

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

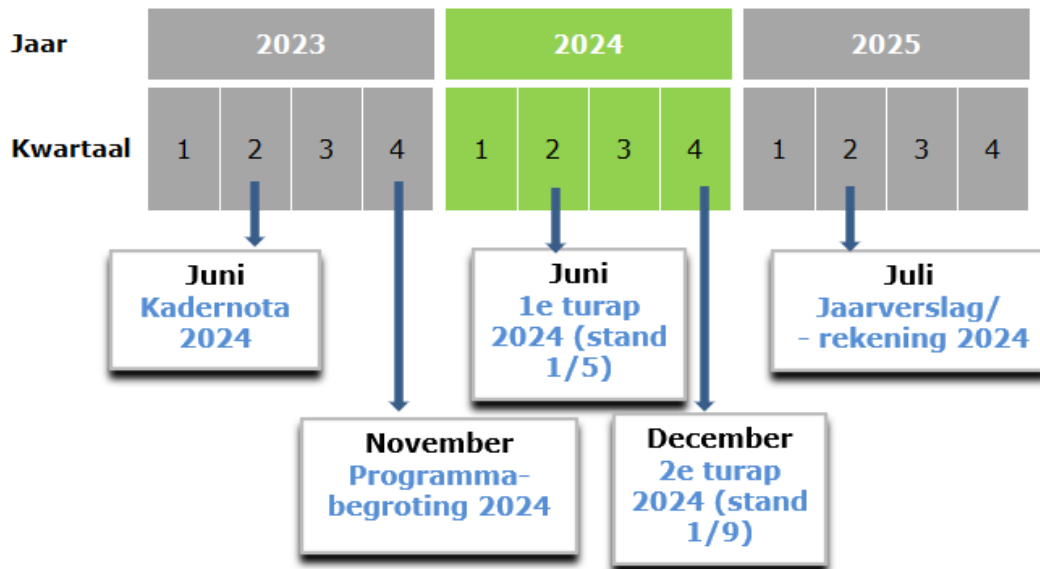
Jaarstukken 2024	1
Inhoudsopgave	4
1. Jaarverslag	6
1.1. Inleiding	6
1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat	7
2.0 Inleiding programma's	9
2.1.01 Relatie inwoners en bestuur	10
2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling	15
2.1.03 Beheer leefomgeving	19
2.1.04 Economie en toerisme	24
2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	28
2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur	33
2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	37
2.1.08 Werk en inkomen	42
2.2 Algemene dekkingsmiddelen	47
2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur	49
2.4 Vennootschapsbelasting	51
2.5 Paragrafen	53
Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	53
Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen	58
Paragraaf C. Financiering	61
Paragraaf D. Bedrijfsvoering	64
Paragraaf E. Verbonden partijen	69
Paragraaf F. Grondbeleid	82
Paragraaf G. Lokale heffingen	89
Paragraaf H. Sociaal Domein	91
Paragraaf I. Wet open overheid (Woo)	93
3. Jaarrekening	95
3.1 Balans per 31 december 2024	95
3.2 Overzicht van baten en lasten over 2024	96
3.3 Waarderingsgrondslagen	100
3.4 Toelichting op de balans	102
Voorzieningen	124
3.5 Programma's analyse 3e w-vraag	133
01. Wat heeft het gekost?	133
02. Wat heeft het gekost?	134
03. Wat heeft het gekost?	135
04. Wat heeft het gekost?	136
05. Wat heeft het gekost?	137
06. Wat heeft het gekost?	138
07. Wat heeft het gekost?	139

08. Wat heeft het gekost?	140
40. Wat heeft het gekost?	141
50. Wat heeft het gekost?	142
60. Wat heeft het gekost?	143
3.6 Toelichting overzicht incidentele baten en lasten	143
3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....	146
3.8 Wet Normering Topinkomens	146
3.9 Specifieke uitkeringen Sisa	147
3.10 Taakvelden	171
3.11 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2024	173
3.12 Rechtmatigheidsverantwoording	183
3.13 Begrotingscriterium	184
4. Overige bijlagen	187
4.1 Controleverklaring	187
4.2 Subsidieregister.....	187
4.3 Verplichte Beleidsindicatoren	188

1. Jaarverslag

1.1. Inleiding

Hierbij presenteren wij u de jaarstukken 2024, die het sluitstuk vormen van onze planning- en controlcyclus. Deze jaarstukken bevatten de bestuurlijke verantwoording over het beleid en beheer dat in 2024 is uitgevoerd. Hieronder vindt u een overzicht van de P&C-cyclus voor 2024.

In 2024 hebben we veel aandacht besteed aan de volgende taakvelden:

- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed;
- Woningbouw;
- Verkeersveiligheid;
- Participatie;
- Visie 's-Heerenberg-Oost;
- Duurzaamheid en energietransitie;
- Het realiseren van de brede school in 's-Heerenberg;
- Sociaal domein (jeugd en Wmo);
- Ondersteuning van mensen met een laag inkomen;
- Opvang vluchtelingen;

Wij hebben 2024 afgesloten met een positief resultaat van ruim € 670.000 ten opzichte van de begroting na wijziging.

Resultaat

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Saldo van lasten en baten	-3.561
Saldo van geaccordeerde mutaties in de reserves	4.231
Gerealiseerd resultaat	670

Met de vaststelling van de begroting en ook in de loop van 2024 heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort. Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Per saldo is er gedurende het jaar een bedrag van

€ 4.231.000 onttrokken aan reserves. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste afwijkingen (> ca. € 100.000) toegelicht die tot het voordelig resultaat van € 670.000 hebben geleid.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Onderdeel jaarstukken	Bedrag	V/N - I/S*
Hogere toevoeging voorzieningen pensioen wethouders en voorziening wachtgeld	3.5.01	-500	N/I
Leges Burgerzaken	3.5.01	206	V/I
Bijdrage ODA (Omgevingsdienst Achterhoek)	3.5.03	-148	N/S
Openbaar groen en natuur	3.5.03	143	V/I
Leges omgevingswet	3.5.03	367	V/I
Recreatie en toerisme	3.5.04	142	V/I
Kinderopvang	3.5.06	518	V/I
Sociaal Cultureel Werk	3.5.06	-132	N/I
Inkomensregeling (armoede-en schuldenbeleid)	3.5.08	387	V/I
Algemene uitkering gemeentefonds	3.5.40	-130	N/I
Treasury	3.5.40	96	V/I
Huisvesting (o.a. Gouden Handen)	3.5.50	-194	N/I
Informatie & automatisering	3.5.50	-232	N/I
Toevoeging voorziening spaarverlof	3.5.50	-131	N/I
Hogere toerekening aan investeringen, grondexploitaties	3.5.50	175	V/I
Overig	Diverse programma's	103	V/I
Totaal		670	V/I/S

* V = voordeel, N = nadeel
I = incidenteel, S = structureel

1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-108.157	-133.829	-138.872
Baten	110.663	129.519	135.311
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.506	-4.311	-3.561
Onttrekkingen	5.421	18.438	19.970
Stortingen	-6.245	-14.127	-15.738
Mutaties reserves	-825	4.311	4.231
Gerealiseerd resultaat	1.682	0	670

Resultaat

Het saldo van de primaire begroting 2024 bedroeg € 4.000 nadelig na vaststelling van het raadsbesluit. Dit bedrag is onttrokken aan de algemene reserve.

Tussentijdse rapportages

Bij de eerste tussenrapportage heeft u besloten het nadeel van € 733.000 te onttrekken aan de reserve algemene reserve.

Enkele grote posten uit deze rapportage waren:

- Verhoging algemene uitkering gemeentefonds (€ 674.000 netto voordeel);
- Bijstelling kapitaallasten (€ 278.000 voordeel) en hogere dividenduitkering van Alliander (€ 322.000 voordeel)
- Bedrijfsvoering (€ 909.000 nadeel);
- Hogere lasten voor beheer leefomgeving (€ 877.000 nadeel);
- Terugdraaiing en actualisatie budgetsubsidie Welcom (€ 120.000 nadeel) en bibliotheek en muziekschool (€ 115.000 nadeel).

Bij de tweede tussenrapportage bedroeg het voordeel € 3.011.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve. De grootste posten uit deze rapportage waren:

- Verhoging algemene uitkering gemeentefonds (€ 1.058.000 netto voordeel);
- Activering motie voor 2000 bomen (€ 834.000 voordeel);
- Bijstelling storting voor de reserve onderwijshuisvesting (€ 896.000 voordeel).

Resultaat

Het saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2024 bedraagt € 3.561.000 nadelig.

De geautoriseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves leiden per saldo tot een voordeel van € 4.231.000.

Hierdoor bedraagt het gerealiseerd resultaat € 670.000 voordelig ten opzichte van de begroting na wijziging.

Resultaatbestemming

Wij stellen voor het resultaat als volgt te bestemmen:

- Toevoeging aan de reserve "Resultaatbestemming" (budgetoverhevelingen) voor een bedrag van € 90.000. Dit betreft een bedrag dat in de decembercirculaire 2024 beschikbaar is gesteld voor natuurbrandpreventie en -mitigatie.
- Toevoeging aan de reserve "Resultaatbestemming" (budgetoverhevelingen) voor een bedrag van € 10.000. Dit betreft een bedrag dat in de decembercirculaire 2024 beschikbaar is gesteld voor het opstellen van een register externe veiligheidsrisico's.
- Toevoeging aan de algemene reserve een bedrag van € 570.000.

Omschrijving	Bedrag
Totaal resultaat over 2024	670
Bestemming resultaat 2024:	
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming	100
Toevoeging algemene reserve	570

2.0 Inleiding programma's

Indeling programma's

We hebben acht programma's waar we aan werken:

1. Relatie inwoners en bestuur
2. Ruimtelijke ontwikkeling
3. Beheer leefomgeving
4. Economie en toerisme
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl
6. Jeugd, onderwijs en cultuur
7. Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid
8. Werk en inkomen

Daarnaast zijn er twee verplichte overzichten:

- o Algemene dekkingsmiddelen
- o Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

Alle programma's werken volgens drie simpele vragen:

Wat hebben we bereikt?

We kijken naar wat we wilden bereiken en of dat is gelukt. Hierbij letten we vooral op de belangrijke doelen voor 2024 die genoemd zijn in het coalitieprogramma en in het nieuwe beleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We vertellen welke activiteiten we hebben uitgevoerd om onze doelen te halen. Dit doen we aan de hand van de stoplichtmethode (groen, oranje, rood).

Wat heeft het gekost?

We zetten op een rij wat alles heeft gekost en wat we hebben binnen gekregen. Dit kunt u terugvinden in de jaarrekening. Soms zijn er kleine verschillen door het afronden van cijfers.

Doorbelasting uren

De uren worden voorcalculatorisch (dus conform begroting) doorbelast naar de kostenplaatsen. Een uitzondering geldt voor de doorbelasting naar kredieten/projecten en voor kostenplaatsen die met een rijksvergoeding worden verrekend, bijvoorbeeld "opvang vluchtelingen". In deze gevallen worden de uren nacalculatorisch doorbelast (op basis van werkelijk verantwoorde uren).

Indicatoren en prestatiegegevens.

Net zoals in de begroting van 2024 hebben we voor elke vraag een paar punten die we meten:

- Wat hebben we bereikt?
We kijken naar de doelen die we van tevoren hebben gesteld en meten of we die hebben gehaald (indicatoren).
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
We kijken naar de activiteiten die we hebben uitgezet om die doelen te halen (prestatiegegevens).

In een schema ziet dat er zo uit:

Programmabegroting	Jaarstukken	Meetgegevens
Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?	Indicatoren
Wat gaan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	Prestatiegegevens
Wat mag het kosten?	Wat heeft het gekost?	€

2.1.01 Relatie inwoners en bestuur

01.1 Missie

We streven naar een betere relatie tussen inwoners en gemeente

01.2 Context en achtergronden

Belang van communicatie, participatie en dienstverlening

Communicatie, participatie en dienstverlening zijn belangrijke thema's die elkaar versterken. De afgelopen jaren hebben we flink op deze thema's ingezet.

Communicatiebeleidsplan

De basis voor het communicatiebeleidsplan is er. Als dit plan met de nieuwe burgemeester is besproken, wordt deze aan uw raad aangeboden.

Wijk- en kerngericht werken

In 2024 is het wijk- en kerngericht werken beleid gemaakt en vastgesteld. Het digitale platform 'Mijn buurtje' is opgeleverd en ingericht.

Relatie met wijk-, dorp- en plattelandsraden

De adviseurs inwonersbetrokkenheid hebben flink gewerkt aan de relatie met de wijk- en dorp- en plattelandsraden. In 2024 is er een campagne gehouden om iedereen in Montferland te laten weten hoe ze kunnen meedoen en meepraten.

Nieuwe dienstverleningsvisie

Er is een start gemaakt met de nieuwe dienstverleningsvisie. Door personele ontwikkelingen/omstandigheden hebben we dit even stopgezet. In 2025 gaan we hiermee verder en ronden we het af.

01.3 Overzicht kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026;
- College Uitvoerings Programma (CUP);
- Visie Dienstverlening ;
- Communicatiebeleidsplan 2019-2023 'Buiten is het hart van binnen';
- Eindrapport 'Participatiekader gemeente Montferland 2021';
- Mediabeleid 2021-2025.

Wat hebben we bereikt?

- [Voldoende ruimte geven aan de samenleving voor ideeën en initiatieven.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het aantal inwoners dat vindt dat we als gemeente voldoende ruimte geven om ideeën en initiatieven te realiseren, stijgt met 5% in 2025 ten opzichte van de nulmeting in 2024.	-	30%

In 2024 hebben we een eerste meting gedaan. Daarbij hebben we gekeken wat inwoners vinden van onze gemeente. 30% van de inwoners geeft aan dat de gemeente genoeg ruimte geeft voor hun ideeën en initiatieven. Het landelijk gemiddelde ligt op 38%. De komende jaren willen we ervoor zorgen dat meer inwoners vinden dat ze genoeg ruimte krijgen, zodat we dichterbij het landelijk gemiddelde uitkomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De positie van wijk- en dorpsraden uitwerken en uitrollen.

Geld

Uitvoering

In december 2024 is het raadsvoorstel 'Bijlage Participatiekader: richtlijn samenwerking wijk-, dorps- en plattelandsraad' aan de gemeenteraad voorgelegd om een besluit over te nemen. Deze bijlage legt uit waarom wijk-, dorps- en plattelandsraden belangrijk zijn en wat hun rol is. In de raadsvergadering van januari 2025 is deze bijlage vastgesteld, maar er is ook een kleine verandering toegevoegd. Deze verandering moet nog verder uitgewerkt worden.

- Fonds oprichten om leefbaarheidsinitiatieven te stimuleren of ondersteunen.

Geld

Uitvoering

Sinds 2024 is er eenmalig geld beschikbaar voor projecten die de buurt beter maken. De adviseurs inwonersbetrokkenheid moeten zorgen dat iedereen hiervan op de hoogte is.

- Het gesprek voeren met de gemeenteraad over participatie.

Geld

N.v.t. (zit in de uren van de adviseurs inwonersbetrokkenheid).

Uitvoering

Met een aantal raadsleden is het gesprek gevoerd over participatie. In het eerste of tweede kwartaal van 2025 gaan de Adviseurs inwonersbetrokkenheid verder in gesprek met de gemeenteraad.

- Het makkelijker maken om initiatieven in te dienen door duidelijke communicatie over mogelijkheden en proces.

Geld

N.v.t.

Uitvoering

We hebben een folder gemaakt met uitleg over hoe mensen kunnen meedoen en ideeën kunnen delen. Deze folder staat op onze website. Er is ook een aparte pagina op de website van de gemeente aangemaakt die gaat over hoe inwoners kunnen meedoen. Dit blijft een belangrijk onderwerp. In 2025 wordt dit nog verder uitgewerkt in de vorm van een toolbox.

- Nieuwe vormen van participatie onderzoeken, zoals uitdaagrecht, digitale participatie, burgerberaad en innovatieve werkvormen. We voeren deze vormen van participatie ook uit.

Geld

Uitvoering

De nieuwe vormen van participatie zijn in 2024 onderzocht:

- Digitaal communicatie- en participatieplatform MijnBuurtje wordt uitgerold over de hele gemeente. Lancering is in februari 2025;
- De gemeenteraad heeft meer informatie gekregen over de voorwaarden van een burgerberaad en is gevraagd om mee te doen aan een werkgroep voor een pilot burgerberaad in 2025.

De uitvoering van deze nieuwe vormen vindt vanaf 2025 plaats.

- Onderzoeken hoe de organisatie initiatieven beter kan oppakken, zoals met een procesbegeleider.

Geld

Uitvoering

We hebben bekeken of we Factor C binnen de organisatie verder uit kunnen rollen. Dit hebben we in 2024 gedaan en we hebben ook trainingen hiervoor gevolgd. In 2025 gaan we Factor C verder uitrollen.

- Plan participatiebeleid opstellen.

Geld

Er zijn geen kosten, omdat we nog niet begonnen zijn met de uitwerking van de participatieverordening.

Uitvoering

Er is nog geen concreet plan. Er zijn namelijk gesprekken met andere gemeenten in de Achterhoek om samen op te trekken in de participatieverordening die voor 2027 vastgesteld moet zijn.

- Uitvoering van het participatiekader.

Geld

Uitvoering

De nieuwe adviseurs inwonerbetrokkenheid voeren de punten uit het participatiekader uit. Zij geven binnen de organisatie advies over hoe inwoners bij projecten en plannen betrokken kunnen worden. Ook helpen zij inwoners bij hun initiatieven en zijn zij het aanspreekpunt voor de wijk-, dorps- en plattelandsraden.

- We passen participatie toe op lopende en toekomstige projecten, plannen en beleid.

Geld

Uitvoering

De adviseurs inwonersbetrokkenheid helpen bij verschillende projecten en plannen om ervoor te zorgen dat inwoners kunnen meedoen en meepraten. Dit blijft een belangrijk onderdeel van ons werk.

Wat hebben we bereikt?

- De waarden uit de dienstverleningsvisie zijn herkenbaar voor de inwoners van Montferland. Het gaat om waarden als vertrouwen, duidelijkheid, vriendelijkheid, bereikbaarheid en deskundigheid.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het aantal inwoners dat de waarden uit de dienstverleningsvisie herkent als waarden die passen bij onze gemeente stijgt met 5% in 2025 ten opzichte van de nulmeting in 2024.	-	38%

In 2024 hebben we een eerste meting gedaan. Daarbij hebben we gekeken wat inwoners vinden van onze gemeente. De volgende uitkomsten zijn uit de meting gekomen:

- Vertrouwen 19%;
- Duidelijkheid in handelen 20%;
- Duidelijk in communicatie 32%;
- Vriendelijkheid 74%;
- Bereikbaarheid 60%;
- Deskundigheid 22%.

Het landelijk gemiddelde ligt op 38%. De komende jaren willen we ervoor zorgen dat meer inwoners vinden dat ze genoeg ruimte krijgen, zodat we dichterbij het landelijk gemiddelde uitkomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Actualiseren van het communicatiebeleid.

Geld

Uitvoering

We hebben besloten om het beleid samen met de nieuwe burgemeester/portefeuillehouder door te nemen en aan te passen.

- De communicatiemiddelen uitbreiden met spraakberichten en video.

Geld

Uitvoering

In 2024 zijn we hiermee begonnen en hebben we bij verschillende projecten video's ingezet/gemaakt. Dit loopt door in 2025 en verder gaan we ook meer inzetten op het gebruik maken van slimme ai-technologieën.

- Meer profileren van de gemeente aan de hand van de kernwaarden uit de dienstverleningsvisie. Dit doen we door op de juiste manier een mix aan communicatiemiddelen in te zetten.

Geld

Uitvoering

- Nadere uitwerking dienstverleningsvisie in het dienstverleningsconcept.

Geld**Uitvoering**

Deze wordt in 2025 opgeleverd.

- Verder uitrollen van Klinkende taal, een middel voor eenvoudig schrijven (taalniveau B1).

Geld**Uitvoering**

We hebben besloten om eind 2024 te stoppen met het gebruik van 'klinkende taal'. In plaats daarvan gaan we AI gebruiken. We hebben een eigen/interne versie van ChatGTP gemaakt die veilig binnen de gemeente blijft. Deze AI kan teksten herschrijven naar ieder gewenst taalniveau.

01.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-4.989	-5.566	-5.886
Baten	871	1.175	1.329
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.118	-4.391	-4.558
Onttrekkingen	0	686	701
Stortingen	0	-436	-436
Mutaties reserves	0	250	265
Gerealiseerd resultaat	-4.118	-4.141	-4.293

2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling

02.1 Missie

In Montferland is het prettig wonen en leven. We streven naar behoud en verbetering van de leefbaarheid.

02.2 Context en achtergronden

Ruimtelijke ontwikkeling

Ruimtelijke ontwikkeling gaat over verschillende beleidsvelden. We hebben deze zo goed mogelijk ingevuld en gecombineerd om Montferland een mooie en gezonde woon- en leefomgeving te maken. Belangrijke onderdelen hierbij zijn: Volkshuisvesting, Natuur en landschapsontwikkeling, Klimaatadaptatie, Biodiversiteit en Mobiliteit.

Planvorming en uitvoering

In 2024 zijn vooral de (woningbouw)plannen gemaakt. In 2025 gaan we deze plannen uitvoeren.

Woningtekort

Er is een tekort aan woningen. Veel mensen vinden het moeilijk om een geschikte woning te vinden. Daarom willen we gemiddeld 150 woningen per jaar bouwen, vooral betaalbare huizen voor starters.

Inrichting van de buitenruimte

Een ander belangrijk thema is de inrichting van de buitenruimte. We maken deze natuurvriendelijker met meer verschillen in dieren, planten en micro-organismen (biodiversiteit). We doen ook aanpassingen in de buitenruimte om ons voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Door onze buitenruimte 'klimaatadaptiever' te maken, hebben we minder last van hitte, droogte en zware regenbuien.

Werken aan een prettige leefomgeving

Zo werken we aan een prettige leefomgeving in een klimaat met steeds extremer weer. Dit doen we zowel in bestaande wijken als bij nieuwe woningbouwplannen. We houden steeds meer rekening met de lange termijn effecten.

02.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026;
- Cultuurhistorisch beleid voor Montferland (2012);
- Structuurvisie Montferland (2009);
- Masterplan Didam (2016);
- Structuurvisie Didam (2009);
- Notitie Ruimte voor vernieuwing in het buitengebied (2008);
- Notitie Ruimte voor wonen in het buitengebied (2007);
- Beleidsnotitie woningbouw op inbreidingslocaties (2016);
- Nota Grondbeleid (2011);
- Nota Grip op Verandering;
- Van nieuwe naobers en brood op de plank, landschapsontwikkelingsplan+ (Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek);
- Regionale structuurvisie Achterhoek (2012);
- Omgevingsverordening Gelderland (2023);
- Ruimte voor goed wonen; samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving (provincie Gelderland);
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025;
- Notitie woningbouwbehoefte 2019-2030 (2019);
- Woonvisie (2016 - 2020);
- Prestatieafspraken wonen Plavei en Woonzorg NL 2022;
- Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023);
- Klimaatadaptatieplan Montferland 2021-2026;
- Beleids- en uitvoeringsprogramma biodiversiteit provincie Gelderland (2020);
- Biodiversiteitsplan 'Ruimte voor biodiversiteit' (2022);

- Integraal verkeers- en vervoersplan (IVVP) 2020.

Wat hebben we bereikt?

- We richten de leefomgeving Klimaatadaptiever en biodiverser in. Klimaatadaptiever: minder hinder van hitte, droogte en minder kans op wateroverlast en overstromingen. Biodiverser: meer variatie aan planten, dieren en micro-organismen.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Toename van 50 ha dat in 2026 minder gevoelig is voor extreem weer (hitte, droogte, wateroverlast, overstroming).	10	11,3

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Klimaatadaptiever en biodiverser inrichten van de bestaande leefomgeving.

Geld

Uitvoering

De Bloemenbuurt en Lengelseweg zijn aangepast met meer natuur, beter voorbereid op klimaatverandering en bestand tegen waterproblemen.

- Landschappelijke inpassing en behoud van bestaande landschappelijke waarden en/of bomen.

Geld

Uitvoering

Het gaat om landschappelijke inpassing en behoud van landschappelijke waarden bij alle ruimtelijke initiatieven. Dit is een continue taak.

- We stimuleren de versterking van landschap en biodiversiteit door aanleg landschapselementen en gebruik van inheemse soorten.

Geld

Uitvoering

Door de subsidieregeling voor natuur en landschap en het project biodiversiteit op het erf.

- We stimuleren de versterking van landschap en biodiversiteit met landschapselementen.

Geld

Uitvoering

Door de subsidieregeling voor natuur en landschap en het project biodiversiteit op het erf.

- We voeren het beleidsplan Klimaatadaptatie uit.

Geld**Uitvoering**

Het vergroten van het bewustzijn over klimaat bij collega's, bestuurders en inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties is een voortdurend en doorlopend proces. Dat collega's en bestuurders steeds vaker vragen stellen over Klimaatadaptatie, biodiversiteit en vergroening bij verandering in de leefomgeving, zien we als een resultaat van onze inspanning in de afgelopen jaren.

- We zetten binnen de bebouwde kom volop in op vergroening, klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen.

Geld**Uitvoering**

De vernieuwde subsidieregeling voor water en groen is nu van toepassing.

Wat hebben we bereikt?

- [Voorzien in woonbehoefte \(betaalbaar, starters\) die op ons afkomt.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
We ondersteunen de bouw van gemiddeld 150 woningen per jaar. Tenminste 60 procent van deze woningen valt in de categorie 'betaalbaar' (max. € 355.000,-).	150	54

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Planvorming alternatieve woonvormen.

Geld**Uitvoering**

In overleg is Plavei begonnen met het ontwikkelen van een meergeneratiehof, het Lengerhof, op de voormalige VVL-velden. Het Lengerhof gaat bestaan uit zowel huur- als koopwoningen. Op de gemeentelijke uitbreidingslocaties wordt via CPO ruimte geboden aan initiatieven van geïnteresseerden.

- Toekomstbestendig wonen leningen verstrekken.

Geld**Uitvoering**

De regeling is in 2023 komen te vervallen. Gelet op de looptijd van de leningen, duurt de financiële afwikkeling nog enige tijd.

- We faciliteren de bouw van gemiddeld 150 woningen per jaar, waarvan 60 procent 'betaalbaar' (maximaal € 355.000).

Geld

In 2024 werden er minder dan 150 woningen opgeleverd.

Uitvoering

Tot 2034 kunnen we bijna 2.600 woningen bouwen. De gemeente leidt zelf de ontwikkeling van verschillende in- en uitbreidingslocaties. Door onder andere het optimaliseren van plannen is de planning voor de eerste groep gemeentelijke uitbreidingslocaties (Didam Oost, Beek, Kilder, Stokkum en Zeddam) vertraagd. Eind 2024 heeft het college de plannen goedgekeurd (behalve voor Zeddam), en begin 2025 zijn deze ter inzage gelegd. Ook zijn we begonnen met de voorbereiding van de tweede groep woningbouwlocaties (Didam-Noord, Loil en Nieuw-Dijk). De bouw op de locatie van de Brandweerkazerne werd aanbesteed. Het bouwrijp maken van de voormalige VVL velden in Lengel start in 2025.

Daarnaast hebben we samen met partners gewerkt aan grote projecten zoals De Lakermaat, De Bongerd en het Drieheuvelenpark. Ook faciliteerde de gemeente nieuwe en bestaande initiatieven voor woningbouw door particulieren.

- We faciliteren de bouw van voldoende woningen voor ouderen en inwoners met een beperking. Mogelijk stimuleren van doorstroom van oudere inwoners naar passende woningen. Bijv. een premie bij verhuizing naar een seniorenwoning of inzet verhuiscoach.

Geld

Het budget is doorgeschoven naar 2025.

Uitvoering

Het uitvoeringsprogramma Wonen, Welzijn en Zorg werd verbeterd en de uitvoering met partners start in 2025. Onderdeel van dit programma is het stimuleren van doorstroming. Dit is samen met partners onderzocht.

In de woonvisie zijn de richtlijnen opgenomen om ervoor te zorgen dat er voldoende woningen voor ouderen en inwoners met een beperking worden gebouwd.

02.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-1.824	-5.128	-7.355
Baten	119	306	3.116
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.705	-4.822	-4.239
Onttrekkingen	107	3.502	3.816
Stortingen	-24	-89	-898
Mutaties reserves	84	3.414	2.918
Gerealiseerd resultaat	-1.622	-1.409	-1.321

2.1.03 Beheer leefomgeving

03.1 Missie

- We streven naar een openbare ruimte die:
 - jaarlijks veiliger wordt om aan het verkeer deel te nemen;
 - aantrekkelijker wordt om te wonen en te recreëren;
 - duurzamer wordt.
- We zetten ons in om klimaatverandering tegen te gaan. Dat doen we onder meer door energiebesparing en duurzame opwekking van energie.
- Ook zet de gemeente zich in om restafval te verminderen door afvalscheiding verder te bevorderen.

03.2 Context en achtergonden

Verkeersveiligheid

In 2024 zijn we veel in gesprek geweest met inwoners over de verkeersveiligheid. Er zijn wegversmallingen geplaatst op de Kilderseweg in Zeddam en op de Oude Doetinchemseweg in 's-Heerenberg om de gereden snelheid omlaag te brengen. Ook de Dijksestraat in Didam is aangepakt met een nieuwe veiligere inrichting. Andere plannen waar we aandacht voor verkeersveiligheid hebben zijn het dorpsplan Azewijn, het plan voor de schoolomgeving van Zeddam en de Hoofdstraat in Kilder. Begin 2024 is er geld beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Hoofdstraat. Samen met de Dorpsraad Kilder en bewoners hebben we het ontwerp voor de nieuwe inrichting van de Hoofdstraat uitgewerkt. In het najaar van 2025 starten de werkzaamheden. Eerst moeten Liander en Vitens werkzaamheden uitvoeren aan hun netwerk. Deze werkzaamheden zijn begonnen. Na een raadsmotie is een plan van aanpak gemaakt om de verkeersveiligheid rondom De Nevelhorst te verbeteren. We hebben 'smileyborden' gekocht die we langs wegen zetten zodat mensen zich aan de snelheid houden.

Mobiliteitsplan

We hebben een Mobiliteitsvisie opgesteld met lange termijn doelen voor mobiliteit in onze gemeente. Er is een mobiliteitsplan geschreven voor 's-Heerenberg en Lengel, met plannen voor de verkeersveiligheid op veel wegen, specifiek in 's-Heerenberg-Oost. We hebben ook gekeken naar nieuwe verkeersoplossingen voor De Bongerd, het VVL-terrein en De Lakermaat. Samen met de regio Achterhoek hebben we een studie gedaan naar fietsroutes naar Zevenaar, Doetinchem en Emmerich. We hebben campagnes georganiseerd om mensen aan te moedigen met de fiets naar hun werk te gaan, hun fietsverlichting te gebruiken en niet onder invloed te rijden.

Energietransitie

Voor het thema Energietransitie geldt het Uitvoeringskader 2024-2027. Hierin zijn de grote lijnen voor de komende jaren vastgelegd. Ook is er een jaarlijkse projectagenda. De projectagenda 2024 bestond in totaal uit 22 projecten verdeeld over vier thema's. Het monitoringsverslag laat de resultaten van 2024 zien. Dit verslag is ook naar de raad gegaan. De projecten waren verschillend. 2024 kenmerkte zich als een jaar dat ook veel flexibiliteit vroeg om op nieuwe ontwikkelingen in te springen. Denk bijvoorbeeld aan het vraagstuk rondom natuurinclusief isoleren en de netcongestieproblematiek. Veel projecten vragen langdurige inspanning. Daarbij kwam er ook veel voorbereidend werk kijken in 2024. De resultaten zijn dan nu ook nog niet zichtbaar maar dat komt. Bijvoorbeeld bij het nieuwe windinitiatief en de warmtetransitie in de wijken Didam-Noord en 's-Heerenberg-Oost. Andere projecten hebben al mooie resultaten opgeleverd zoals de bespaarhulp aan huis, het Energieloket en het regionale Ideeënnest.

Grondstoffenbeleid

In de zomer van 2024 hebben we ons grondstoffenbeleid bijgewerkt. We blijven tot 2027 doen wat we al deden en volgen de huidige ontwikkelingen.

Klimaataanpassingen

Klimaatontwikkeling maakt het nodig om de openbare ruimte duurzamer te maken. We vergroenen de openbare ruimte waar mogelijk om hittestress te verminderen. We koppelen hemelwater af van het riool om wateroverlast te voorkomen. In 2024 hebben we gewerkt aan bewustwording van klimaatverandering bij inwoners, bedrijven en maatschappelijk organisaties.

Voorbeelden zijn de nieuwe subsidieregeling Water en Groen voor perceeleigenaren en de herinrichting van de Bloemenbuurt en Lengselweg. Daarbij is in totaal 11.3 hectare klimaatadaptieër gemaakt. Ook hebben we extra klimaatadaptieve maatregelen genomen bij speelterreinen.

Voorbereidingen in Zeddam

In 2024 zijn we gestart met de voorbereidingen om het riool af te koppelen in een aantal wegen in Zeddam Zuid (omgeving Padevoortseallee). Hierbij willen we ook meer groen creëren. We zijn bezig geweest met onderzoek en deze voorbereidingen gaan door in 2025. We verwachten deze werkzaamheden in 2026 te starten.

Groenvervanging in Kilder

Begin 2024 hebben we het project groenvervanging in Kilder afgerond.

Openbare verlichting

In 2024 hebben we ongeveer 300 lampen vervangen door Ledverlichting. We hebben ook geëxperimenteerd met het dimmen van de 781 armaturen die op afstand bedienbaar zijn. Dit heeft gezorgd voor een energiebesparing van 159.000 KWh ten opzichte van 2023. Dit is een besparing van €40.000.

03.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026;
- College Uitvoeringsprogramma (CUP) Montferland 2023 - 2026;
- Akkoord van Groenlo (2023);
- Mobiliteitsvisie Montferland 2035 (2024);
- Grondstoffenvisie (2025-2027);
- Uitvoeringskader Montferland energieneutraal 2024-2027;
- Ruimtelijk kader opwekking duurzame energie (2023);
- Regionale Energiestrategie 1.0 Achterhoek (2021);
- Transitievisie Warmte (2021);
- Klimaatadaptatieplan Montferland (2021-2026);
- Biodiversiteitsplan (2022);
- Bomenbeleidsplan (2020);
- Beleidsnota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) fysieke leefomgeving 2024;
- Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Montferland (2022 - 2026);
- Integraal Gemeentelijk verkeer en Vervoerplan 2020 - 2024;
- Hondenbeleidsplan (2013);
- Speelbeleid (2015 - 2030);
- Groenbeleidsplan 'Waardering voor groen' (2023 - 2032);
- Beleidsplan wegen (2022 - 2025);
- Beleidsplan zand- en halfverhardingswegen (2019 - 2028);
- Beleidsplan Civiele Kunstwerken (2019 - 2023);
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2020 - 2024).

Wat hebben we bereikt?

- [Meer woningen met energielabel B of hoger.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
60 procent van de woningen heeft in 2026 energielabel B of hoger.	56%	51%

Er zijn meerdere redenen waarom er minder woningen een energielabel B hebben:

- De Isolatie Subsidie Achterhoek helpt bewoners financieel bij het verduurzamen van hun woning. Deze regeling ging pas in september van start. Dit is later dan we hadden verwacht.

- Een uitspraak van de Raad van State over natuurvriendelijk isoleren heeft er vorig jaar voor gezorgd dat er veel minder geïsoleerd is. Nu er waarschijnlijk meer ruimte komt om te isoleren, verwachten we weer een toename in spouw- en dakisolatie.
- Onzekerheid in het nationale overheidsbeleid zorgt ervoor dat mensen eerder afwachten dan dat zij actief hun woning gaan verduurzamen. Dit heeft, samen met de natuurvriendelijke isolatie, geleid tot een stagnatie.
- De gemeente heeft verder weinig invloed op het verduurzamen van eigen woningen. Door de energiecrisis als gevolg van de oorlog in Oekraïne was er eerst een hoge urgentie. Vorig jaar speelde dit minder.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanpak energiearmoede: onder andere door de tijdelijke isolatiesubsidieregeling te promoten.

Geld

Naar verwachting binnen budget, en loopt door tot en met 2027. Dit betreft rijksgeld vanuit Spuk Energiearmoede .

Uitvoering

Aanpak Energiearmoede loopt door tot en met 2027. Dit is niet in 2024 afgerond.

- Regionale aanpak voor de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma (energiebesparing).

Geld

Naar verwachting binnen budget. Loopt nog door t/m 2026. Zijn rijks gelden vanuit de Spuk Lokale aanpak Isolatie.

Uitvoering

De uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma loopt nog door tot en met 2026.

- Uitvoering Transitievisie Warmte: we werken aan aardgasvrije woningen en energiebesparing.

Geld

We verwachten op korte termijn binnen het budget te blijven. De kosten worden vooral gedekt door geld van de Rijksoverheid en de Provincie. Het is nog niet duidelijk welke middelen er na 2026 beschikbaar zijn en hoe deze ons kunnen helpen onze doelen te bereiken.

Uitvoering

Hier zijn we de komende 30 jaar nog wel mee bezig. Het wordt niet dit jaar afgerond. De overgang naar aardgasvrij is ingewikkeld en kost veel tijd, inzet en middelen. Op dit tempo gaan we het doel om in 2050 aardgasvrij te zijn, niet halen. Wel zetten we goede stappen in energiebesparing in gebouwen met behulp van alle beschikbare rijksmiddelen.

- Uitvoeringskader Energieneutraal Montferland 2024-2027 uitvoeren en projectagenda jaarlijks vaststellen.

Geld

Uitvoering

Uitvoeringskader 2024-2027 en Projectagenda 2024 zijn vastgesteld. Monitoringsverslag 2024 en nieuwe projectagenda volgen in het eerste kwartaal van 2025.

- We houden overzicht op provinciale en landelijke subsidieregelingen die we kunnen inzetten.

Geld

We verwachten op korte termijn binnen het budget te blijven. Dit komt omdat de uitvoering van de energietransitie voornamelijk wordt gefinancierd met geld van de Rijksoverheid en de Provincie. Elk jaar bekijken we hoeveel geld er nog beschikbaar is uit deze verschillende bronnen.

Uitvoering

Er wordt in ruime mate gebruik gemaakt van subsidieregelingen van de Rijksoverheid en Provincie.

- Wijkaanpak: energie besparen op wijk- en buurtniveau.

Geld

Uitvoering

In het vierde kwartaal is de wijkaanpak gestart in samenwerking met het Energieloket. Dit loopt nog door tot het eerste kwartaal in 2026.

Wat hebben we bereikt?

- [Minder restafval, zodat de gemeente kan voldoen aan de VANG-doelstelling \(Van Afval Naar Grondstof\).](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
De totale hoeveelheid restafval in kilo's per inwoner daalt met 2 procent in 2024 ten opzichte van 2022.	-2%	+1,0%

Op basis jaarcijfers RDL 2024.

Toelichting:

De ingezamelde hoeveelheid restafval per inwoner in 2024 is gestegen ten opzichte van 2022. Dit geldt zowel voor het fijn restafval als voor het grof restafval (aanbiedstations). In aanloop naar de medio 2024 vastgestelde grondstoffenvisie zijn geen nieuwe maatregelen genomen om het restafval per inwoner verder te verlagen en is geen budget beschikbaar gesteld. Mogelijk heeft dit ervoor gezorgd dat er minder aandacht en minder aansporing was voor mensen om hun afval beter te scheiden. Verwachting was dat de herinrichting van de aanbiedstations zou bijdragen aan verbetering van de afvalscheiding. Helaas blijkt dit niet uit deze cijfers. Mogelijk wordt (toename van) de hoeveelheid restafval (ook) beïnvloed door (toename van) de koopkracht.

De grondstoffenvisie 2025-2027 richt zich op kleine stappen om afvalscheiding te verbeteren en daarmee het restafval te verminderen. We nemen de tijd om na te denken over de toekomst. Ondertussen zoeken we naar eenvoudige oplossingen die snel effect kunnen hebben. Een analyse van het restafval in 2025 is hierbij belangrijk. De stijging in 2024 laat zien dat deze analyse en gerichte maatregelen nodig zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We geven voorlichting, zetten in op promotie en extra communicatie rondom afvalscheiding.

Geld

Uitvoering

Onze website is een belangrijke informatiebron voor inwoners wanneer het gaat om afval scheiden en afvalinzameling binnen de gemeente. We zijn begonnen met het verbeteren van de inhoud en de toegankelijkheid van de informatie op onze website en bestaande apps. De afvalwijzer in de Montferland-app is al verbeterd.

Wat betreft afval scheiden, sluiten we vaker aan bij landelijke campagnes en delen we deze via onze gebruikelijke kanalen. Voorlichting over afval en afvalscheiden past binnen de grondstoffenvisie 2025-2027, die we in 2024 hebben opgesteld naar aanleiding van de motie afvalvisie.

- We monitoren en optimaliseren de aanbestedstations.

Geld

Op basis van de tussentijdse rapportage is de totale exploitatiebijdrage voor afval en overhead voor het jaar 2024 aangepast naar €1.906.601 (voorheen €1.756.325). Dit is een verschil van €150.276. De jaarresultaten 2024 van RDL zijn op het moment van het opstellen van de jaarstukken nog niet bekend.

Uitvoering

Reinigingsdienst de Liemers (RDL) is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de aanbestedstations in 's-Heerenberg en Zevenaar. Op 2 september 2024 heeft het bestuur van RDL de tussenrapportage vastgesteld. De jaarresultaten voor 2024 zijn nog niet bekend.

De kosten voor de aanbestedstations zijn gestegen. Hoewel de hoeveelheden aangeboden afval redelijk stabiel blijven of zelfs iets stijgen. De verwerkingskosten van verschillende afvalstromen zijn wel gestegen. Zoals verwacht blijven de inkomsten van particulieren achter bij de begroting. Daartegenover staan wel de stijgende vergoedingen voor papier, metaal, elektrische apparaten en matrassen.

03.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-21.044	-23.338	-23.574
Baten	10.416	12.621	13.260
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.628	-10.717	-10.314
Onttrekkingen	50	583	834
Stortingen	0	-176	-228
Mutaties reserves	50	407	605
Gerealiseerd resultaat	-10.578	-10.310	-9.708

2.1.04 Economie en toerisme

04.1 Missie

We streven naar duurzame werkgelegenheid in onze eigen gemeente.

04.2 Context en achtergronden

Voordelen van duurzame werkgelegenheid

Meer duurzame werkgelegenheid binnen onze eigen gemeente heeft verschillende positieve maatschappelijke effecten. Mensen hoeven minder tijd en geld te besteden aan reizen, wat de sociale binding versterkt. Dit verlaagd de werkloosheid en armoede en zorgt voor een betere balans tussen werk en privéleven. Het maakt onze gemeenschap sterker en veerkrachtiger. En dat is weer goed voor de lokale economie.

Onafhankelijk van externe invloeden

Duurzame werkgelegenheid in de eigen gemeente maakt ons ook minder afhankelijk van externe factoren. Denk hierbij aan wereldwijde economische crises, veranderingen in de marktvraag, geopolitieke spanningen en andere gebeurtenissen waar we weinig invloed op hebben. Bovendien is werken binnen de eigen gemeente beter voor het milieu omdat de ecologische voetafdruk lager is.

Om deze effecten te bereiken, moeten we:

- Lokale ondernemingen ondersteunen;
- Infrastructuur ontwikkelen;
- Samenwerking met werkgevers;
- Investeren in onderwijs en vaardigheden.

Door dit te doen, kunnen we duurzame werkgelegenheid in onze gemeente bevorderen. Daarmee behalen we positieve sociale en economische resultaten.

04.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026;
- Subsidieregeling Recreatie en Toerisme Montferland 2021-2022;
- R&T-beleid 'Mooi Montferland - De Groene Poort van Nederland' (2020);
- Regionaal Programma Werklocaties (2021) » Economische beleidsnota tot 2030 (2018);
- Omgevingsvisie en -verordening provincie Gelderland (2018);
- Nota Grondbeleid » Structuurvisie Montferland (2009);
- Structuurvisie Industrieterrein 's-Heerenberg (2019);
- Liemers Economische Visie;
- Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio (2020).

Wat hebben we bereikt?

- [We knappen bedrijventerreinen op.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
In 2025 is minimaal een (deel van een) bedrijventerrein opgeknapt.	0	0

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Revitaliseren bestaande bedrijventerreinen: - subsidiemogelijkheden onderzoeken - overleg met partners - plan van aanpak opstellen

Geld**Uitvoering**

Het plan van aanpak/startnotitie is in voorbereiding en is naar verwachting in de tweede helft van 2025 klaar.

- Verduurzamen van bedrijventerreinen is in potentie een project binnen het nieuwe Uitvoeringsprogramma en de bijbehorende projectagenda Montferland energieneutraal 2024 - 2027.

Geld

De planvorming zal nog plaatsvinden en de inzage in inkomsten en uitgaven moeten nog worden bepaald. De voorlopige resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties (Bedrijvenpark A 18 en Docks NLD) zijn positief. Naar rato van de samenwerking kan ook een deel van deze winsten worden ingezet voor dit doel.

Uitvoering

Bij het opknappen van de bedrijventerreinen is verduurzaming een belangrijk onderdeel. Het wordt geen afzonderlijk project, maar onderdeel van het geheel.

Wat hebben we bereikt?

- We trekken nieuwe bedrijven aan, die aansluiten bij de beroepsbevolking/werkzoekenden binnen onze gemeente. In 2025 is het aantal bedrijfsvestigingen t.o.v. 2023 toegenomen met 1 procent. Minimaal 40% van de werknemers is afkomstig uit Montferland.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Elk jaar vestigen zich circa 10 nieuwe bedrijven in Montferland.	10	170*

*Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête: 2023 - 3.380 banen - 2024 - 3.550 banen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Deelnemen in GMR productieve regio en/of de Achterhoek.

Geld**Uitvoering**

We zijn succesvol overgestapt van de GMR naar de Achterhoek en nemen hierbij actief deel aan de thematafels.

- MKB deal doorontwikkelen.

Geld

Uitvoering

De MKB deal is afgewikkeld.

- MKB deal uitvoeren.

Geld

Uitvoering

De MKB deal is afgewikkeld en administratief afgesloten.

- Nieuwe bedrijfskavels komen vanaf eind 2024 op de markt. Deze zullen zorgen voor nieuwe vestigingen in de gemeente.

Geld

Uitvoering

Als gevolg van het onderzoek naar de oostelijke uitbreidingsvariant zijn de werkzaamheden aan de noordelijke variant stil komen te liggen. In 2023 zijn de werkzaamheden gericht op de noordelijke variant weer opgepakt, dit heeft onder andere geresulteerd in enkele grondaankopen. Inmiddels is duidelijk dat een deel van de gronden in handen is van een projectontwikkelaar. De gemeente is in gesprek met deze ontwikkelaar om te onderzoeken hoe invulling geven kan worden aan de plannen. Er van uitgaande dat dit voorspoedig verloopt dan kunnen naar verwachting in 2027 de eerste nieuwe bedrijfskavels op de markt komen.

- Overleg voeren met partners (provincie, regio, ondernemers, verenigingen) over werkgelegenheid. De focus ligt op MKB.

Geld

Uitvoering

Het gaat hier om een doorlopend proces. Er vinden met regelmaat overleggen plaats met beschreven partners.

- Toename van het aantal bedrijfsvestigingen

Geld

Uitvoering

Volgens de laatste gegevens van de Provinciale werkgelegenheid enquête zijn er in 2024 3.550 bedrijfsvestigingen (2023 - 3.380)

04.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-722	-864	-1.322
Baten	404	404	892
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-318	-460	-430
Onttrekkingen	300	340	340
Stortingen	0	-75	-101
Mutaties reserves	300	265	239
Gerealiseerd resultaat	-18	-195	-191

2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

5.1 Missie

Inwoners van Montferland zijn gezonder.

5.2 Context en achtergronden

Gezondheid en zelfstandigheid

Mensen die gezond zijn, kunnen langer zelf de regie over hun leven houden en zijn minder afhankelijk van dure zorg. Zelfstandig hun leven kunnen regelen geeft meer waarde aan hun eigen leven en dat van anderen.

Voorkomen is beter dan genezen

'Voorkomen is beter dan genezen' klopt zeker. We gebruiken beweging, gezonde leefstijl en sport om positieve maatschappelijke effecten te bereiken. Als gemeente focussen we vooral op preventie, omdat een beetje welzijn veel zorg kan besparen. Goede voorlichting en een goed functionerende gezondheidszorg helpen bij preventie, net zoals projecten die een gezonde leefstijl stimuleren.

Gezondheidsverschillen in Montferland

In Montferland wonen meer mensen met een ongezonde leefstijl en slechtere gezondheid dan gemiddeld in Nederland en de Achterhoek. Mensen met een hoge sociaal economische status (SES) leven gemiddeld zeven jaar langer en vijftien jaar langer in goede gezondheid dan mensen met een lage SES.

Visie en preventie

Elke inwoner van Montferland verdient een kans op een goede gezondheid. Daarom richten we ons vanuit de visie Sociaal Domein en de visie op Wonen, Welzijn en Zorg op wijken met een lagere SES om de gezondheidsverschillen te verkleinen. Mensen met minder gezondheidsvaardigheden hebben vaak moeite om informatie over hun gezondheid te vinden, te begrijpen en dan ook nog te gebruiken. En de weg in de zorg vinden is ook niet makkelijk. Door toegankelijk aanbod en praktisch taalgebruik helpen we de mensen om de lokale mogelijkheden zo goed mogelijk te benutten. Samen met onze partners zorgen we ervoor dat alle inwoners maximaal kunnen deelnemen.

5.3 kaderstellende (beleids) nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026;
- Visie op het Sociaal Domein 2025 - 2033;
- Beweeg- en Gezondheidsnota Montferland 2025 - 2030;
- Visie Wonen - Welzijn en Zorg 2024 - 2033;
- Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2020-2024;
- Regionaal Preventie Akkoord: Gezondheid en geluk voorop in de Achterhoek 2020-2030;
- GGD Noord en Oost-Gelderland: NOG Gezonder;
- Beleidsplan Spelen in Montferland: Spelen, bewegen en ontmoeten voor jong en oud 2015-2030.

Wat hebben we bereikt?

- [De Montferlands jeugd gaat meer bewegen.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Montferlandse jeugd voldoet in 2027 aan het Achterhoekse gemiddelde van de VNOG beweegnorm. (Stijging van 36% van de jeugdigen in 2021 naar 41% in 2027.)	37%	36%

Deze indicator is gebaseerd op de vraagstelling: 'Op hoeveel dagen wordt er minstens 1 uur bewogen?'

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bestaande projecten zetten we voort of ontwikkelen we door.

Geld

Uitvoering

We zijn door gegaan met bestaande projecten en ontwikkelden ze verder om zo gezondheidsachterstanden te verkleinen. Denk aan wandelinitiatieven, gezondheidschecks en wijkscans.

- Lokaal sportakkoord herijken aan de hand van de regionale herijking. Daarop volgt de uitvoering. Aanvullend komt er een nieuwe Sportnota.

Geld

Uitvoering

Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is het Sportakkoord een actueel thema. Op 30 januari 2025 is de Beweeg- en Gezondheidsnota 2025 - 2033 aangenomen. Deze is in 2024 voorbereid. Succesvolle activiteiten uit 2024 worden voortgezet. Samen met Achterhoek in Beweging is een proces gestart om het lokale Sportakkoord te herzien.

- Preventie zien we als een belangrijk speerpunt. Bewegen en sport is een bijdrage aan een gezonde leefstijl.

Geld

De uitvoering gebeurt met de middelen die binnen de gemeentebegroting beschikbaar zijn.

Uitvoering

We zetten ons hiervoor in via de beweegmakelaar en een actief verenigingsleven. In 2024 hebben we de nieuwe Beweeg- en Gezondheidsnota opgesteld om vervolgens begin januari vast te laten stellen. Deze nota heeft als doel om preventie en beweging te versterken en een actief sportief leven te bevorderen.

- Voor jeugdigen van 4-13 jaar ontwikkelen en realiseren we een pumptrackbaan met een vaste locatie.

Geld

Uitvoering

In 2024 hebben we ons ingezet om de beweeg- en gezondheidsnota 2025-2030 uit te werken en voor te leggen begin 2025. Daarbij is ook voorgesteld om een pumptrackbaan op een vaste locatie te realiseren.

Wat hebben we bereikt?

- Minder alcohol, roken en drugsgebruik. Meer gezond eten en drinken van water in 2025.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het aantal jonge inwoners dat alcohol heeft gebruikt, is in 2027 gedaald en daarmee gelijk aan het niveau van het Nederlands gemiddelde. (Daling van 40% van de jeugdigen in 2021 naar 31% in 2027.)	39%	38%

De gezondheidsmonitor jeugd 2024 geeft een percentage van 38% aan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Preventie-activiteiten doorontwikkelen binnen (sport)verenigingen.

Geld

Uitvoering

We hebben actief ingezet op naschoolse bewegingsactiviteiten in samenwerking met sportverenigingen. Samen met JOGG-Teamfit maken we (sport)verenigingen stap voor stap gezonder. We hebben ons gericht op het verminderen van alcohol en roken binnen en rondom verenigingen, en op het aanbieden van gezonder voedsel. Dit blijven we uiteraard doen.

- Uitbreiden van de NIX 18 campagne.

Geld

Uitvoering

We zetten ons in op preventie. Samen met DVC'26 is een Nix18-campagne gestart, die breed werd en word gedragen door het bestuur, de vrijwilligers en trainers. De campagne leeft nu echt en heeft het gewenste effect bereikt. Namelijk het overbrengen en naleven van de boodschap dat alcohol onder de 18 echt niet kan.

- We gaan door met het voorlichtingsbeleid vanuit de VNOG op alle basis- en middelbare scholen.

Geld

Uitvoering

De geplande activiteiten zijn door de VNOG uitgevoerd zoals afgesproken.

Wat hebben we bereikt?

- Het percentage jeugdigen dat rookt is in 2027 gedaald en daarmee gelijk aan het niveau van het Nederlands gemiddelde. (Daling van 10% van de jeugdigen naar 9%.)

De gezondheidsmonitor jeugd 2024 geeft aan dat het percentage in 2023 op 7% lag. De cijfers voor 2024 zijn nog niet bekend.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het percentage jeugdigen dat rookt is in 2027 gedaald en daarmee gelijk aan het niveau van het Nederlands gemiddelde. (Daling van 10% van de jeugdigen naar 9%.)	10%	7% (cijfer 2023)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We maken een inventarisatie van rookvrije (kind)omgevingen. Het gaat om sportclubs, dagattracties, speeltuinen en dergelijke. Hierop zetten we gerichte acties uit.

Geld

Uitvoering

De GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) heeft succesvol subsidie aangevraagd voor het creëren van meer rookvrije omgevingen in de hele GGD NOG-regio. De subsidie richt zich vooral op rookvrije plekken voor kinderen bij sportclubs. Alle sportverenigingen zijn benaderd via een vragenlijst die GGD NOG heeft opgesteld. Op basis van deze vragenlijst heeft een gesprek plaatsgevonden bij DVC'26 om specifiek aan rookvrije sport te werken.

Daarnaast hebben FC Bergh en SV Kilder aangegeven dat zij ondersteuning kunnen gebruiken. Deze ondersteuning wordt aangeboden in samenwerking met Team-fitt.

Wat hebben we bereikt?

- Het percentage van jongeren en jongvolwassenen in Montferland dat meer water drinkt en gezonder eet, is in 2027 gestegen. (Stijging van 5% ten opzichte van het gemiddelde in 2021.)

De jeugdgezondheidsmonitor laat de verschillen van 2023 ten opzichte van 2019 zien. Zowel het dagelijks gebruik van groente, fruit en water is gedaald. Groente 2019 54%, 2023 37%. Fruit 2019 36%, 2023 29%. Water 2019 65%, 2023 64%

Van de (jong)volwassenen eet 45% in 2020 dagelijks groente. Dagelijks fruit is 41%. Water is nog niet meegenomen.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het percentage van jongeren en jongvolwassenen in Montferland dat meer water drinkt en gezonder eet, is in 2027 gestegen. (Stijging van 5% ten opzichte van het gemiddelde in 2021.)	1%	Nog niet bekend (4 jaarlijkse monitor)

5.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-6.461	-6.726	-6.756
Baten	1.200	1.617	1.577
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.261	-5.109	-5.179
Onttrekkingen	15	244	202
Stortingen	-38	-38	-98
Mutaties reserves	-23	206	105
Gerealiseerd resultaat	-5.284	-4.903	-5.074

2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur

6.1 Missie

- Jongeren met behoefte aan hulp en ondersteuning krijgen dat zoveel mogelijk preventief en in eigen omgeving.
- Meer jongeren halen een startkwalificatie en vergroten daarmee hun kansen op de arbeidsmarkt.
- Via cultuureducatie komen meer kinderen in contact met culturele activiteiten en meer kinderen ontwikkelen hun creatieve competenties.

6.2 Context en achtergronden

Jeugd

Met de meeste jongeren in Montferland gaat het goed. Sommige jongeren hebben (tijdelijk) extra steun en stimulans nodig. Als gemeente stimuleren en financieren we een preventieve activiteiten zoals sport en cultuur. Daarnaast kopen we verschillende vormen van jeugdzorg in.

Er is een duidelijke trend dat steeds meer jongeren extra hulp nodig hebben. Veel jongeren voelen zich eenzaam en hebben psychosociale klachten. We bieden preventieve hulp op lokaal niveau, maar er zijn wachtlijsten in bepaalde onderdelen van de jeugdzorg. De combinatie van zorg met huisvesting is vaak vol. In 2024 zijn we begonnen met een nieuwe aanbesteding voor jeugdhulp, wat mogelijk vanaf 2026 voor meer passend aanbod zorgt.

Als gemeente willen we jongeren zoveel mogelijk via het 'voorliggende veld' ondersteunen. Dit veld omvat jeugdgezondheidszorg, onderwijs en culturele en sportieve activiteiten. Ook geven we opvoeders extra ondersteuning waar nodig. Door onze jeugd positief te stimuleren en gelegenheid te geven hun talenten te ontplooien, kunnen we mogelijk voorkomen dat ze bij jeugdhulp terecht komen. Er zijn altijd jongeren met meerdere problemen of uit kwetsbare gezinnen die hulpverlening nodig hebben. Ons doel is om hen zo tijdig mogelijk te ondersteunen.

Onderwijs en taal

In onze gemeente zijn er veel jongeren die thuis weinig met taal bezig zijn of die vanuit het buitenland naar Montferland zijn gekomen. Hierdoor lopen ze het risico op een taalachterstand. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is nodig om goed mee te kunnen doen in de samenleving. Als gemeente zetten we ons in om taal- en andere leerachterstanden op te heffen, evenals sociaal-emotionele achterstanden. We willen segregatie voorkomen, waarbij verschillende inwonersgroepen zich van elkaar afscheiden. We willen dat iedereen mee kan doen en zetten ons hier actief voor in.

Samen met onze netwerkpartners werken we aan het versterken van de educatieve doorgaande leerlijn. Ons doel is talentontwikkeling bij jongeren zodat ze hun startkwalificatie halen. Dat is een diploma op havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Dit vergroot hun kansen op de arbeidsmarkt. Door instroom van Oekraïners en vluchtelingen wordt het behalen van de huidige streefwaarde bij de startkwalificatie een grote uitdaging.

Een ander belangrijk doel is steeds meer ouders betrekken bij de ontwikkeling van hun kinderen. We willen voor kinderen en jongeren een rijke leer- en ontwikkelomgeving maken. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van een Integraal Kind Centrum in 's-Heerenberg. Alle leerlingen uit 's-Heerenberg, Lengel en Stokkum krijgen in dit nieuwe gebouw eigentijds onderwijs, samen met verschillende voorzieningen zoals de bibliotheek, kinderopvang en het consultatiebureau.

Het belang van cultuur voor kinderen

Het is belangrijk dat kinderen in contact komen met culturele activiteiten. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat deze activiteiten een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen. Zelfs het IQ kan erdoor verhoogd worden. Daarnaast helpen culturele activiteiten kinderen om anderen mensen te ontmoeten en hun sociale vaardigheden te ontwikkelen.

De coronatijd en de jaren erna hebben het belang van cultuur bevestigd. Het programma Jeugd Onderwijs en Cultuur richt zich op onze jonge inwoners. Culturele activiteiten zijn uiteraard ook

zeker belangrijk voor volwassenen. Door mensen bij culturele evenementen samen te brengen, kunnen we eenzaamheid voorkomen.

6.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023 - 2026;
- Subsidieregeling Jeugd en Onderwijs Montferland 2019;
- Onderwijshuisvestingsvisie 2015 - 2023 gemeente Montferland;
- Visie Muziekonderwijs Montferland 2020;
- Beleidskader Onderwijsachterstanden 2024 - 2027;
- Visie Sociaal Domein;
- Convenant Cultuur & Onderwijs Gemeente Montferland 2023-2026.

Wat hebben we bereikt?

- Meer jeugdigen en hun ouders maken gebruik van een voorliggende voorziening.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het aantal jeugdigen en hun ouders die gebruik maken van een voorliggende voorziening neemt in 2024 toe met 0,5 procent ten opzichte van 2023.	0,5%	0,5%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We pakken overlastgevende jeugd aan door een straathoekwerker in te zetten.

Geld

Dankzij de extra CUP- en Gala middelen was er in 2024 voldoende budget beschikbaar.

Uitvoering

Vanuit de hervormingsagenda jeugd wordt er van een sterk lokaal team verwacht dat ze aanwezig zijn op plaatsen waar jongeren komen om daar jeugdhulp te bieden. Persoonlijke contacten tussen jongeren, straathoekwerker (jongerencoach) en het jongerenwerk zorgen voor een goed functionerend netwerk. Hierdoor kunnen we vroegtijdig actie ondernemen bij jongeren die risicogedrag vertonen in de buitenruimte en rond scholen om zo erger te voorkomen.

In 2024 zijn er nieuwe jongerencoaches ingewerkt. Dit legt een goede basis voor de toekomst. Op verzoek van enkele jongeren is er in 's-Heerenberg-Oost een jongereninloop gestart. Het schoolmaatschappelijk werk functioneert goed en voorkomt de inzet van geïndiceerde jeugdhulp.

- We passen de hervormingsagenda jeugd toe.

Geld

De hervormingsagenda bevat maatregelen die naast betere hulpverlening ook besparing moeten opleveren. De VNG heeft meerdere keren benadrukt dat gemeenten hieraan werken, maar dat het onzeker is of sommige maatregelen daadwerkelijk de gewenste besparing oplevert.

In de loop van 2024 heeft de rijksoverheid een deel van de geplande bezuinigingen voor 2025 niet doorgevoerd. Begin 2025 heeft een commissie van deskundigen een tussentijdse evaluatie uitgebracht. Hun conclusie is dat er structureel te weinig middelen zijn om aan de groeiende vraag te voldoen en dat verdere hervormingen nodig zijn. Ze adviseren de bezuinigingen te laten vervallen. Het is nog niet zeker of de Rijksoverheid dit advies gaat overnemen.

Uitvoering

Montferland heeft een sterk Sociaal Team Jeugd, wat een speerpunt is vanuit de hervormingsagenda. Wij bieden zelf hulpverlening met gekwalificeerd personeel, wat zorgt voor korte wachlijsten en een goede klanttevredenheid.

We merken echter dat de verantwoordelijkheid voor de jeugdigen steeds meer bij de toegang komt te liggen, waardoor de werkdruk voor de toegangsmedewerkers toeneemt. Een ontwikkelpunt is het nog meer integraal werken. Vaak ligt de oplossing voor een probleem niet bij het kind, maar bij de ouders. Daarom is het belangrijk aandacht te hebben voor alle leefgebieden volgens de verschillende wetten en te kijken naar wat mensen zelf kunnen doen.

- We stimuleren nieuwe voorliggende voorzieningen.

Geld

Uitvoering

De CUP, GALA en IZA middelen hebben ons de mogelijkheid gegeven om een impuls te geven aan de beschikbare voorzieningen. Hierdoor kan Buro Halt binnen het voortgezet onderwijs opereren en jongeren begeleiden die zich "misdragen" hebben. Daarnaast zijn we dit jaar, op verzoek van jongeren, een eigen inloop gestart in 's-Heerenberg-Oost. Hier bereiken we een kleine maar kwetsbare groep met risicogedrag die we elders niet zien.

Een complicerende factor is het vinden van personeel. We merken steeds vaker dat vacatures bij partners in het veld moeilijk zijn te vullen. Dit heeft invloed op de activiteiten.

Wat hebben we bereikt?

- [Meer jongeren halen een startkwalificatie.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het aantal jongeren met een startkwalificatie stijgt met 0,5 procent tot en met 2025 en daarna jaarlijks met 0,25% ten opzichte van voorgaand jaar.	0,50%	0,0%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Jaarlijks organiseren we de zomerschool.

Geld

Uitvoering

De zomerschool 2024 is georganiseerd tussen 23 juli -15 augustus 2024. Hieraan hebben 93 leerlingen met succes deelgenomen in de leeftijd 6 tot 18 jaar.

- VoorleesExpres, Boekstartcoach op het consultatiebureau, 'Voor je en je kind' blijven inzetten om ouders te stimuleren om samen met hun kind(eren) te lezen.

Geld

Uitvoering

Uit de evaluatie blijkt dat alle activiteiten in de consultatiebureaus verlopen volgens de planning en opdracht.

6.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-19.460	-24.093	-24.672
Baten	2.396	2.357	2.916
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17.064	-21.736	-21.755
Onttrekkingen	2.309	5.476	5.550
Stortingen	101	-4.548	-4.665
Mutaties reserves	2.411	928	885
Gerealiseerd resultaat	-14.653	-20.808	-20.870

2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

7.1 Missie

- Meer inwoners zijn zolang mogelijk zelfredzaam door het versterken van de sociale basis.
- Iedere inwoner voelt zich veilig in Montferland. Waarbij kwetsbare inwoners worden ondersteund bij hun deelname aan de samenleving.

7.2 Context en achtergronden

Bevolkingsgroei en demografie

Montferland groeit, en als de huidige nieuwbouwplannen doorgaan, gaat het aantal inwoners ook stijgen. We zien een toename van jonge inwoners. Daarmee groeit het leerlingenaantal. Tegelijkertijd is er een sterke vergrijzing in de gemeente. Vooral de groep van 75 jaar en ouder gaat de komende jaren flink groeien. Dit gaat naar verwachting betekenen dat er meer Wmo-zorg nodig is. Dat maakt de rol van het preventief welzijnsaanbod nog belangrijker.

Wonen, welzijn en zorg

Als gemeente zetten we ons in om goede woonplekken voor iedereen te behouden en waar mogelijk te creëren. Ons doel is dat inwoners zo lang mogelijk actief blijven en zich gezond en veilig voelen in hun woonomgeving. Hiervoor hebben we de visie Wonen, Welzijn en Zorg vastgesteld en extra geïnvesteerd in een veilige leefomgeving.

Veiligheid en ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit, zoals arbeidsuitbuiting en wietkwekerijen, beïnvloedt het veiligheidsgevoel. Hoewel vaak onzichtbaar, hebben deze vormen van criminaliteit een negatieve invloed op de veiligheid en leefbaarheid. We pakken de handel in soft- en harddrugs aan en tolereren het gebruik niet. In 2024 heeft de burgemeester bijvoorbeeld op basis van het Damoclesbeleid een woning en schuren gesloten vanwege druggerelateerde activiteiten.

Een goede samenwerking tussen domein veiligheid en zorg blijft belangrijk. In 2024 is de samenwerking tussen het domein Openbare orde en het sociaal team voortgezet om problemen gezamenlijk en effectief aan te pakken.

Subsidiebeleid en ondersteuning

In 2024 is nieuw subsidiebeleid vastgesteld. We ondersteunen actief een groot aantal verenigingen en organisaties om een gevarieerd sportief en cultureel aanbod voor jong en oud te behouden. Subsidies worden ingezet voor voorliggende voorzieningen (preventie/ voorliggend veld) en overlappende programma's van de Beweeg- en Gezondheidsnota en het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). Hiermee geven we richting aan acties voor de komende jaren.

7.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 'Samenwerken voor de inwoners van Montferland' 2023-2026;
- College Uitvoeringsprogramma (CUP) Montferland 2023 - 2026;
- Kadernota subsidiebeleid 2024-2027;
- Visie Sociaal Domein 2024-2033;
- Visie Wonen - Welzijn - Zorg 2024 - 2033;
- Samenwerken door elkaar te versterken 2019;
- Integraal Veiligheidsbeleid 2023 - 2026;
- Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan.

Wat hebben we bereikt?

- [Steeds meer 65-plussers nemen deel aan activiteiten bij stichting Welcom.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
-----------	-------------------	----------------

Het aantal 65-plussers dat deelneemt aan activiteiten bij stichting Welcom stijgt in 2024 met minimaal 2 procent ten opzichte van 2023.	2%	na 1 april volgt het verslag en kunnen we dit bepalen
---	----	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De huidige inzet van mantelzorgondersteuning en respijtzorg zetten we actief door in de komende jaren. De oudere mantelzorger voelt hierdoor ruimte voor eigen ontspanning en meedoen aan lokale activiteiten.

Geld

Uitvoering

Mantelzorgondersteuning is uitgebreid met een centrale opvanglocatie voor de mantelzorgvrager. Op deze locatie kan de mantelzorgvrager in de toekomst ook blijven wanneer zwaardere zorg nodig is.

Een paar keer per jaar organiseren we een mantelzorgsalon voor de oudere mantelzorgers. Voor jongere mantelzorgers worden groepsactiviteiten aangeboden. Soms wordt hierbij gesproken over het verzorgen, en op andere momenten is het juist bedoeld om even helemaal uit de zorgen te komen.

In 2024 is er voldoende aanbod van mantelzorgondersteuning. Niet het volledige budget is via Welcom ingezet, mede door de inzet van andere financiële middelen.

- Het aanbod van activiteiten van Welcom wordt in de breedte voortgezet in actieve samenwerking met onze ketenpartners. Het gaat om activiteiten om 65-plussers te activeren en culturele en creatieve activiteiten.

Geld

Het Jaarverslag 2024 laat zien hoe de middelen zijn besteed. De verwachting is dat de uitgaven binnen de toegewezen subsidie zijn gebleven.

Uitvoering

Het jaarplan 2024 is in juni besproken met de betreffende beleidsadviseurs en uitvoerders van Welcom en ketenpartners. Er is ook een doorkijk gemaakt naar het jaarplan van 2025. De gemeente krijgt de actuele informatie over 2024 van Welcom in het jaarverslag 2024, dat in april wordt ontvangen. De verwachting is dat de uitvoering overeenkomt met de subsidieafspraken.

- Inwoners kunnen binnen Montferland naar dagactiviteiten/opvang en inloopactiviteiten volgen: - Ouderen algemeen. - Ouderen met beginnende cognitieve problematiek: laagdrempelige opvang om mantelzorgers te ontlasten.

Geld

Uitvoering

Er zijn inloopactiviteiten bij de Stadskamer, bij Welcom en bij Anne-Wil.

De Stadskamer

Er is de wens om de dagdelen van de activiteiten bij de Stadskamer uit te breiden. Dankzij de werkwijze van de Stadskamer zijn inwoners van deelnemer vrijwilliger geworden bij de Stadskamer en andere organisaties. Positief is dat enkele deelnemers uiteindelijk met succes zijn uitgestroomd naar betaalde banen.

Huiskamer van Anne Wil

De inloop en maaltijdvoorzieningen voldoen aan de vraag en ze bereiken bijna het maximale aantal deelnemers. De eerste twee dagdelen worden opgevangen door de inloopvoorziening. Dit betekent een lagere kostprijs en daardoor een laagdrempeligere optie voor de inwoner. Verdere dagbesteding gebeurt op indicatiebasis. Deze formule werkt goed, waardoor kwetsbare ouderen gemakkelijk in contact komen met de Huiskamer van Anne Wil. Als de dementie vordert, kunnen zij blijven, waardoor de overgang voor de inwoners klein is.

Welcom

Welcom onderzoekt of zij een "tweede Huiskamer van Anne Wil" kunnen oprichten in 's-Heerenberg en omgeving om daar ouderen met beginnende cognitieve problemen op te vangen.

- Welzijns- en zorgactiviteiten willen we beter vindbaar en zichtbaar maken voor alle inwoners. Via de website, de lokale media en bijeenkomsten.

Geld

We blijven aandacht besteden aan onze eigen website. Het boekje welzijnsvoorzieningen/ voorliggende voorzieningen wordt in 2025 aangepast en aangevuld. Het boekje was erg succesvol, waardoor er in 2024 extra exemplaren zijn afgedrukt.

Uitvoering

Er heeft een succesvolle verbindingsdag plaatsgevonden tussen aanbieders en welzijnsorganisaties. Daarnaast is er een boekje uitgegeven waarin alle welzijnsorganisaties en voorliggende voorzieningen staan vermeld.

De website van de gemeente Montferland blijft een aandachtspunt, net zoals de informatievoorziening door onze samenwerkingspartners. Activiteiten van onze samenwerkingspartners worden desgevraagd altijd gepubliceerd in het Montferland Journaal en op sociale media.

De regionale website zit nog in de planning. Dit is afhankelijk van het transformatieplan Mentaal Gezondheid Achterhoek en de Liemers.

Wat hebben we bereikt?

- [Het gevoel van veiligheid in de eigen buurt stijgt.](#)

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Er is een stijging van het aantal inwoners dat zich zelden of nooit onveilig voelt in hun eigen woonbuurt.	81%	87%

*In 2025 en 2027 houden we geen enquête. Het werkelijke cijfer 2024 is gebaseerd op de gehouden Veiligheidsmonitor 2023.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bewustwording vergroten door in te zetten op preventie en voorlichting.

Geld

Uitvoering

Met externe partners hebben we tijdens verschillende bewonersbijeenkomsten aandacht besteed aan het begrip ondermijning. Daarnaast nemen wij deel aan de initiatieven 'veilig buitengebied Montferland' en 'veilig winkelgebied Didam', waarin bewustwording een belangrijk thema is.

Binnen het initiatief 'veilig winkelgebied Didam' is er in september 2024 een schouw van het winkelgebied uitgevoerd. Als gevolg van een incident in een woonwijk hebben we samen met de bewoners en Plavei ook een wijkschouw gehouden.

- Geactualiseerd handhavingsbeleid (VTH beleid) opstellen.

Geld

Uitvoering

Het geactualiseerd handhavingsbeleid is in het vierde kwartaal van 2024 aangeboden en vastgesteld.

- Het bestuurlijk aanpakken van (drugs)criminaliteit.

Geld

Uitvoering

Op het einde van 2023 heeft de burgemeester een woning gesloten op grond van het Damoclesbeleid. Deze sluiting liep door in de eerste maanden 2024. In het voorjaar 2024 vond er een drugsdumping plaats. De daders zijn opgepakt en berecht. In het najaar 2024 heeft de burgemeester schuren bij een woning in Loerbeek gesloten vanwege de aanwezigheid van een hennepplantage.

Dit is complexe problematiek die om een meervoudige aanpak vraagt. Met de beperkte middelen en menskracht die beschikbaar zijn, zetten wij ons maximaal in om deze problemen aan te pakken.

- Het vergroten van de (her)kenbaarheid van Meld Misdaad Anoniem.

Geld

Uitvoering

In 2024 hebben we Meld Misdaad Anoniem zo veel mogelijk in onze communicatieberichten opgenomen. Het is aan de inwoners zelf om hiervan gebruik te maken. In 2024 zijn 32 meldingen bij Meld Misdaad Anoniem gedaan.

- In het overleg met ketenpartners signalen bespreken en integrale controles organiseren.

Geld

Uitvoering

Tijdens de Ondermijningstafel Montferland zijn de 32 meldingen Meld Misdaad Anoniem en de 48 meldingen via ons Meldpunt Verdachte Situaties besproken. Daarnaast zijn ook een aantal andere meldingen besproken. Twee meldingen zijn verrijkt met informatie dat op basis hiervan op twee locaties een integrale controle heeft plaatsgevonden.

- Inzichtelijk maken welke kosten gemoeid zijn met handhaving.

Geld

Vanuit het raadsakkoord vertaald naar het CUP.

Uitvoering

De middelen zijn incidenteel beschikbaar voor de jaren 2024, 2025 en 2026. Deze zijn bestemd voor de handhaving van illegale situaties. Deze gelden gaan vooral naar personeelskosten zoals tijdelijke ondersteuning van juristen, een toezichthouder en een buitengewoon opsporingsambtenaar. De besteding van deze middelen wordt in het jaarverslag verantwoord.

- Onderzoeken of bij handhaving mediation kan worden ingezet.

Geld

Uitvoering

- Organiseren van informatieavonden.

Geld

Uitvoering

Naar aanleiding van een aantal incidenten is in 2024 zowel in 's-Heerenberg als in Didam een informatieavond gehouden voor wijkbewoners.

- Tijdens handhavingsprocedures helder en duidelijk communiceren. Dit gebeurt op een vriendelijke en deskundige wijze.

Geld

Uitvoering

7.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-19.649	-28.460	-29.355
Baten	374	9.446	9.630
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-19.274	-19.014	-19.725
Onttrekkingen	2.030	5.084	6.203
Stortingen	-6.285	-5.634	-5.800
Mutaties reserves	-4.255	-550	403
Gerealiseerd resultaat	-23.529	-19.564	-19.322

2.1.08 Werk en inkomen

8.1 Missie

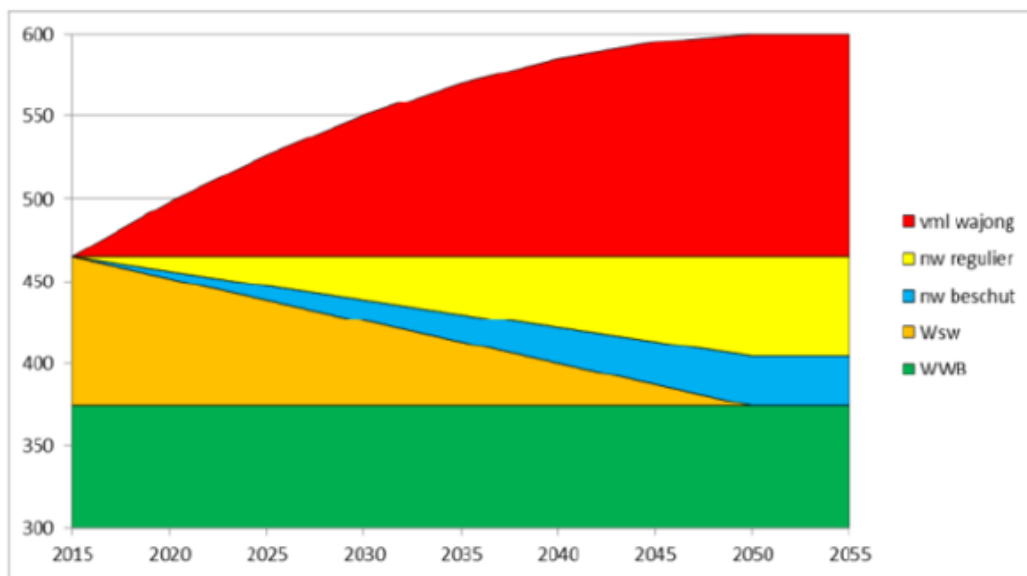
Meer mensen doen zo zelfstandig mogelijk mee in de Montferlandse samenleving.

8.2 Context en achtergronden

Uitdagingen in de arbeidsmarkt van Montferland

In 2024 bleef de vraag van werkgevers naar nieuwe medewerkers onveranderd hoog. Helaas was er een mismatch tussen vraag en aanbod. Daarmee bedoelen we dat werkzoekenden vaak niet beschikten over de benodigde opleiding, kennis, ervaring of vaardigheden die werkgevers zochten. Dit resulteerde erin dat werkgevers moeite hadden om geschikte medewerker te vinden, terwijl werkzoekenden moeite hadden om een passende baan te vinden.

Veel inwoners van Montferland met een bijstandsuitkering hadden problemen bij het vinden van werk of het onderhouden ervan. Ze hebben een 'afstand tot de arbeidsmarkt'. Ook in 2024 bleef het voor de gemeente een uitdaging om deze mensen naar werk te begeleiden en hen aan het werk te houden. Zoals in onderstaand overzicht te zien is, verandert de doelgroep van de gemeente. Mensen met een 'afstand tot de arbeidsmarkt' vormen een steeds groter deel van het uitkeringsbestand. Dit is nog exclusief statushouders en vluchtelingen met een verblijfsvergunning, die ook door de gemeente worden ondersteund.

Ook in 2024 hebben we statushouders en vluchtelingen met een verblijfsvergunning geplaatst. Als gemeente zijn we verplicht deze nieuwe inwoners te helpen integreren in de Montferlandse samenleving en hen naar werk te begeleiden. Dit proces van inburgering en begeleiden naar werk vergt veel tijd en inspanning. Deze ontwikkeling gaat nu en de komende jaren een invloed hebben op het aantal verstrekte uitkeringen.

8.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- De verordeningen Participatiewet 2017;
- Het uitvoeringsplan re-integratie 2025;
- Het beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2025-2028;
- Het gemeentelijke integraal handavingsplan.

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal mensen met een bijstandsuitkering blijft gelijk of neemt af.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Het aantal mensen dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering op 1 januari 2025 blijft gelijk of daalt ten opzichte van het aantal op 1 januari 2024.	400	381

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het coachen en bemiddelen van de verschillende doelgroepen, waarbij re-integratievoorzieningen en opleidingen worden ingezet.

Geld

Uitvoering

In het kalenderjaar 2024 hebben we het uitvoeringsplan re-integratie en inburgering uitgevoerd. Dit plan omvatte ongeveer 525 individuele personen, waarvan niet iedereen arbeidsplichtig was. Sommige personen waren vrijgesteld van de arbeidsplicht, werkten met loonkostensubsidie of namen deel aan een inburgeringstraject. Ongeveer 260 personen namen in 2024 deel aan een re-integratietraject. Uit deze groep volgden en volgen rond de 150 personen een training, cursus of opleiding, waarvan iets meer dan de helft deelneemt aan inburgeringstrajecten.

- Het inzetten van handhaving en fraudepreventie om onrechtmatig gebruik van de uitkering te voorkomen.

Geld

Uitvoering

We hebben met succes handhaving en fraudepreventie toegepast om misbruik van uitkeringen te voorkomen. De screening van uitkeringsaanvragen en onderzoek heeft in 2024 geleid tot een besparing van ongeveer €393.500,- aan uitgaven voor uitkeringen. Dit bedrag is exclusief de circa €65.000,- aan vastgestelde fraude.

- Het inzetten van jobcoaching en loonkostensubsidie om de doelgroep met een arbeidsbeperking naar werk te bemiddelen en duurzaam aan het werk te houden.

Geld

Uitvoering

Door loonkostensubsidie bieden we compensatie aan werkgevers voor lagere arbeidsproductiviteit van deze werknemers. In totaal maakten 93 personen gebruik van de loonkostensubsidie. In 2024 ondersteunden we ongeveer 71 mensen die

werkzaam zijn bij reguliere werkgevers via jobcoaching. Met deze ondersteuning zorgen we ervoor dat mensen met een arbeidsbeperking die bij een reguliere werkgever werken, minder snel uitvallen.

- Poortwachtersrol; alleen mensen die een uitkering nodig hebben, krijgen een uitkering. Anderen worden naar werk bemiddeld.

Geld

Uitvoering

Al jarenlang voeren we het beleid om inwoners die een uitkering aanvragen, bij voorkeur direct een baan aan te bieden. Dit beleid is al jaren succesvol in. Alleen wanneer we mensen niet meteen in een betaalde baan kunnen plaatsen, verstrekken we een uitkering. Door mensen direct aan werk te helpen, voorkomen we dat zij afhankelijk worden van een uitkering.

- We gaan aan de slag met het uitvoeringsplan re-integratie 2024.

Geld

Uitvoering

Dit is volgens planning opgepakt en uitgevoerd.

Wat hebben we bereikt?

- Mensen die onder de inburgeringswet vallen, halen binnen drie jaar een diploma.

Indicator	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Van de mensen die onder de inburgeringswet 2022 vallen, behaalt 90% binnen drie jaar een diploma. Het eerste meetmoment is in 2025, dan zijn de eerste inburgeringstrajecten onder de nieuwe wet afgerond.	nvt	kan nog niet ingevuld worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Brede intake, leefbaarheidstoets en het persoonlijke Plan Integratie en Participatie (PIP)

Geld

Uitvoering

De Werkcoach van de gemeente heeft bij elke inburgeraar een uitgebreide intake afgenomen. Deze intake, samen met de leefbaarheidstoets, gaf ons inzicht in de startpositie, leefbaarheid en de persoonlijke situatie van de inburgeraar. Alle leefgebieden die van invloed zijn op integratie werden en worden in kaart gebracht. In totaal zijn er in 2024 57 inburgeraars begonnen.

- Financiële coaching en ontzorging

Geld

Uitvoering

Met de invoering van de nieuwe Wet Inburgering is de gemeente verantwoordelijk voor het financieel ontzorgen van nieuwkomers. In Montferland wordt dit praktisch ingevuld door de huur gedurende de eerste zes maanden in te houden bij huurkosten onder de €700, en een jaar bij huurkosten boven de €700. Naast financieel ontzorgen, besteden we in het eerste jaar waarin de nieuwkomers in de gemeente Montferland wonen aandacht aan hun (financiële) zelfredzaamheid. Stichting Welcom voert dit programma, genaamd Wegwijs, in samenwerking met Nibud voor ons uit. In totaal zijn er drie workshops gehouden, waaraan 28 deelnemers hebben deelgenomen.

- Leerroutes via de taalaanbieders

Geld

Uitvoering

Op basis van de uitgebreide intake en de leerbaarheidstoets zijn mensen ingedeeld in de leerroutes die het best bij hen passen. De volgende leerroutes waren en zijn beschikbaar:

- de reguliere route (B1);
- de zelfredzaamheidsroute;
- de onderwijsroute.

Er is goed gebruik gemaakt van deze routes.

- Lokaal participatieaanbod

Geld

Uitvoering

We hebben onder andere de volgende lokale activiteiten:

- Welcom: activiteiten (ontmoeting, fietslessen, taallessen, vrouwencafe/emancipatie, koken)
- Werkfit trajecten bij Maak/ re-integratie trajecten.
- Maatschappelijke begeleiding

Geld

Uitvoering

Maatschappelijke begeleiding is een belangrijk onderdeel van het huidige inburgeringsstelsel. In 2024 hebben we asielstatushouders in hun eerste jaar in de gemeente laten begeleiden door Welcom.

We hebben nieuwkomers geholpen met verschillende praktische zaken, zoals:

- het inschrijven bij de gemeente;
- het regelen van de uitkering en alles wat daar mee samenhangt;

- het inrichten van de woning;
 - financiële zelfredzaamheid;
 - aanmelden bij kinderopvang en scholen indien nodig;
 - inzet en begeleiding van participatiemaatjes.
 - Daarnaast hebben we nieuwkomer wegwijs gemaakt in de gemeente.
- Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

Geld**Uitvoering**

De participatieverklaring is een verplicht onderdeel van de inburgering. Met deze verklaring geeft de inburgeraar aan dat hij kennis heeft genomen van de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving, deze respecteert en actief wil bijdragen aan de samenleving. Dit onderdeel is in 2024 uitgevoerd door Welcom.

- Participatieverklaringstraject (PVT)

Geld**Uitvoering**

De uitvoering is in overeenstemming met de veranderopgave Inburgering.

- We voeren het beleidskader Veranderopgave Inburgering uit.

Geld**Uitvoering**

De uitvoering is in lijn met de veranderopgave Inburgering.

8.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-17.814	-20.145	-20.398
Baten	7.238	10.056	10.648
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.576	-10.088	-9.750
Onttrekkingen	0	651	651
Stortingen	0	-120	-120
Mutaties reserves	0	531	531
Gerealiseerd resultaat	-10.576	-9.557	-9.219

2.2 Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Conform de BBV-voorschriften bevat het programmaplan ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. In de begroting presenteren we dit overzicht samen met de overige programma's.

Algemene dekkingsmiddelen 2024

Verbonden partijen

Alliander

Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor de distributie van gas en elektriciteit en het aansluiten van klanten op het netwerk in onze gemeente. Deze taken zijn wettelijk bepaald.

Vitens

Vitens verzorgt de drinkwatervoorziening in onze gemeente, waarbij ze zorg draagt voor de bescherming van natuur en milieu.

Bank Nederlandse Gemeenten

Dit is een bank voor overheden en instellingen die zich inzetten voor het maatschappelijk belang. De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein, met tegelijkertijd het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Onvoorzien

In de begroting 2024 was een bedrag van € 10.000 beschikbaar voor onvoorzien. Dit bedrag is in 2024 niet ingezet en daarom afgeraagd bij de tweede tussenrapportage.

Ontwikkelingen uitkering gemeentefonds

De oorspronkelijke begroting was gebaseerd op de meicirculaire van 2023. In de eerste tussenrapportage van 2024 is de septembercirculaire van 2023 verwerkt. De bruto verhoging op basis van deze circulaire bedroeg €1.216.000. Daarnaast werd er een aanvullend voordeel van € 220.000 ingeboekt, gebaseerd op de Voorjaarsnota van het rijk. Dit betrof een afrekening van het BTW-compensatiefonds over 2023.

In de tweede kwartaalrapportage zijn zowel de meicirculaire als de septembercirculaire van 2024 verwerkt. De bruto voordelen bedroegen respectievelijk €1.233.000 (aanvullend op het reeds ingeboekte voordeel) en €994.000.

In de decembercirculaire bedroeg het bruto voordeel €124.000. Echter, de reserveringen uit deze circulaire bedragen ruim €344.000, waardoor er netto een nadeel van €220.000 ontstond ten opzichte van de gewijzigde begroting. Van de reserveringen is een bedrag van €254.000 toegevoegd aan de begrotingen van 2024, en een bedrag van €100.000 wordt overgeheveld naar 2025 met een toevoeging aan de reserve resultaatbestemming. Deze overheveling gaat over een rijksvergoeding voor natuurbrandpreventie (€90.000) en voor het opstellen van een register voor externe veiligheidsrisico's (€10.000). De werkelijke uitgaven voor beide onderdelen vinden plaats in 2025.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-2.253	-2.060	-2.378
Baten	86.997	90.962	91.291
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	84.744	88.903	88.913
Onttrekkingen	0	736	736
Stortingen	0	-3.010	-3.010
Mutaties reserves	0	-2.275	-2.275
Gerealiseerd resultaat	84.744	86.628	86.639

Mutaties reserves*Bedragen x €1.000*

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	0	0	0
Onttrekkingen	5.421	18.438	19.970
Stortingen	-6.245	-14.127	-15.738
Mutaties reserves	-825	4.311	4.231
Gerealiseerd resultaat	-825	4.311	4.231

2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn voorschriften opgenomen voor het toerekenen van kosten zoals de apparaats- en personeelskosten. Deze voorschriften helpen de financiële vergelijkbaarheid tussen de gemeenten te verbeteren. Uitgangspunt van de voorschriften is dat de kosten zoveel mogelijk direct aan de programma's / taakvelden worden toegerekend. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan een taak die gericht is op de externe klant op het betreffende taakveld verantwoord moeten worden. De bedrijfskosten die dus niet verbonden zijn aan een dergelijke taak mogen niet toegerekend worden maar worden verzameld in het overzicht "kosten overhead".

Overhead definitie

Overhead omvat alle functies die gericht zijn op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle functies die dit doel dienen behoren tot de overhead. Het betreffen de zogenaamde PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) en de taken met betrekking tot bestuurszaken en bestuurs- en managementondersteuning in het primaire proces.

Overheadkosten

De lasten van de overhead voor de gemeente Montferland zijn in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)

Kosten voor:	2024 (primaair)	2024 (na wijziging)	2024 (werkelijk)
• Eigen en ingehuurd personeel	-8.483	-10.455	-9.945
• ICT	-2.647	-2.729	-2.966
• Huisvesting	-1.432	-1.587	-1.789
• P&O/HRM	-136	-1.200	-949
• Overhead (overig)	-373	-462	-430
• Tractie	-590	-667	-685
• Facilitair	-158	-227	-252
• Overige	-121	-121	-174
Totaal	-13.940	-17.448	-17.190

Kostprijsberekening

Sinds de BBV-wijzigingen BBV 2017 worden op de programma's / taakvelden niet meer de integrale kosten geregistreerd. De verdeling vindt plaats op basis van geraamde tijdsbesteding gebaseerd op de werkelijke tijdsbesteding van voorliggende jaren. Voor de investeringen en de grondexploitaties worden de kosten toegerekend op basis van werkelijke tijdsbesteding. Hierdoor kan per programma / taakveld / taak niet meer de mate van kostendeckendheid vastgesteld worden en kan een dekkingsprobleem ontstaan daar waar geen overheadkosten aan grondexploitatie en investeringen doorberekend zouden kunnen worden.

Er zijn twee uitzonderingen m.b.t. de overhead opgenomen in de regelgeving namelijk:

1. aan lokale heffingen en leges kan fictief een aandeel in de kosten van overhead opgenomen worden (extracomptabel) en
2. aan grondexploitaties, investeringen en projecten met een subsidiebijdrage / bijdrage van derden kan een aandeel in de overheadkosten toegerekend worden (intracomptabel).

De methodiek van toerekenen is verankerd in de financiële verordening. Conform de financiële verordening is de volgende methodiek toegepast:

De kosten van overhead worden naar rato van de personeelslasten en kosten van inhuur van de heffing, leges, grondexploitatie of investering en de totale personeelslasten en kosten van inhuur van alle taakvelden exclusief overhead omgeslagen.

De formule is:

$$\frac{\text{personeelslasten betreffend taakveld}}{\text{totale personeelslasten excl bestuur en overhead}} \times \text{lasten overhead} = \text{aandeel overhead}$$

Op basis van bovenstaande formule is dit percentage 80%. Dit percentage is niet het overheadpercentage maar een omslagpercentage over de loonkosten van extern gerichte taken.

Het overheadpercentage, zoals opgenomen bij de indicatoren is voor 2024 14,1%. Dit is de wettelijk voorgeschreven indicator en wordt berekend over de totale lasten (excl. overhead) namelijk: (€ 17.190 miljoen / 121.719 miljoen) x 100% = 14,1%.

Beide percentages zijn iets lager dan voorgaand jaar. Dit heeft vooral te maken met de juiste verdeling van de externe inhuur naar de diverse programma's in tegenstelling tot 2023.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-13.940	-17.448	-17.190
Baten	647	573	653
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-13.293	-16.875	-16.537
Onttrekkingen	609	1.136	936
Stortingen	0	0	-382
Mutaties reserves	609	1.136	554
Gerealiseerd resultaat	-12.684	-15.740	-15.983

2.4 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Sinds 1 januari 2016 zijn overheden verplicht vennootschapsbelasting te betalen over winstgevende activiteiten. Over de jaren 2016 t/m 2021 zijn definitieve aanslagen opgelegd. Voor het jaar 2022 is er nog geen definitieve aanslag ontvangen. De aangifte voor het jaar 2023 is ingediend. Dankzij de mogelijkheid om winsten met verliezen te compenseren (carry forward c.q. carry back) kunnen terug te vorderen bedragen verrekend worden.

De financiële gevolgen over de periode 2016 – 2023 worden hieronder weergegeven.

Jaar	belastbaar bedrag	carry forward 2016 => 2019	carry forward 2017 => 2019	carry forward 2018 => 2019	carry back 2020 => 2019	carry back 2022 => 2021	carry back 2023 => 2021	belastbaar bedrag na verrekeningen	Bedrag van aanslag	status
2016	-2.688.398	2.688.398						0		definitieve aanslag conform aangifte
2017	-834.064		834.064					0		definitieve aanslag conform aangifte
2018	-84.628			84.628				0		definitieve aanslag conform aangifte
2019	5.072.725	-2.688.398	-834.064	-84.628	-1.340.167			125.468	354.408	definitieve aanslag conform aangifte
2020	-1.340.167				1.340.167			0	-330.570	definitieve aanslag conform aangifte
2021	1.030.219					-88.083	-43.253	898.883	233.055	definitieve aanslag conform aangifte
2022	-88.083					88.083		0	-13.212	definitieve aanslag nog te ontvangen
2023	-43.253						43.253	0	-6.488	Aangifte in voorbereiding

2.5 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Missie

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's, die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's af te zetten tegen de mogelijkheden om de risico's op te kunnen vangen. Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de algemene reserves en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen. Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als de mate waarin de gemeente in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden.

De missie van de gemeente Montferland is om over een weerstandsvermogen te beschikken van tenminste een ratio van 2,0. Dit betekent dat er voldoende vrij beschikbare middelen aanwezig moeten zijn om minimaal twee keer de ingeschatte risico's op te vangen.

2. Context en achtergronden

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen van de gemeente wordt bepaald door de mate waarin de gemeente in staat is om in de toekomst aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

waardering	Ratio weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 tot 1,4	Voldoende
D	0,8 tot 1,0	Matig
E	0,6 tot 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Het financieel beleid van de gemeente Montferland is gebaseerd op drie kernindicatoren voor het nastreven van een gezonde financiële gemeente:

- een (materieel) sluitende meerjarenbegroting;
- uitstekend weerstandsvermogen;
- een houdbare schuldpositie.

Voor gemeenten geldt dat vanwege de onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsveronderstelling. De gemeente heeft een sluitende meerjarenbegroting en de provincie heeft aangegeven dat we dat we onder repressief toezicht staan. Dit stelt ons in staat zelfstandig en autonoom (financieel) beleid te voeren.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

De door de raad vastgestelde beleidsnota's voor de paragraaf weerstandsvermogen zijn:

- Nota reserves en voorzieningen (2022)
- Financiële verordening gemeente Montferland 2023

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2024 is een motie en een amendement aangenomen met betrekking tot de uitwerking van de risicoparagraaf. Dit heeft geleid tot een gewijzigde opzet van deze risicoparagraaf, die is besproken in de auditcommissie. Dit is een basis voor verdere processtappen ter versterking van het risicomanagement.

De wijzigingen zijn:

- Een beschrijving van alle geïnventariseerde risico's op het moment van het opstellen van de jaarrekening (maart 2024). Omwille van de omvang van de paragraaf is de beschrijving van de risico's niet opgenomen in deze paragraaf, maar afzonderlijk op te vragen.

- Een eerste aanzet tot een kader voor de inschatting van de kans dat een risico zich kan voordoen.

Wij definiëren een risico als de impact (kans x effect) van een onzekerheid (gebeurtenis) op het behalen van doelstellingen. In de nota reserves en voorzieningen is beschreven dat een risico moet worden meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (W&R) bij de begroting en jaarstukken, indien er een kans is dat een risico zich zal voordoen en de omvang van het risico niet goed is in te schatten. Beleidswensen waarover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden en waarvoor geen structurele financiële middelen zijn vrijgemaakt in de begroting maken geen onderdeel uit van deze risico-inschatting. Een dergelijk voorstel met bijbehorende risicoafweging wordt eerst afgewogen in het keuzeprocess van de kadernota/begroting. Wij hebben binnen de gemeente Montferland nog geen structureel proces van 'risicomanagement'. Op dit gebied zal nog een ontwikkeling nodig zijn om de kwaliteit van de risico-inschatting verder te vergroten.

4. Ontwikkeling risico's uit begroting 2024

Risicomanagement kijkt per definitief vooruit. Maar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is ook voorgeschreven in het jaarverslag. Daarom kijken we ook terug in hoeverre risico's zicht hebben voorgedaan die waren opgenomen in de risico-inventarisatie voor de begroting 2024. De drie grootste risico's die zich hebben voorgedaan zijn:

Gemeenschappelijke regelingen

In de begroting 2024 was een reëel risico opgenomen voor een hogere bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen van € 300.000. Vooral de bijdrage aan de Omgevingsdienst Achterhoek was in 2024 bijna € 200.000 hoger t.o.v. de primitieve begroting 2024.

Sociaal domein

In de begroting 2024 was een reëel risico opgenomen voor een hogere bijdrage aan het sociaal domein van € 250.000. In 2024 heeft zich dit vooral in de jeugdzorg voor gedaan. De begroting is tussentijds ook verhoogd bij vooral de 1e Tussenrapportage 2024.

Overige risico's

In de begroting 2024 is een reëel risico opgenomen voor overige risico's van € 1.000.000. In 2024 is zijn er o.a. diverse planschadevergoedingen geweest van ongeveer € 100.000.

5. Beschikbare weerstandcapaciteit

Conform de nota reserves en voorzieningen 2022 bestaat onze weerstandcapaciteit uit de volgende onderdelen:

1. de algemene reserve en de reserve "Verkoop aandelen Nuon";
2. de reserve grondexploitatie (voor zover boven de minimale buffer van € 2 miljoen);
3. begrotingsruimte en de post onvoorzien.

De nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2014 kan worden ingetrokken omdat de uitgangspunten voor het weerstandsvermogen ook zijn opgenomen in de nota reserves en voorzieningen 2022.

Op grond van deze jaarstukken wordt de weerstandcapaciteit in Montferland als volgt berekend:

Verwachte weerstandcapaciteit (* € 1 miljoen)	2024
Algemene reserve (minus reeds toegekende claims van € 2.9 miljoen)	€ 12,8
Reserve verkoop aandelen Nuon	€ 14,3
Reserve grondexploitatie	€ 0,0
Mutatie algemene reserve (voorstel resultaatbestemming jaarrekening 2024)	€ 0,6
Begrotingsruimte en post onvoorzien (€ 0,5 miljoen per jaar voor vier jaar)	€ 2,0
Totaal	€ 29,7

Het verwachte saldo van de algemene reserve bedraagt per eind 2024 € 15,7 miljoen. De toegekende claims van € 2,9 miljoen worden voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit in mindering gebracht. Het resterende saldo is dan € 12,8 miljoen. Het saldo van de reserve verkoop aandelen Nuon wordt na de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2018 meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2024 € 14,3 miljoen. Het saldo van de Reserve Grondexploitatie bedraagt per ultimo 2024 € 2,0 miljoen. Deze reserve dient als buffer voor specifieke risico's in de grondexploitatie. In de nota reserves en voorzieningen 2022 is de minimale omvang van deze reserve bepaald op € 2,0 miljoen. Het bedrag boven deze minimale buffer wordt meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, op dit moment dus € 0,0 miljoen (zie bovenstaande tabel). Het voorstel voor resultaatbestemming bedraagt € 0,6 miljoen en wordt toegevoegd aan de beschikbare weerstandscapaciteit. De structurele begrotingsruimte (€ 0,5 miljoen per jaar) en de post onvoorzien (€ 10.000 per jaar) is structurele dekking voor structurele risico's. Deze structurele ruimte is voor een periode van vier jaar meegenomen. Op basis van de genoemde nota nemen we de onbenutte belastingcapaciteit niet meer mee bij de bepaling van de weerstandscapaciteit, omdat deze niet direct beschikbaar is (wel latent aanwezig). Hierbij sluiten we aan bij de lijn die de provincie hanteert.

6. Benodigd weerstandsvermogen

Voor de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen heeft er een inventarisatie van individuele risico's plaatsgevonden. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (het statisch weerstandsvermogen), het kan ook betrekking hebben op de consequenties voor meerdere begrotingsjaren (het dynamisch weerstandsvermogen). Wij beoordelen het benodigd weerstandsvermogen zowel voor de begroting (dynamisch) als voor de jaarrekening (statisch). Bij de risico-inventarisatie nemen wij dan ook risico's mee, die zich hebben voorgedaan als risico, of die zich kunnen gaan voordoen.

Aangezien niet alle risico's zich in de praktijk gelijktijdig en in volle omvang zullen voordoen is een reëel risicobedrag berekend. Om het reële risicobedrag te bepalen hebben we drie uitgangspunten gehanteerd.

Wij maken met de risico-inventarisatie een impactanalyse, waarmee wij inzicht krijgen in de gevoeligheid van de begroting voor structurele risico's en de gevoeligheid van de algemene reserves voor incidentele risico's.

1. Bepalen risicoscore

De omvang van het risico wordt bepaald door :

- De hoogte van de inschatting van het maximaal risico.
- De kans dat het risico zich kan voordoen.

De risicoscore van kans wordt berekend over de inschatting van het maximaal risico. Met de klasse indeling hebben we in een risicokaart verderop in deze paragraaf de risico's inzichtelijk gemaakt.

Klasse 1 is het minst risicovol en klasse 5 het meest risicovol.

Klasse	Inschatting max. risico
1	< € 50.000
2	€ 50.000 - € 200.000
3	€ 200.000 - € 500.000
4	€ 500.000 - € 1.000.000
5	> € 1.000.000

Klasse	Kans op risico	Risicoscore kans
1	< of 1x per 10 jaar	10%
2	1x per 5-10 jaar	30%
3	1x per 2-5 jaar	50%
4	1x per 1-2 jaar	70%
5	1x per jaar of >	90%

2. Structurele risico's relateren aan incidentele beschikbare weerstandscapaciteit

Structurele risico's doen zich meerdere jaren voor. Het heeft de voorkeur om deze risico's op te vangen met structurele ruimte in de begroting. Deze ruimte is veelal niet beschikbaar. Om de structurele risico's op te vangen en enigszins gelijkwaardig te relateren aan beschikbare incidentele middelen vermenigvuldigen we het structurele risico in de berekening van het benodigd weerstandsvermogen voor een periode van vier jaar, overeenkomstig de periode van de meerjarenbegroting.

3. Bepalen van de waarschijnlijkheid dat alle risico's tegelijk optreden

Gemeente gebruiken vaak specifieke software om met statistische kansberekeningen het mogelijke financieel gevolg van het risicoprofiel van alle risico's tezamen door te rekenen. Het voordeel van deze rekenmethodiek is dat rekening gehouden kan worden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Aangezien wij dergelijke software (nog) niet tot onze beschikking hebben hanteren wij gemakshalve een afslag tot 90% op het berekende risicobedrag.

Wij benadrukken dat het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen per definitie geen exacte wetenschap is. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaatsvinden zijn dat niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativering van de waarde van dit gegeven is zeker op zijn plaats. Daarnaast kunnen ingeschatte risico's ook meevallen en zelfs een positief effect opleveren. Het is daarom van belang om de financiële kengetallen in onderlinge samenhang te bezien en niet uit te gaan van één enkel kengetal als de weerstandsfactor.

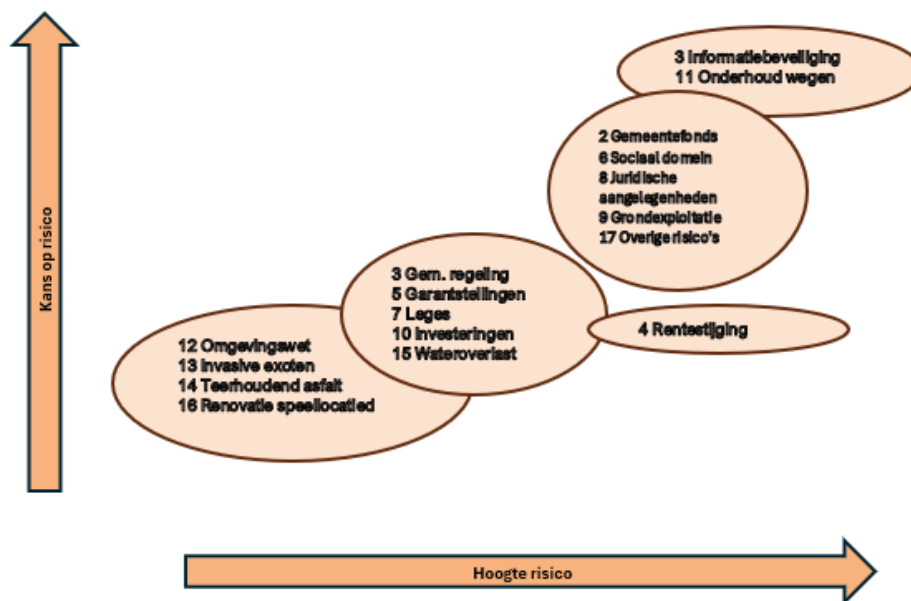
Overzicht benodigd weerstandvermogen		Impactanalyse incidentele en structurele risico's			
nr.	Risico's (bedragen * € 1.000)	Max. risico	Risicoscore kans	Incidenteel	Structureel
1.	Gemeenschappelijke regelingen	400	70%		280
2.	Algemene uitkering gemeentefonds	1.000	70%		700
3.	Informatiebeveiliging	4.000	10%	400	
4.	Rentestijgingen	240	50%		120
5.	Garantstellingen	400	10%	40	
6.	Sociaal domein	850	90%		765
7.	Leges omgevingsvergunning	350	70%	245	
8.	Juridische aangelegenheden	700	50%	350	
9.	Grondexploitatie	1.000	50%	500	
10.	Grote projecten	320	50%		160
11.	Onderhoud wegen	3.000	70%	2.100	
12.	Invoering omgevingswet	200	50%	50	50
13.	Bestrijding invasieve exoten	150	50%	45	
14.	Afvoeren teerhoudend asfalt	130	70%	90	
15.	Wateroverlast	300	50%	100	50
16.	Renovatie speellocaties	150	30%	45	
17.	Overige risico's	1.000	70%	500	200
Totaal risico's		14.190		4.465	2.325
Structureel risico's maal factor 4 (jaar)					9.300
Waarschijnlijkheidsfactor 90%				4.019	8.370
Benodigd weerstandsvermogen					12.389
Beschikbare weerstandscapaciteit					29.678
Ratio weerstandscapaciteit					2,4

Dit betekent dat de weerstandscapaciteit in Montferland eind 2024 het predicaat "uitstekend" krijgt. De omvang van het eigen vermogen is op uitstekend niveau om alle mogelijke risico's op te

vangen en boven het minimale ratio van 2. Dit komt vooral omdat wij over een reserve verkoop aandelen Nuon beschikken van ruim € 14,3 miljoen. Exclusief de reserve Nuon bedraagt deze ratio 1,2.

7. Risicokaart

De risicokaart op basis van de klasse-indeling van de risico's geeft het volgende beeld. Linksonder bevinden zich de risico's, die laag worden ingeschat (garantstelling) en rechtsboven de risico, die hoog worden ingeschat (sociaal domein)

8. Financiële kengetallen

Toelichting financiële kengetallen

De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële situatie en ontwikkelingen in de gemeente. Eén enkel kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Of een hoge schuldquote voor een gemeente nadelig is, hangt bijvoorbeeld af van het eigen vermogen en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Onderstaande een toelichting op de verschillende kengetallen.

Weerbaarheid: kan de gemeente tegen een stootje?

Netto schuldquote (ongecorrigeerd): De niet gecorrigeerde netto schuldquote geeft het risico voor de gemeente weer als derden niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Denk bijvoorbeeld aan een woningcorporatie, die geld heeft geleend bij de gemeente. Hoe lager, hoe beter.

Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook hier geldt: hoe lager, hoe beter.

Solvabiliteit: De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Hoe hoger, hoe beter.

Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hier geldt: hoe lager, hoe minder risicovol.

Wendbaarheid: kan de gemeente zich relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Hierbij zijn de volgende kengetallen van belang:

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager hoe beter.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hoe hoger, hoe beter.

		Indeling categorieën (%)		
	Kengetal	A 'Voldoende'	B 'Matig'	C 'Onvoldoende'
1a	Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
4	Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

		Financiële kengetallen Montferland (%)		
	Kengetal	Rek. 2023	Begroting 2024	Rek. 2024
1a	Netto schuldquote	54%	86%	54%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46%	77%	47%
2	Solvabiliteitsratio	39%	30%	34%
3	Structurele exploitatieruimte	3,1%	1,6%	-2,7%
4	Grondexploitatie	1%	0%	0,1%
5	Belastingcapaciteit	98%	101%	101%

Voldoende
Matig
Onvoldoende

De financiële kengetallen moeten in samenhang worden gezien om onze financiële positie te beoordelen. In 2024 is de indeling identiek aan die in de jaarstukken 2023 en de begroting 2024. In 2024 vallen drie kengetallen in de categorie voldoende (netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd en grondexploitatie), twee in de categorie matig (solvabiliteitsratio en belastingcapaciteit) en één in de categorie onvoldoende (structurele exploitatieruimte). Dit wordt met name veroorzaakt door het negatieve saldo van lasten en baten in de rekening 2024. Er wordt meer onttrokken aan het eigen vermogen dan dat er toegevoegd wordt. Per saldo teren we dus in het op het Eigen Vermogen. Rekening houdend met ons uitstekende weerstandsvermogen kunnen we concluderen dat we de financiële positie van onze gemeente als voldoende kunnen kwalificeren.

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

1. Missie

De gemeente Montferland heeft een groot oppervlak aan openbare ruimte in beheer. Daarin vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, recreëren en werken. Daarvoor zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, rioleringen, kunstwerken, openbaar groen, openbare verlichting, sportvelden en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen en het onderhoudsniveau ervan is in grote mate bepalend voor de beleving van onze inwoners en mensen die in onze gemeente werken en

recreëren en niet in de laatste plaats voor de (jaarlijkse) lasten. We streven ernaar dat het onderhoud van onze kapitaalgoederen van een voldoende niveau is.

2. Context en achtergronden

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen is uitgevoerd volgens de beleids- en beheerplannen die door de raad of het college zijn vastgesteld. Deze plannen worden meestal elke vier jaar vernieuwd.

Op basis van deze plannen is per kapitaalgoed aangegeven wat het gemeentelijk beleid en de doelen zijn, welke onderhoudswerken gepland zijn en wat de kosten hiervoor zijn.

3. Kaderstellende beleidsnota's

- Het Raadsakkoord 2023;
- Nota reserves en voorzieningen 2022;
- De Financiële verordening gemeente Montferland 2023;
- Beheerplan wegen 2022-2025;
- Beleidsplan civiele kunstwerken 2019-2023;
- Beheerplan civiele kunstwerken 2019-2023;
- Beleidsplan licht in de openbare ruimte 2020-2024;
- Beheerplan openbare verlichting 2020-2024;
- Groenbeleidsplan 2023-2032;
- Nota kunstgrasvelden;
- Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Montferland 2022-2026;
- Integraal Verkeer en Vervoersplan (i-VVP);
- IBOR (raadsbesluit 2014);
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2017-2021;
- Gladheidsbestrijdingsplan 2023-2024;
- Nota vastgoedbeleid 2015.

4. Ontwikkelingen

Onderstaand een korte toelichting per onderdeel.

Openbare ruimte

- In 2024 hebben wij de verschillende kapitaalgoederen in de openbare ruimte onderhouden volgens de beheerplannen die door het college zijn vastgesteld. Voor de civiele infrastructuur (wegen, kunstwerken en openbare verlichting) wordt in 2025 een nieuw integraal beleidsplan opgesteld.

Wegen

- De toevoeging aan de voorziening groot onderhoud wegen in 2024 was €752.879, volgens het beleidsplan wegen (excl. klein onderhoud). De uitgaven bedroegen €680.634. Eind 2024 is een nieuwe raamovereenkomst voor herstel asfaltverharding afgesloten. De beperkte onderbesteding is het gevolg van het niet meer kunnen uitvoeren van werk binnen het nieuwe bestek, gezien de benodigde voorbereidingstijd van werken door de aannemer.
- In 2024 is besloten nieuwe, meer uitgebreide onderzoeken uit te voeren over het totale areaal wegen. Naast een nieuwe weginspectie zijn er aanvullende onderzoeken gedaan naar bijvoorbeeld de kwaliteit van de hoofdwegen (asfalt). De resultaten hiervan zijn verwerkt in een aangepast beheerplan wegen, dat in het eerste kwartaal 2025 aan het college is voorgelegd.

Rioleringen

- Het huidige Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP) loopt van 2022 tot 2026. Dit plan vormt de basis voor het uitvoeren van onze wettelijke zorgplichten op het gebied van afvalwater, grondwater en hemelwater.
- In 2024 is het reguliere onderhoud aan het rioolstelsel uitgevoerd, zoals het reinigen en inspecteren van pompputten, rioolgemaal, rioolleidingen, het zuigen van kolken en het verhelpen van verstoppingen.

- We zijn begonnen met het maken van een uitgebreide analyse van het beheer van ons rioolstelsel. Dit gaat dan over de actualiteit van inspectiegegevens, (meerjaren)programmering, de aanwezigheid van beheerplannen en de vertaling naar de begroting. In het vierde kwartaal van 2025 wordt het beheerplan voor gemalen en persleidingen als onderdeel van het rioolstelsel aan het college voorgelegd.

Openbare verlichting

- In 2024 bedroeg de toevoeging aan de voorziening voor de vervanging van lichtmasten €143.203. De daadwerkelijke uitgaven waren ongeveer €307.000. Het grootste deel van de voorziening is gebruikt voor het vervangen van conventionele armaturen door LED-armaturen. In 2024 is een nieuw beheerplan voor openbare verlichting opgesteld. Hierin is de eenmalige, versnelde vervanging van 3.000 conventionele armaturen door LED-armaturen is opgenomen. Dit beheerplan is in het eerste kwartaal van 2025 aan het college aangeboden.

Sint Jansgildestraat in Beek met links de oude verlichting en rechts de nieuwe verlichting.

Civiele Kunstwerken

- In 2018 is het beleidsplan civiele kunstwerken 2019-2023 vastgesteld. We wachten nog op het nieuwe beheerplan. Daarom is in 2024 een bedrag van €21.845 toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken volgens het beheerplan civiele kunstwerken 2019-2023.
- In 2024 is een nieuw beheerplan kunstwerken opgesteld. In het eerste kwartaal van 2025 is dit nieuwe beheerplan civiele kunstwerken door het college vastgesteld.

Openbaar groen

- Gedurende het jaar heeft onze eigen buitendienst het reguliere onderhoud aan het openbaar groen en de bomen uitgevoerd.
- De raad heeft in 2023 het groenbeleidsplan vastgesteld. In het vierde kwartaal van 2025 wordt er een nieuw groenbeheerplan aan het college aangeboden. Hierin zijn de resultaten van de evaluatie in 2024 en 2025 verwerkt.

Sportvelden

- Het hele jaar door is regelmatig onderhoud uitgevoerd op de sportvelden, inclusief het besproeien van de velden.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

- In 2023 heeft de gemeente het verduurzamingsproject voor sporthal Muizenberg afgerond. Er zijn waterpompen geïnstalleerd. Bij de gemeentewerf is een renovatie van de installaties en een herindeling van het pand uitgevoerd. Dit project is begin 2024 opgeleverd.

- In 2023 is gestart met de sloop van de oude gemeentewerf en de brandweerkazerne. Er heeft in 2024 uitgebreide bodemsanering plaatsgevonden en de tender voor nieuwbouw is gestart. Deze is in het eerste kwartaal 2025 gegund en de bouw start op korte termijn.
- De verduurzamingsplannen voor de gemeentelijke gebouwen zijn eind 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In 2024 zijn deze plannen aanbesteed.

Sporthallen:

- Vervanging van de gymzaalvloer en binnen schilderwerk bij Brede School Zuid en Brede School Noord.
- Vervanging van de houten vloer door een sportvloer, schilderwerk en akoestische panelen in de gymzaal Azewijn.

Huisvesting van vluchtelingen en asielzoekers:

- Steak'm in Didam, 10 units aan de Grensstraat in 's-Heerenberg en Parallelweg in Didam voor Oekraïense vluchtelingen.
- Omgebouwde locatie aan de Ambachtstraat in 's-Heerenberg voor de huisvesting van 30 asielzoekers

Paragraaf C. Financiering

Beleid

Voor de financiering van de programma's zijn financiële middelen nodig. Om tijdig en tegen gunstige condities gelden aan te trekken of uit te zetten is de uitvoering van de treasuryfunctie belangrijk.

De treasuryfunctie omvat het sturen, beheersen, verantwoording afleggen over en het toezicht houden op:

- De financiële vermogenswaarden;
- de financiële geldstromen;
- de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie is gebaseerd op artikel 20 van de "Financiële verordening 2023". Het treasurystatuut, zoals is vastgesteld op 16 februari 2016, geldt nog steeds. Dit treasurystatuut is gebaseerd op de geldende financiële verordening.

In het treasurystatuut is onder andere geregeld dat, conform de opgelegde verplichting door de rijksoverheid, overtollige middelen moeten worden belegd bij de rijksoverheid of bij andere openbare lichamen. Een nadere uitwerking hiervan vindt plaats in het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. Een belangrijk instrument is de kasgeldlimiet. Hierbij gaat het om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van de lopende uitgaven. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal (108,157 miljoen) en bedroeg voor 2024 € 9,19 miljoen (afgerond). In 2024 wordt de kasgeldlimiet overschreden en moeten we een Langlopende Lening (2025) af te sluiten.

Algemene ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op de treasuryfunctie zijn de uit te voeren investeringen, de grondexploitatie, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

In 2024 is het rentepercentage verschillende keren verlaagd door de Europese Centrale Bank (ECB) met als doel om de rente terug te brengen tot een meer neutrale renteniveau, waarbij de economie niet afgeremd of gestimuleerd wordt. Voor 2025 zijn nog verdere renteverlagingen te verwachten. De aanhoudend hoge energiekosten en geopolitieke spanningen rondom Oekraïne blijven echter een onzekere factor waarbij o.a. de hoge investeringsverwachtingen op militair gebied leiden tot hogere renteniveaus op de kapitaalmarkt.

Beleid bij nieuwe leningen

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen wordt de looptijd van een lening afgestemd op de financieringsbehoefte behorende bij het totaal van de investeringen. Investerings voor de grondexploitatie worden in het algemeen gefinancierd door een lening die een kortere looptijd heeft dan leningen voor investeringen in gebouwen of wegen. Binnen de gemeente is sprake van totaalfinanciering, waarbij leningen niet worden aangetrokken voor specifieke investeringen (projectfinanciering) maar voor het totaal van de financieringsbehoefte.

Relatiebeheer

Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een overeenkomst financiële dienstverlening aangegaan, op basis waarvan deze bankinstelling dagelijks onze banksaldi beoordeelt en intern verrekent met daggeld dan wel tijdelijke belegging via schatkistbankieren. Bij Rabobank loopt een bankrekening uitsluitend voor het afstorten van liquide middelen van de afdeling Publiekszaken.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan wij de reserves en voorzieningen plus de opgenomen vaste geldleningen. Verder wordt rekening gehouden met de reguliere aflossingen op bestaande geldleningen.

Voor jaar 2024 wordt de financieringsbehoefte ten behoeve van investeringen gedekt uit de aanwezige middelen. In 2024 zijn geen langlopende geldlening afgesloten.

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen. De (verwachte) mutaties als gevolg van nieuwe leningen, (vervroegde) aflossingen, renteconversies e.d. en bijzondere transacties worden toegelicht.

Bedragen x €1.000	Balans 1-1-2024	Opname 2024	Aflossing 2024	Balans 31-12-2024	Rente 2024	Gem. Perc.
Totaal langlopende geldleningen	55.263	0	6.506	48.757	1.272	2,76%
Totaal woningbouwleningen	1.455	0	256	1.198	39	2,69%

Op de balansdatum resteren voor de gemeente nog 12 langlopende leningen, waarvan twee leningen zijn doorgeleend aan Woningcorporatie Plavei (voormalig Woningstichting Bergh).

Renterisiconorm

Voor de gemeente Montferland zijn geen geplande rente herzieningen. Alle lopende leningen hebben een vast rentepercentage gedurende de resterende looptijd.

Voor 2023 bedraagt het rente risico op vaste schuld € 6.506 miljoen en is ruim onder de gestelde renterisiconorm van € 22.243 miljoen. De komende jaren is de verwachting dat het rente risico op vaste schuld ruim onder de vastgestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingssaldo blijft.

Bedragen x € 1.000

	RENTERISICONORM	Jaarrekening 2024
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
2a	Te betalen aflossingen	6.762
2b	Te ontvangen aflossingen	-256
2	Herfinanciering (2a-2b)	6.506
3	Renterisico op vaste schuld (1+2)	6.506

4	Begrotingstotaal	108.157
4a	Het vastgesteld percentage	20
4	Renterisico norm	21.631
5	Toets renterisico norm	
	Renterisico norm (4)	21.631
	Renterisico op vaste schuld (3)	-6.506
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	15.125
5b=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm	

Renteschema

Renteschema		2024	
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+	1.586.674	
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	- 93.690	
Saldo externe rentelasten en rentebaten		1.492.983	
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-/-	-4.679	
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering taakvelden	-/-	0	
c3. Rentebaat van door verstrekte specifieke leningen	-/-	-92.582	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-97.261	
d0. Rente reserves Kap. lasten	+/+	143.578	
d1. Rente over eigen vermogen	+/+		
d2. Rente over voorzieningen	+/+		
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente		143.578	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.539.301	
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-	-1.911.599	
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury (- is positief)		-372.298	

Netto vlottende schuld

Bedragen x €1.000	Balans 1-1-2024	Mutatie 2024	Balans 31-12-2024
Vlottende Schulden			
Kasgeld	0	-11.000	-11.000
Crediteuren + overige schulden	-6.732	-2.715	-9.447
Overlopende passiva	-16.692	-3.268	-19.960
Vlottende Activa			
Liquide middelen	109	354	463

Schatkistbankieren	863	980	1.843
Debiteuren	8.696	619	9.315
Overlopende activa	4.398	552	4.950
Netto Vlottende schuld	-9.358	-14.477	-23.835

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering omvat alle activiteiten, middelen en systemen die nodig zijn voor een goede dienstverlening.

Formatie en budget ambtelijke organisatie

De omvang van de loonkosten en de formatie van de totale ambtelijke organisatie is:

Formatie en budget ambtelijke organisatie	Jaarrekening 2023	Begroting na wijz. 2024	Jaarrekening 2024*
Loonkosten eigen en ingehuurd personeel (x € 1.000):			
• eigen personeel	23.520	29.793	26.166
• tijdelijk/extern personeel	4.618	2.694	5.442
	28.138	32.487	31.608
Formatie in fulltime eenheden (fte's):			
• vast	316	346	341
• tijdelijke formatie	12	12	16

* De werkelijke bezetting per 31-12-2024 is lager dan de toegestane formatie vanwege niet ingevulde vacatures.

Apparaatskosten

Apparaatskosten, ook wel organisatiekosten, zijn de middelen die nodig zijn voor het inzetten van personeel (zoals loon en andere personeelskosten), evenals kosten voor organisatie, huisvesting, materieel, automatisering en dergelijke om de taken van de organisatie uit te voeren. Het zijn dus alle personeels- en materiële kosten die nodig zijn voor het functioneren van de ambtelijke organisatie (exclusief griffie en bestuur).

Kosten x € 1.000	Begroting na wijz. 2024	Jaarrekening 2024
loon- en overige personeelskosten (eigen en ingehuurd personeel)	11.035	10.352
huisvestingskosten	1.587	1.789

kosten ICT	2.729	2.966
tractiekosten	667	685
facilitaire kosten	227	252
overige organisatiekosten	1.074	950
totaal	17.319	16.994
per inwoner	€ 472	€ 463

De meeste van deze apparaatskosten zijn ook opgenomen in hoofdstuk 2.3 Overhead.

Verdieping van enkele onderwerpen

Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling

Op 1 januari 2024 is de nieuwe organisatiestructuur van kracht geworden. Een belangrijk uitgangspunt voor de wijziging was beleid en uitvoering dichter bij elkaar te brengen om integraliteit te vergroten. Dit is gerealiseerd door een structuur van drie domeinen: Sociaal, Ruimte en Bedrijfsvoering & Dienstverlening. Een tweede uitgangspunt was de span of control voor leidinggevers verlagen, zodat er meer aandacht voor de medewerker kan zijn en het eigenaarschap vergroot kan worden. Er zijn 3 domeinmanagers, 14 teammanagers en twee teamleiders.

Naast de structuurwijziging is in 2024 gewerkt aan de gewenste organisatiecultuur. Een belangrijk thema hiervan is 'de bedoeling', dat richting en houvast geeft aan de manier waarop we met elkaar samenwerken. Hierin staan een vijftal thema's (Team Montferland, De inwoner centraal, Vertrouwen, Plezier en Lef) die de basis vormen voor de verdere organisatieontwikkeling. Het toekomstbeeld van de organisatie richt zich op de bevordering van diverse thema's, zoals eigenaarschap, werkplezier, vernieuwing, initiatief, creativiteit, samenwerking (co-creatie), dialoog, betrouwbaarheid, dienstverlening, resultaatgerichtheid, respect en talentontwikkeling. Hier is aan gewerkt door onder andere de inzet van inspiratiesessies, MD (Management Drives) - sessies en een leiderschapsprogramma. Dit alles draagt bij aan het zijn van een betrouwbare en dienstverlenende organisatie. Waar het bestuur op kan bouwen en waar inwoners, bedrijven, instellingen en toeristen op kunnen vertrouwen.

Arbeidsmarktkrapte

Net als in 2023 was er in 2024 krapte op de arbeidsmarkt. Het A&O-fonds verwacht dat de 'gemeentelijke arbeidsmarkt' tot zeker 2035 krap zal blijven.

In Montferland zien we vooral dat er voor vacatures binnen Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie, Handhaving, Beheer Openbare Ruimte en Maatschappelijke Ontwikkeling de vijver klein is en we dus meer moeite moeten doen.

De afgelopen jaren hebben we veel geïnvesteerd om een aantrekkelijke werkgever te zijn en te blijven. In 2024 hebben we bijvoorbeeld een vergoeding voor woon-werkverkeer en verhuiskosten ingevoerd. Ook zijn we gestart met inloopsprekuren voor veel vacatures. Dit is een groot succes en helpt zeker bij het aantrekken van nieuwe collega's.

Voor stagiaires hebben we het aantrekkelijker gemaakt om bij ons stage te lopen. Alle stagiaires krijgen nu dezelfde, hogere vergoeding.

We passen onze wervingsteksten en -kanalen steeds aan. Afgelopen jaar deden we mee aan banenbeurzen en organiseerden we een 'Werkbelevingsdag'. Mensen konden het gemeentehuis bezoeken om meer te weten te komen over werken bij onze gemeente.

Daarnaast hebben we een werkgeversmerk ontwikkeld om ons de komende jaren als aantrekkelijke werkgever te profileren. Dit merk wordt in het eerste kwartaal van 2025 geïntroduceerd.

We werken ook samen met andere gemeenten, zoals in het startersproject Werken in Gelderland en de 'Onverwachte Hoek'. Voor sommige moeilijk vervulbare functies schakelen we een wervingsbureau in, wat extra kosten met zich meebrengt. Ook nemen we soms opleidingskosten van nieuwe medewerkers over.

Al deze inspanningen werpen hun vruchten af! We zijn nog steeds een aantrekkelijke werkgever en hebben bijna al onze vacatures kunnen vervullen. De komende jaren blijven we hierin investeren.

Informatiebeveiliging en privacy

Informatiebeveiliging en privacy zijn twee nauw verwante begrippen. Waar informatiebeveiliging betrekking heeft op data in het algemeen, richt privacy zich specifiek op persoonsgegevens. Binnen

alle overheidsinstellingen is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) inmiddels een bekende term. Dit normenkader vormt de basis voor beveiligingsmaatregelen die de weerbaarheid van gemeenten moeten vergroten.

Gemeentelijke processen zijn sterk afhankelijk van ondersteunende ICT-systemen en -diensten. Inwoners en ondernemers maken steeds meer gebruik van digitale diensten en verwachten van de overheid dat zij zorgvuldig omgaat met (kwetsbare) informatie. De waarborging van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen is essentieel om de betrouwbaarheid, kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverleningsprocessen te garanderen.

Met de komst van de Cybersecuritywet en de AI-Act krijgt informatieveiligheid binnen gemeenten meer aandacht. Daarnaast speelt ENSIA (Eenduidig Normatief Single Information Audit) een belangrijke rol in de verantwoording over de inrichting van het BIO-normenkader. ENSIA streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijk verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid. Verantwoording wordt jaarlijks afgelegd richting de gemeenteraad (horizontaal) en toezichthouders zoals de ministeries van BZK en SZW, Logius, en de Autoriteit Persoonsgegevens (verticaal). In 2024 voldeden wij aan alle normen van Suwinet en Digi-D. Hoewel absolute veiligheid niet bestaat, streven wij naar optimale beveiliging. Het analyseren van de grootste risico's is hierbij een belangrijke insteek: de meeste informatiebeveiligingsincidenten worden veroorzaakt door menselijk handelen. Bewuste medewerkers zijn dan ook de beste beveiligingsmaatregel, en een doorlopende bewustwordingscampagne richt zich hierop.

Voor 2025 besteden we specifieke aandacht aan dataclassificatie. Dit houdt in dat we waarden toekennen aan verschillende soorten informatie om te bepalen welk niveau van bescherming nodig is. Daarnaast bereiden we ons voor op mogelijke ICT-crisissituaties, zodat ons herstellervermogen gewaarborgd is, zelfs als zich ondanks alle voorzorgsmaatregelen een incident voordoet.

Accountantscontrole 2024 en (verbijzonderde) interne controle

De controle over het boekjaar 2024 is voor het eerst uitgevoerd door accountant Stolwijk Kelderman (raadsbesluit 14 maart 2024). Door middel van een 0-meting (september 2024) en de interimcontrole (november 2024) hebben zij de kwaliteit van de interne beheersingsmaatregelen van de organisatie in kaart gebracht. Het oordeel hierover was positief, hoewel er enkele aandachtspunten zijn voor een verdere optimalisatie. De resultaten zijn verwoord in de managementletter 2024 die is besproken met de Auditcommissie.

De controle van de jaarrekening 2024 heeft plaatsgevonden in het eerste en tweede kwartaal van 2025. Dit heeft geleid tot een controleverklaring van de accountant.

De wetswijziging 'rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W' werd in 2023 definitief van kracht. Voor het eerst in de jaarstukken 2023 heeft het college verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid van het door het college gevoerde beleid. Dit heeft een vervolg gekregen in deze jaarstukken 2024. Zie hiervoor de afzonderlijke verantwoording en de toelichting verderop in deze paragraaf Bedrijfsvoering. De accountant toetst de getrouwheid van de verantwoording van het college.

Controle Sociaal

De (kwaliteit van de) verantwoordingen van de gecontracteerde zorgaanbieders Wmo en Jeugdwet neemt jaarlijks toe. Over 2023 is ruim 99% van de uitgaven van de € 18 miljoen verantwoord door de zorgleveranciers. Voor de rechtmatigheidstoets geldt onveranderd dat voor alle zorg waar geen goedkeurende controleverklaring voor is afgegeven (de "kleinere" zorgverstrekkers met een omzet < € 125.000 vallen hier ook onder) en waarvoor geen andere maatregelen zijn genomen om vast te stellen dat de zorg is geleverd, deze door de accountant in principe worden aangemerkt als "onzeker". Over 2024 zijn wij gestart met het nabellen van cliënten om zekerheid te krijgen over de prestatielevering. Deze actie heeft geleid tot een aanzienlijke verlaging van de "onzekerheid" in de jaarrekening.

De uitvoering van de Persoonsgebonden budgetten (Pgb's) ligt bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Door het, van het begin af aan, niet kunnen overleggen van een goedkeurende accountantsverklaring hebben wij ingaande 2022 zelf steekproeven uitgevoerd op de verstrekkingen. Ook op dit vlak is het aandeel "onzeker" is aanmerkelijk afgenomen.

Frauderisicobeheersing

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Binnen onze gemeente is er binnen de interne beheersing aandacht voor frauderisico's en de preventie daarvan: ook in 2024 hebben wij een frauderisicobeleid vastgesteld, inclusief een inventarisatie, een analyse en beoordelen wij deze in samenhang met de getroffen beheersmaatregelen. In 2024 gaat het om 14 activiteiten / processen, waarvan wij de getroffen beheersmaatregelen, voor het minimaliseren van de frauderisico's, als "voldoende" beoordelen. Wij besteden aandacht aan functiescheiding. Sinds 2023 is een vaste maatregel dat iedere factuur door twee personen moet worden gecontroleerd. Dit laat echter onverlet dat de onderbouwing om de prestatielevering aan te tonen bij de factuurbetalingen beter kan. Hier zien wij wel lichte verbeteringen, maar over de hele breedte blijft dit een aandachtspunt. Al met al is de conclusie dat de drempel om fraude te plegen redelijk hoog ligt, maar dat er geen 100% garantie is dat zich geen fraudegeval zal kunnen voordoen.

Integriteitsbeleid

De gemeente beschikt over integriteitsbeleid. De gedragscode en integriteitsprotocol van de gemeenteraad is geactualiseerd. Na de vaststelling van de gedragscode en integriteitsprotocol van de gemeenteraad zal een herijking van het bestuurlijke en ambtelijke integriteitsbeleid plaatsvinden.

De rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W (met ingang van boekjaar 2023)

In de jaarrekening 2023 is voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. De rechtmatigheid betreft het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en Misbruik & Oneigenlijk gebruik-criterium.

Voor wat betreft het begrotingscriterium krijgt de raad een completer beeld van begrotingsonrechtmatigheden. Dit omvat niet alleen overschrijdingen van de lasten, waar de accountant zich voorheen alleen op richtte, maar ook lagere lasten en hogere of lagere baten. Dus ook waar we minder hebben uitgegeven of extra inkomsten hebben verkregen. Het doel is meer transparantie en een beter gesprek over rechtmatigheid.

In de rechtmatigheidsverantwoording verantwoorden we onrechtmatige afwijkingen als deze boven een bepaalde grens komen (1% van het totaal aan lasten). Nieuw is dat ook acceptabele afwijkingen van de begroting hierin meelopen, ook al lichten we deze toe in de financiële analyses van hoofdstuk 3.3 en 3.5.

In onze financiële verordening 2023 hebben we met de raad afgesproken dat lastenoverschrijdingen acceptabel zijn als ze voortvloeien uit bestaand beleid, het open-einde posten betreft en/of de overschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde hogere inkomsten.

Bij het vaststellen van het Normenkader 2024 is ook met de raad afgesproken dat het melden in deze jaarstukken van de andere afwijkingen (lagere uitgaven, hogere of lagere inkomsten) als "tijdig" moet worden aangemerkt en derhalve rechtmatig zijn.

De onrechtmatigheden lichten we toe in deze paragraaf Bedrijfsvoering, waarbij we, conform de afspraken met de raad, een ondergrens hanteren van € 150.000. Ook beschrijven wij welke actie wij ondernemen om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De accountant controleert niet expliciet op rechtmatigheid, maar beoordeelt wel of de rechtmatigheidsverantwoording waarheidsgetrouw is. Als dit het geval is, heeft dit geen gevolgen voor de accountantsverklaring.

De conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording is als volgt (bedragen x € 1.000):

Rechtmatigheid	Bedrag
• Begrotingscriterium, niet acceptabele onrechtmatigheden	1.089
• Voorwaarden criterium	1.166
• Misbruik en Oneigenlijk criterium (M&O)	-
Totaal aan (niet-acceptabele) onrechtmatigheden	2.255

Begrotingscriterium

In de rechtmatigheidsverantwoording wordt inzichtelijk gemaakt dat het totaalbedrag aan begrotingsonrechtmatigheden € 6.403 miljoen bedraagt en dat het grootste deel hiervan (€ 5.314 miljoen) als "acceptabel" moet worden beoordeeld en € 1,089 miljoen als "niet-acceptabel". Dit laatste bedrag betreft de overschrijding op de kredieten. In hoofdstuk 3.13 worden de overschrijdingen en een toelichting hierop inzichtelijk gemaakt.

Voorwaarden criterium

Het voorwaarden criterium heeft betrekking op het naleven van gestelde voorwaarden bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze voorwaarden komen voort uit diverse wet- en regelgeving en hebben onder meer betrekking op aspecten als administratieve bepalingen,

duur, normbedragen, bevoegdheden, aanbestedingen, ontvangen subsidies en uitkeringen voor zover deze relevant zijn voor de financiële rechtmatigheid. In de door het de raad op 12 december 2024 vastgestelde normenkader voor de jaarrekening 2024 is de relevante externe en interne regelgeving opgenomen. Onrechtmatigheid op dit criterium heeft veelal betrekking op de aanbestedingsrechtmatigheid en de verstrekking van subsidies.

a. Aanbestedingen, toets aan de Europese wetgeving

De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. In de Gids Proportionaliteit zijn de voorschriften uitgewerkt over de eisen, voorwaarden en criteria die aan inschrijvers en inschrijvingen worden gesteld. Het niet naleven van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot deze Europese aanbestedingsnormbedragen bij een aanbesteding van opdrachten, leidt tot een financiële rechtmatigheidsfout. Bij zes crediteuren (zeven opdrachten) is sprake geweest van het niet correct naleven van de aanbestedingsregels. In totaal betreft het een bedrag van € 1.166.000. Opdrachten zijn dus onterecht niet Europees aanbesteed. Redenen zijn divers:

- Niet tijdig is onderkend dat over een reeks van jaren (bepalend zijn de uitgaven in de afgelopen vier jaren) zijn opgelopen tot de kritische grens (2 leveranciers);
- Een bewuste keuze voor een opdrachtnemer, gelet op zijn specifieke expertise en historische kennis op het werkgebied (3 leveranciers);
- Foutieve inschatting aan de voorkant over de uiteindelijk gunningsprijs (1 leverancier).

Voor een deel geldt dat de opdrachten doorlopen in 2025 en ook hiervoor zal gelden dat het leidt tot onrechtmatigheid in de jaarrekening 2025. Waar mogelijk hebben we in het proces maatregelen getroffen om onrechtmatigheid te voorkomen (inhuur personeel).

b. Aanbestedingen, lokaal inkoopbeleid

Hoewel de bepaling van de aanbestedingsrechtmatigheid de toets aan de Europese grensbedragen betreft schrijft de kadernota rechtmatigheid voor dat over het veelvuldig niet naleven van de gids proportionaliteit gerapporteerd dient te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering. Intern hebben wij over ons intern inkoopbeleid gerapporteerd en de conclusie was dat in een zeer beperkt aantal gevallen niet de vereiste aanbestedingsrichtlijnen zijn gevolgd. Concreet: in 2024 zijn 675 inkoopformulieren ingevuld (vereist bij inkopen boven de € 2.000). Bij 20 inkopen is (bewust) afgeweken van onze interne richtlijnen. Deze uitkomsten hoeven derhalve niet meegenomen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

c. Subsidieverstrekkings

Aan St. Welcom zijn een tweetal bijdragen aan hen verstrekt (grootste deel betreft werkzaamheden begeleiding ontheemden Oekraïne) zonder de vereisten van de Algemene Subsidieverordening te volgen. Een formele juridische basis ontbreekt derhalve. Met deze formele onrechtmatigheid zijn geen financiële consequenties gemoeid en volgens de richtlijnen (Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV) telt dit niet mee in de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

d. Overig

- Volgens de "Kadernota Rechtmatigheid 224" van de commissie BBV dienen niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen te worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. In de paragraaf "Financiering" wordt melding gemaakt van een tijdelijke overschrijding van de kasgeldlimiet. Deze overschrijding blijft echter binnen de daarvoor gestelde richtlijnen (maximaal 2 achtereenvolgende kwartalen);
- Tot slot heeft onze accountant Stolwijk Kelderman ons er op gewezen dat bij de Wmo indicaties de identificatie alleen wordt vastgelegd dat het ID is ingezien. Hierbij wordt niet vermeld de soort ID, ID nummer en geldigheidsduur. Hiermee is een zichtbare controle door de accountant niet mogelijk en beoordelen zij dit als een formele rechtmatigheidsfout. Inmiddels hebben wij deze procedure aangepast en in 2025 worden de gegevens wel vastgelegd. Deze constatering heeft geen impact op de hoogte van het bedrag aan onrechtmatigheden.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

In 2024 zijn geen bijzonderheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd. In 2024 heeft het college van B&W een overkoepelende nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik vastgesteld.

De Kadernota Rechtmatigheid 2024 schrijft voor dat we in deze paragraaf inzicht geven in de opboekingen van de vorderingen naar aanleiding van de teveel/foutief uitgekeerde PW (ten onrechte genoten). De afgelopen jaren is voor een totaalbedrag van € 172.549 ten onrechte aan uitkeringen verstrekt. Deze bedragen zijn/worden teruggevorderd en per 31 december 2024 staat hiervan nog een bedrag van € 102.479 aan vorderingen open.

Paragraafgegevens

	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024
Formatie per 1.000 inwoners	9,4 fte	9,4 fte
Bezetting per 1.000 inwoners	8,6 fte	9,3 fte
Apparaatskosten per inwoner	€ 428	€ 463
Externe inhuur (% van totale loonsom en kosten inhuur)	16%	17%
Ziekteverzuim *	8,2% (7,1%)	9,00% (7,7%)
Uitstroom medewerkers	43	39
Doorstroom medewerkers	36	14
Instroom medewerkers	54	70
Factuurbetaling binnen twee weken (onze norm =75%) **	49%	45%

* Het ziekteverzuimpercentage is inclusief het verzuim van het personeel met een WSW-dienstverband (vm Laborijn). Het percentage tussen haakjes betreft het verzuim van het ambtelijk personeel exclusief de WSW'ers

** Door een aantal oorzaken is het normpercentage in 2023 en 2024 niet gehaald: zo is voor de versterking van de interne beheersing (in het kader van de "rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W") het opnemen van een inkoopverplichting ingevoerd en is een consequente functiescheiding bij de factuurafhandeling verplicht. Tevens is in het eerste halfjaar 2024, door de vele personeelwisselingen en vacatures, ongewenste vertraging opgelopen in de doorlooptijd van de afhandeling. In het tweede halfjaar zien we hierin een lichte verbetering. Overigens wordt 71% van de facturen binnen drie weken betaald en 88% binnen vier weken.

Paragraaf E. Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn, volgens artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV), organisaties waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente geld aan de partij heeft gegeven dat niet kan worden teruggevorderd als de partij failliet gaat, of dat de gemeente een bepaald bedrag moet betalen als de partij zijn verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang betekent dat een wethouder, raadslid of ambtenaar namens de gemeente deelneemt in het bestuur van de partij of namens de gemeente stemt in bijvoorbeeld een aandeelhoudersvergadering.

Opdrachtgever en eigenaar

De gemeente vervult twee rollen in relatie tot de verbonden partijen: opdrachtgever en eigenaar.

- Als opdrachtgever koopt de gemeente diensten of producten van de verbonden partij, die gemeentelijk beleid uitvoert. Dit gebeurt meestal als basispakket voor alle deelnemers, met daarnaast een aanvullend maatwerkpakket voor specifieke deelnemers;
- Als eigenaar beslist de gemeente over de oprichting, missie, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede-eigenaar en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid. De eigenaarrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking)organisatie.

Het is belangrijk dat de gemeente haar beleidsdoelstellingen ook via deze verbonden partijen realiseert. De gemeente blijft verantwoordelijkheid voor het behalen van de doelstellingen in de begroting. De programma's geven aan welke bijdrage de verbonden partij levert. Het is belangrijk om regelmatig te beoordelen of de taken zoals gepland worden uitgevoerd en of er voldoende inhoudelijk en financieel toezicht is.

Kaders

De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is op 1 juli 2022 gewijzigd. De Wgr maakt

samenwerking tussen gemeenten, provincies en waterschappen mogelijk. Door deze wijziging krijgen volksvertegenwoordigers, zoals raadsleden, meer invloed en kunnen ze beter controleren. Sommige rechten voor volksvertegenwoordigers zijn direct ingegaan. De verplichting om bestaande regelingen aan te passen, heeft een implementatieperiode van twee jaar. Enkele belangrijke punten zijn:

- Het samenwerkingsverband moet de algemene en financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar uiterlijk vóór 30 april aan de raden van de deelnemers aanbieden (artikel 34b Wgr). Voor de gemeente Montferland betekent dit dat deze informatie beschikbaar is tijdens de behandeling van de Kadernota;
- De jaarrekening en het verslag van de accountant moeten ook uiterlijk 30 april aan de raad worden aangeboden;
- De raad heeft twaalf weken de tijd om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting van een samenwerkingsverband. Daarom moet de vastgestelde begroting van het samenwerkingsverband uiterlijk 15 juli aan de provincie worden toegezonden.
- Lokale rekenkamers en rekenkamercommissies kunnen ook onderzoek doen bij samenwerkingsverbanden die op grond van de Wgr zijn ingesteld;
- Een bestuur van een samenwerkingsverband kan de overgedragen bevoegdheden niet zelf uitbreiden.

Nota Verbonden partijen

De nota Verbonden Partijen is in 2024 bijgewerkt. Dit was één van de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport "Kiezen of delen:...rendement op regionale samenwerking". Hierdoor hebben we een actueel kader dat aansluit bij de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Indexeringsmethodiek begroting gemeenschappelijke regelingen

Tot ongeveer acht jaar geleden pleitten de Achterhoekse gemeenten voor één gemeenschappelijk systeem van indexering voor de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Dit werkte echter niet goed in de praktijk. Elke gemeenschappelijke regeling had zijn eigen dynamiek, waardoor een algemeen indexeringssysteem niet goed paste. Bovendien hadden de Achterhoekse maar een kleine stem in het geheel. Op dit moment is er geen gemeenschappelijk standpunt, maar de afspraak blijft dat indexpercentages kritisch worden beoordeeld, zoveel mogelijk vooraf.

Procedure zienswijzen begrotingen gemeenschappelijke regelingen

Bij alle gemeenschappelijke regelingen stelt het algemeen bestuur de begroting vast. Het college en de gemeenteraad kunnen vooraf hun zienswijze op de begroting te geven. De procedures van de verschillende gemeenschappelijke regelingen lopen echter niet gelijk met die van de gemeenteraad. Daarom worden de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen gebundeld in een raadsnotitie en medio juni aan de raad voorgelegd. Vooraf adviseert de Auditcommissie de gemeenteraad om wel of geen zienswijze in te dienen.

De Auditcommissie en de gemeenteraad baseren hun zienswijze op een notitie van het college, waarin kort wordt ingegaan op:

- belangrijke beleidsontwikkelingen die aanpassing van de regeling nodig maken;
- de gevolgen voor de financiën en/of financiële bijdrage;
- financiële kerngegevens zoals de verdeelsleutel, het bedrag per eenheid, het totaal, de reserve- en schuldpositie en de risico's hoe deze worden beheerst;
- eventuele concept advies zienswijzen.

Op 13 juni 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met alle voorgelegde begrotingen voor 2025, met uitzondering van de GGD Noord- en Oost-Gelderland, waarvoor een zienswijze is ingediend.

Bestuurlijk belang - bezetting bestuurszetels

De benoeming van een bestuurslid kan een bevoegdheid van de raad (raadsregeling) zijn of van het college (collegeregeling).

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Derksen	Wethouder Eleveld	Wethouder Nijland	Wethouder Wolsing	Raadslid
1a. Groene Metropoolregio (C)	1	AB				plv AB	RegioAgendaCommissie: 2 leden
1b. Samenwerkingsverband Regio Achterhoek	1	AB + DB				plv AB	
2. Euregio Rijn-Waal (R)	1	lid euregioraad				plv lid euregioraad	euregioraad 2 leden + 2 plv. leden
3. Omgevingsdienst Achterhoek (C)	3		plv AB		AB		
4. Reinigingsdienst de Liemers (R)	3		AB+DB		plv AB		
5. Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (C)	3 en 7		bestuur		plv bestuur		
6. GGD Noord- en Oost-Gelderland (C)	5 en 6			AB		plv AB	
7. Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (C)	6			AB+BC		plv AB	
8. Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (C)	6			AB		plv AB	
9. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (C)	7	AB				plv AB	
10. Laborijn (C)	8		AB	plv AB+DB		AB+DB	
11. Stadsbank Oost Nederland (C)	8			plv AB		AB	
Vennootschappen en coöperaties							
Alliander (C)	Alg		AA		plv AA		

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Derksen	Wethouder Eleveld	Wethouder Nijland	Wethouder Wolsing	Raadslid
Vitens (C)	Alg		AA		plv AA		
Bank Nederlandse Gemeenten (C)	Alg		AA		plv AA		
Agem gemeentelijke Energie BV (C)	3			plv AL		AL	
Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.	Alg			plv AA		AA	
Leisurelands BV	4		plv AA		AA		
NV Cultuur Centrum Amphion (C)	6			AA		plv AA	
Warmtenet Didam BV	3			plv AA		AA	

Legenda

AA	afgevaardigde algemene aandeelhoudersvergadering
AB	algemeen bestuur
AL	afgevaardigde algemene ledenvergadering
BO	bestuurlijk overleg
(C)	benoemd door het college
DB	dagelijks bestuur
(R)	benoemd door de raad
plv	plaatsvervangend

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen x € 1

Openbaar Lichaam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen			Programma 1
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners. Montferland is uitgetreden per 31 december 2024.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 150.892	€ 0	n.v.t.
gerealiseerd resultaat	€ 109.697	n.v.t.	n.v.t.
eigen vermogen	€ 150.892	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner	€ 1,88	€ 7,33	n.v.t.
idem totaal	€ 67.031	€ 270.484	n.v.t.
Risico's	N.v.t.		

Bedragen x € 1

Samenwerkingsverband regio Achterhoek		Programma 1	
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners. Gemeente Montferland is in 2024 toegetreden.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	N.v.t.	€ -437.000	€ -667.000
gerealiseerd resultaat	N.v.t.	€ 0	€ 0
eigen vermogen	N.v.t.	€ 6.762.000	€ 6.095.000
vreemd vermogen	N.v.t.	€ 0	€ 0
oordeel accountant	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
bijdrage per inwoner	N.v.t.	€ 7,43	€ 8,01
idem totaal	N.v.t.	€ 274.032	€ 295.232
Risico's	De provincie Gelderland heeft in het kader van haar herijkingsoperatie aangekondigd de (inwoner)bijdrage aan de governance van 8RHK ambassadeurs per 2025 stop te zetten. Dit heeft een fors effect op de begroting van negatief €468.000 in 2025. Daarnaast moet er reeds een bestaande taakstelling opgevangen worden van negatief € 64.000. Samen met wat kleine ontwikkelingen geeft dit een negatief structureel effect van € 561.000 op het begrotingsjaar 2025. Een tweede ontwikkeling is de toetreding van de gemeente Montferland tot Regio Achterhoek/8RHK ambassadeurs. De toetreding van Montferland betekent een verhoging van de totale inwonerbijdragen van gemeenten aan de regio Achterhoek van € 295.000 positief. Overall is er in de meerjarenraming een oplopend structureel tekort in de jaarschijven 2026 tot en met 2028 te zien.		

Bedragen x € 1

Euregio Rijn-Waal gevestigd te Kleve (Duitsland)		Programma 1	
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ -11.942	€ 20.127	€ 10.407
eigen vermogen	€ 1.734.760	N.n.b.	N.n.b.
vreemd vermogen	€ 1.542.608	N.n.b.	N.n.b.
oordeel accountant	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
bijdrage per inwoner	€ 7.750	€ 7.750	€ 7.900
Risico's	De Euregio valt niet onder de Nederlandse wetgeving en voor hen geldt dan ook niet de verplichting tot het opnemen van een Risicoparagraaf. (Financiële) verantwoording moet worden afgelegd aan de Bezirksregierung Düsseldorf. Financiële tekorten komen voor rekening van de deelnemers.		

Bedragen x € 1

Bedragen x € 1

Omgevingsdienst Achterhoek gevestigd te Hengelo (Gld)		Programma 3	
Financieel belang	Met ingang van 2017 is er sprake van outputfinanciering op basis van af te nemen / afgenomen diensten/producten. Per ultimo 2022 bedragen de overlopende passiva (nog te betalen bedragen) € 482.000. Van het nadelig resultaat over 2022 ad € 384.000 heeft de ODA een bedrag van € 298.000 in rekening gebracht bij de partners. Dit zorgde voor Montferland een bedrag aan kosten van € 12.240, waarmee onze bijdrage voor 2022 uitkwam op € 648.240. Het resterende deel van het nadelige resultaat wordt deels (€ 36.000) onttrokken uit de algemene reserve en deels (€ 50.000) uit de bestemmingsreserve.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 335.000	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 335.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 500.000	€ 164.000	€ 300.000
vreemd vermogen	€ 2.609.000	€ 1.146.000	€ 1.146.000
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	N.v.t.
overige bijdrage	€ 744.000	€ 688.800	€ 723.500
Risico's	Outputfinanciering is rechtvaardig maar herbergt ook het risico van grote fluctuatie jaarlijkse gemeentelijke bijdrage (grotendeels open-einderegeling), mede als gevolg van verandering economische en/of onvoorziene omstandigheden (bijv. coronacrisis, milieucalamiteiten, ondermijning/ontdekking drugslabs). In de begroting 2025 geeft de ODA aan dat het financieel effect van hun risico's € 352.500 bedraagt.		

Bedragen x € 1

Reinigingsdienst de Liemers gevestigd te Zevenaar		Programma 3	
Financieel belang	De kosten van de RDL worden toegerekend op basis van nacalculatie. De kosten in de begroting vormen de basis voor de voorschotten die de gemeenten Montferland en Zevenaar betalen; de uiteindelijke afrekening volgt op grond van de jaarrekening. De jaarrekening 2023 heeft een negatief saldo van € 156.384. Hiervan komt € 76.059 ten laste van de gemeente Montferland en € 80.325 ten laste van de gemeente Zevenaar. De beëindiging van de veegtaken door de Reinigingsdienst heeft tot gevolg dat de gemeentelijke bijdrage voor Montferland en Zevenaar tezamen met in totaal een bedrag van bijna € 0,5 miljoen wordt verminderd, maar omdat beide gemeenten deze taak vanaf 2025 weer in eigen beheer uitvoeren heeft dit voor de gemeentelijke begrotingen een budgetneutraal effect. De stijging van de bijdrage 2025 is aanleiding geweest om een zienswijze in te dienen.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
vreemd vermogen 1	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	N.v.t.
bijdrage totaal	€ 1.752.664	€ 1.756.325	€ 1.942.960
Risico's	De RDL is een uitvoerende regeling. Een exploitatieoverschot of –tekort wordt verrekend met de deelnemende gemeenten. De regeling beschikt daarom niet over een algemene reserve.		

Bedragen x € 1

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen		Programma 3	
Financieel belang	Begrotingsbedragen m.i.v. 2021 zijn gebaseerd op de resultaten van de aanbestedingen.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0

Bedragen x € 1

gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	€ 0
vreemd vermogen	0	n.v.t.	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	€ 617.414	€ 746.448	€ 670.899
Risico's	De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een "open einde" systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee.		

Bedragen x € 1

GGD Noord- en Oost-Gelderland gevestigd te Apeldoorn		Programma 6	
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage per inwoner. Voor 2025 is de bijdrage per inwoner begroot op € 22,41, te weten € 10,65 vanuit publieke gezondheid en € 11,76 vanuit jeugdgezondheid. De incidentele bijdrage GGD NOG Robuust bedraagt € 0,32. In totaal is de inwonerbijdrage € 22,73. De afspraken rondom de indexering leiden tot een indexeringspercentage van 7,48%. Met de middelen ten behoeve van HR21 is voor 2025 in totaal een bedrag van € 235.977 gemoeid. Dit resulteert in een inwonerbijdrage Publieke Gezondheid van € 10,646 en een inwonerbijdrage Jeugdgezondheid van € 11,762. In het AB van november 2019 zijn afspraken gemaakt over de nieuwe indexeringssystematiek. Deze afspraken zijn toegepast. Het indexeringspercentage bedraagt 7,48%. Dit is 0,23% meer dan in de Uitgangspuntennota stond, aangezien abusievelijk van een onjuiste tabel was uitgegaan: de 7,48% is in lijn met eerder vermelde afspraken.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 525.000	€ -84.000	€ 28.000
gerealiseerd resultaat	€ 910.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 3.182.000	€ 2.411.000	€ 2.158.000
vreemd vermogen	€ 373.000	€ 2.629.000	€ 150.000
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t.	N.v.t.
bijdrage per inwoner structureel	€ 18,76	€ 20,53	€ 22,41
Totale bijdrage structureel	€ 691.872	€ 774.817	€ 826.400
Risico's	Het algemeen bestuur heeft op 22 november 2018 de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor de GGD in het kader van het risicomanagement vastgesteld. 1. Inhoudelijke risico's en risico's met betrekking tot opbrengsten: a. wijziging wetgeving b. uitbraak infectieziekte/tbc c. gemeenten laten taken niet door de GGD uitvoeren d. omzetdaling/minder opdrachten e. morele verplichting voor uitvoering van taken die niet kostendekkend zijn 2. Risico's vanwege personele omstandigheden: a. ziekteverzuim boven 4% b. WW-verplichting c. arbeidsmarktkrapte/leeftijdsopbouw 3. risico's vanuit de bedrijfsvoering: a. begrotingsoverschrijding b. technologische ontwikkeling Het negatieve saldo over 2024 is gedekt uit de algemene reserve. Het weerstandsvermogen na deze onttrekking was op dat moment ruim € 500.000 te laag voor een weerstandscapaciteit van 100%. Voor de jaarstukken 2023 is, zoals elk jaar, de risicobeoordeling geactualiseerd. In deze actualisatie is uitgegaan van de begroting 2024. In de begroting 2024 is voor het eerst een extra post onvoorzien opgenomen van € 100.000. Met dit bedrag kunnen risico's worden afgedekt. Hierdoor is het benodigd weerstandvermogen € 400.000. Dit samen met een aantal andere mutaties in de actualisatie zorgt ervoor dat, om in de jaarstukken een weerstandscapaciteit van 100% te realiseren, er een aanvulling moet worden gedaan van € 19.000.		

Bedragen x € 1

Bedragen x € 1

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers gevestigd te Doetinchem		Overhead	
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is op basis van het aantal meters overgedragen of nog over te dragen archief bepaald. De bijdrage voor de jaren 2023 tot en met 2026 is vastgesteld op € 143,625 per meter per jaar. Het aantal meters is 1.158,735. Afgelopen jaar is deze bijdrage, ondanks de vastgestelde meterprijs uit de meerjarenbegroting, verhoogd naar € 162,875 per meter vanwege tekorten bij het ECAL. Hierop hebben we een zienswijze ingediend. Bij de definitieve vaststelling van de begroting bleken wij de enige deelnemende gemeente te zijn die tegenstemde. Voor 2025 wordt wederom afgeweken van de meerjarenbegroting en de bijdrage verhoogd naar € 167,75. Dit betekent dat de jaarbijdrage met 3% stijgt; in euro's een toename van € 5.648,75. In het algemeen bestuur is de stijging van kosten besproken. De stijging wordt met name veroorzaakt door onoverkomelijke stijging van energielasten. Met de pandeigenaar wordt gesproken over verduurzamingsmaatregelen. Daarnaast is op verzoek van het bestuur een onderzoek naar alternatieve huisvesting opgestart. De niet-wettelijke taken van het ECAL zijn allemaal minimaal kostendekkend.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ -30.606	€ 43.222	€ 27.440
gerealiseerd resultaat	€ -30.606	€ 43.222	€ 27.440
eigen vermogen	€ 75.758	€ 187.793	€ 107.836
vreemd vermogen	€ 585.930	€ 451.591	€ 438.782
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per meter archief (= inclusief omzetbelasting)	€ 143,63	€ 162,88	€ 167,75
idem totaal (exclusief compensabele omzetbelasting)	€ 183.937	€ 188.729	€ 194.378
Risico's	Een buffer van 10% van de begrote omzet wordt noodzakelijk geacht. De relevante risico's zijn gering voor het Erfgoedcentrum. Een vermogen van € 20.000 wordt als voldoende geacht. Het eigen vermogen dekt dit bedrag. Wel wordt gesteld dat het risico voor tekorten bij de deelnemende gemeenten ligt. Dit is nu voor het tweede jaar merkbaar bij het verhogen van de jaarlijkse bijdrage.		

Bedragen x € 1

Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers gevestigd te Zevenaar		Programma 5	
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is afhankelijk van het aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs dat in gemeente, voor wat betreft het voortgezet onderwijs, is gehuisvest op de teldatum 1 oktober van het voorgaande kalenderjaar. Jaarlijks wordt bij de begroting het aantal leerlingen voor het begrotingsjaar vastgesteld. Daarbij wordt de weging van de soort voortgezet onderwijs in acht genomen. Onder weging wordt verstaan de factor die het Rijk hanteert bij de berekening van de vergoeding per leerling voor huisvestingslasten in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	N.v.t.
bijdrage	€ 422.877	€ 399.296	€ 398.207
Risico's	De verrekening van de werkelijke kosten met de door de afzonderlijke gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar verschuldigde bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling geschiedt o.b.v. werkelijke kosten.		

Bedragen x € 1

Bedragen x € 1

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland gevestigd te Apeldoorn		Programma 7	
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van een verdeelmodel dat éénmaal in de vier jaar wordt geactualiseerd. In 2024 is het verdeelmodel geactualiseerd. Het aandeel van Montferland is voor de komende vier jaar vastgesteld op 4,33% (was hiervoor 4,27%).		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 1.666.045	€ -1.457.985	€ -2.258.315
gerealiseerd resultaat	€ 2.831.788	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 18.989.958	€ 12.691.000	€ 17.925.000
vreemd vermogen	€ 23.976.940	€ 44.909.000	€ 45.516.000
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t	N.v.t
bijdrage	€ 2.163.000	€ 2.305.000	€ 2.464.000
Risico's	Het managen van risico's is een continu proces waarbij zich steeds weer andere risico's kunnen voordoen. Actuele voorbeelden van risico's voor de VNOG zijn bijvoorbeeld de inflatieontwikkeling met als gevolg de stijging van prijzen voor materieel en materiaal, mogelijke kostenstijgingen bij het realiseren van verduurzamingsdoelen, mogelijke verontreiniging van grond/bodem bij kazernes en oefenterreinen inclusief daarmee samenhangende saneringskosten. Ook zal de groeiend onzekerheid in de wereld, zoals stijgende kosten, klimaatverandering, cybercriminaliteit, (geopolitieke) instabiliteit, grote effecten kunnen hebben op de realisatie en kostenontwikkeling van de begroting, die niemand op dit moment kan overzien of voorspellen. In voorgaande kadernota's en begrotingen is reeds aangegeven dat de kapitaallasten dusdanig zullen stijgen dat deze op enig moment niet meer gedekt kunnen worden door een onttrekking aan de beschikbare egaliseringsreserve. Op termijn is een stijging van de gemeentelijke bijdrage noodzakelijk. De verwachte stijging bedraagt structureel € 3 miljoen in 2027 en € 1,5 miljoen in 2028, dus cumulatief € 4,5 miljoen structureel.		

Bedragen x € 1

Laborijn gevestigd te Doetinchem		Programma 8		
Financieel belang	De gemeente Montferland is een 'smalle' deelnemer in de GR en heeft alleen de uitvoering van de Wsw aan Laborijn overgedragen, dit in tegenstelling tot de andere deelnemende gemeenten. Voor de verdeling van de uitvoeringskosten zijn er daarom 2 verdeelsleutels: 1. Sociale werkvoorziening (WSW): op basis van het aantal WSW'ers in fte per gemeente, 2. Niet-Wsw activiteiten voor Aalten en Doetinchem: • 50% op basis van aantal personen dat een uitkering ontvangt uit de gemeente en • 50% op basis van het aantal inwoners uit de gemeente. De budgetten voor Wsw worden via het gemeentefonds aan de gemeenten toegekend. De deelnemende gemeenten stellen deze budgetten één op één ter beschikking aan Laborijn die voor de uitvoering van het betreffende programma en verantwoording van deze gelden zorgt. De budgetten in de begroting zijn gebaseerd op de laatst bekende circulaire.			
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	
saldo van baten en lasten (WSW)	€ 849.000	€ -1.791.554	€ -733.615	
gerealiseerd resultaat	€ 1.276.000	€ 0	€ 0	
eigen vermogen	€ 11.380.000	€ 7.236.000	€ 10.286.000	
vreemd vermogen	€ 1.116.000	€ 9.303.000	€ 14.207.000	
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t	N.v.t	
doorbetaling rijkssubsidie	€ 4.227.869	€ 3.848.000	€ 3.932.853	
bijdrage in dekkingstekort uitvoeringslasten	€ 154.145	€ 209.000	€ 278.454	
Risico's	De WSW-populatie krimpt sterk in de komende jaren met als verwachting een afname van minimaal 20% tot eind 2027. De afname van het aantal WSW'ers betekent een vermindering van de omzet in het programma WSW. De omzetvermindering leidt tot het bedrijfseconomisch uithollen van het bedrijf, omdat er minder grondslag is voor			

Bedragen x € 1

	financiering van algemene kosten. Bovendien vergrijst de SW-populatie in dit proces, met als gevolg dat de gemiddelde productiviteit daalt en het ziekteverzuim waarschijnlijk stijgt.
--	--

Bedragen x € 1

Stadsbank Oost Nederland gevestigd te Enschede		Programma 8	
Financieel belang	De gemeente betaalt vanaf 1 januari 2016 aan de Stadsbank a. Voor het programma Algemeen bestuur (de bestaanskosten) naar rato van de afgenomen dienstverlening (75%) en het aantal huishoudens (25%); b. Voor de afgenomen diensten tegen het vastgestelde tarief dus P x Q.		
	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
saldo van baten en lasten	€ 20.700	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 288.900	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 1.369.900	€ 1.289.900	€ 1.464.500
vreemd vermogen	€ 2.162.900	€ 15.214.500	€ 4.353.700
oordeel accountant	Goedkeurend	N.v.t.	N.v.t.
bijdrage / kosten:			
standaard dienstverlening	€ 112.737	€ 148.567	€ 145.102
bestaanskosten	€ 172.547	€ 196.777	€ 203.555
additionale dienstverlening	€ 16.540	€ 15.565	€ 17.262
demping herijking 40%	€ 0	€ 3.674	
totaal	€ 301.824	€ 364.593	€ 365.919
Risico's	Na toevoeging van het saldo van de jaarrekening 2023 ad € 288.900 komt de weerstandratio uit op 1.3. De ratio wordt hiermee gekwalificeerd als voldoende (tussen 1,0 en 1,4).		

Overig

**Vennootschappen
en coöperaties**

Bedragen x € 1

Alliander gevestigd te Arnhem			
Financiën	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
aandelen			
aantal	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%
waarde	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00
jaarresultaat	€ 242.000.000	€ 205.000.000	€ 265.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	€ 0,75	€ 0,59	€ 0,62
totaal	€ 363.000	€ 292.000	€ 303.000
eigen vermogen			€ 136.000
vreemd vermogen	€ 4.470.000.000	€ 4.570.000.000	€ 4.749.000.000
solvabiliteit	€ 4.694.000.000	€ 5.098.000.000	€ 5.296.000.000
	54%	49%	46%

Bedragen x € 1

Vitens gevestigd te Zwolle			
Financiën	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
aandelen			
aantal	34.716 st. = 0,601%	34.716 st. = 0,601%	34.716 st. = 0,601%
waarde	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
jaarresultaat	€ 19.400.000	€ 8.200.000	€ 27.200.000
dividenduitkering			
per aandeel	€ 0	€ 0	€ 0
totaal	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 600.000.000	€ 650.000.000	€ 678.000.000
vreemd vermogen	€ 1.128.600.000	€ 1.144.000	€ 1.284.000
solvabiliteit	30,2%	31,0%	30,3%

Bedragen x € 1

Bank Nederlandse Gemeenten gevestigd te Den Haag			
Financiën	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
aandelen			
aantal	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%
waarde	€ 2,50	€ 2,50	€ 2,50
jaarresultaat	€ 236.000.000	€ 300.000.000	€ 254.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	€ 2,28	€ 2,50	€ 2,16
totaal	€ 45.044	€ 49.390	€ 42.675
eigen vermogen (exclusief hybride kapitaal)	€ 5.062.000.000	€ 4.600.000.000	€ 4.700.000.000
vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 107.459.000.000	€ 110.819.000.000
solvabiliteit (Trier 1-ratio conform de Basel II regelgeving)	32%	35%	43%

Bedragen x € 1

Agem Gemeentelijke Energie BV			
--------------------------------------	--	--	--

**Vennootschappen
en coöperaties**

Financieel belang	Dit is een zelfstandige besloten vennootschap, met 8 gemeenten rechtstreeks als aandeelhouder. In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV (beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water) 38 aandelen met een nominale waarde van €0,01/ aandeel ontvangen. In 2023 is het Zonnepark Braamt overgedragen aan de Agem. Het aandeel van de gemeente Montferland hierin bedraagt € 149.435.		
	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
jaarresultaat	€ -23.639	€ 17.777	€ 19.962
eigen vermogen	€ -9.226	€ 8.548	€ 581.416
vreemd vermogen	€ 666.586	€ 668.150	€ 1.059.265
oordeel accountant	Vrijgesteld	Vrijgesteld	Vrijgesteld

Bedragen x € 1

Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.			
Financieel belang	Sinds 2023 is er een nieuwe entiteit ontstaan, Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A. De Achterhoekse gemeenten zijn hier lid van, vanuit deze gemeente wordt een bestuur gevormd door 3 gemeentebestuurders. Dit bestuur stuurt het Achterhoeks Energieloket B.V. aan. Het Energieloket BV is het aanspreekpunt voor inwoners in de Achterhoek bij het verduurzamen van hun woning. De gemeenten nemen via een DAEB (dienst van algemeen economisch belang) diensten van het Energieloket af.		
	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
jaarresultaat	€ -48.734	€ 32.975	€ 66.810
eigen vermogen	€ 88.559	€ 174.422	€ 241.025
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	Vrijgesteld	Vrijgesteld	Vrijgesteld

Bedragen x € 1

Leisurelands BV			
Financieel belang	Gemeente Montferland was deelnemer in de GR Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL). In 2013 is besloten de activiteiten van RAL deels over te dragen aan de Vennootschap en de RAL te ontmantelen en te liquideren. In 2020 heeft de voorgenomen akte van levering van aandelen plaatsgevonden. Aan de vm. RAL gemeenten zijn 15.107 aandelen overgedragen met een nominale waarde van € 1,00/aandeel. Voor Montferland gaat het om 1.225 aandelen.		
	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
jaarresultaat	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
oordeel accountant	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Bedragen x € 1

N.V. Cultureel Centrum Amphion te Doetinchem			
Financiën	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
aandelen			
aantal	22 st.	22 st.	22 st.
waarde	€ 450	€ 450	€ 450
jaarresultaat	€ -110	€ -16.032	€ 106.884
eigen vermogen	€ 2.350.718	€ 2.350.718	€ 2.350.718
vreemd vermogen	€ 264.863	€ 290.038	€ 298.007

Bedragen x € 1

Warmtenetwerk Didam B.V. (per 15 februari 2021)			
Financiën	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2023
aandelen			
aantal	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

**Vennootschappen
en coöperaties**

waarde	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
jaarresultaat	€ -4.000	€ -3.000	€ 23.000
eigen vermogen	€ 996.000	€ 993.000	€ 1.016.000
vreemd vermogen	€ 259.000	€ 265.000	€ 0

Paragraaf F. Grondbeleid

1. Missie

We willen een efficiënt en rechtvaardig verloop van activiteiten op de grondmarkt bereiken met het oog op het realiseren van publieke doelstellingen als bevordering van het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij gebiedsontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.

2. Context en achtergronden

Gemeentelijk grondbeleid

De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid zijn vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2011. In deze nota wordt nader ingegaan op:

1. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de winstneming;
5. de beleidsuitgangspunten betreffende de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's voor de grondzaken.

Op moment van opstellen van deze jaarrekening is de nieuwe Nota Grondbeleid aangeboden ter besluitvorming door de raad.

In de kern functioneert het grondbeleid uit 2011 nog naar behoren. De kern van het grondbeleid uit 2011 is dat voorafgaand aan een ontwikkeling wordt gezien welke maatschappelijke ontwikkeling de gemeente wenst te bereiken en welke gemeentelijke rol hier het best bij past. Afhankelijk van een te maken afweging per gewenste ontwikkeling kan worden gekozen voor verschillende rollen:

- Actief: de gemeente neemt het voortouw door bijvoorbeeld grond aan te kopen en de plannen op te tuigen. Concreet voorbeeld betreft de ontwikkeling van de woningbouwplannen in de 1e en 2e tranche.
- Gemengd: de gemeente trekt samen op met de markt. Concreet voorbeeld betreft de ontwikkeling van woonwijk Kerkwijk in Didam. De grondposities waren verdeeld en onderling zijn over de woningbouwplannen afspraken gemaakt. Ook de in voorbereiding zijnde ontwikkeling van De Bongerd betreft een gemengde vorm.
- Faciliterend: de gemeente stelt kaders op waarbinnen een gewenste ontwikkeling kan plaats vinden. Concreet voorbeeld betreft de ontwikkeling van windmolens waarbij inmiddels grondposities door de markt zijn ingenomen.

In de nieuwe nota Grondbeleid 2025 wordt voornoemde kern voortgezet. Deze werkwijze heet situationeel grondbeleid. Per situatie wordt nagegaan welke rol bij welke gewenste ontwikkeling de gemeente het best past.

In aanvulling hierop is nu beleidsmatig opgenomen dat nu breder moet worden gekeken, dan enkel kort door de bocht, naar de financiële consequenties van enkel de ontwikkeling zelf. Bij een gewenste ontwikkeling moet aandacht uitgaan naar een optimale mix van een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement met een passend financieel rendement waarbij breder wordt gekeken dan naar enkel de ontwikkeling zelf (integrale afweging). In de nieuwe Nota Grondbeleid is deze werkwijze nu expliciet beschreven.

Het grondbeleid heeft met name grote invloed op programma 2 Ruimte. De geformuleerde ambities vertalen zich vaak in een vraag naar ruimte en daarmee dus ook naar een vraag over de verdeling van gronden.

Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. Het gaat in het grondbeleid om grote belangen en grote hoeveelheden geld. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Planning & control grondexploitatie

Gebiedsontwikkeling en het voeren van een grondexploitatie gaat in fasen en heeft een (door)looptijd van meerdere jaren. Het past daardoor niet goed in de jaarlijkse budgetcyclus. Gelet op de grote financiële impact is planning & control binnen de grondexploitatie essentieel. In verband hiermee zijn in zowel de nota Grondbeleid 2011 als het Budgetkader College de volgende afspraken gemaakt:

1. De gemeenteraad stelt voor aanvang van de realisatiefase van een plan de opzet van de grondexploitatie vast en stelt dan tevens de benodigde kredieten/budgetten voor de uitvoering van het plan beschikbaar.
2. De vastgestelde grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd en verwerkt in de jaarrekening. Door het vaststellen van de jaarrekening, stelt de raad ook de (herziene) exploitatieopzetten vast evenals de eventuele bijstelling van de kredieten / budgetten grondexploitatie.
3. Voor het in ontwikkeling nemen van gronden is in de begroting een budget ten aanzien van voorbereidingskosten opgenomen.
4. Het college kan strategische grondaankopen doen. Hiertoe is in de begroting een jaarbudget opgenomen van € 500.000.
5. Met in achtneming van de budgethouders regeling wijst het college op basis van de (herziene) grondexploitaties de jaarbudgetten toe aan de budgethouders binnen de door de raad gestelde budgettaire kaders.
6. Binnen de grondexploitatie wordt actief risicomanagement gevoerd door:
 - o De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig voorstellen tot bijstelling te doen;
 - o risicobeheersing standaard onderwerp van gesprek te maken bij projectgroep overleg;
 - o de onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten;
 - o activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondprijzenbeleid

Als gemeente dien je marktconforme uitgifteprijzen toe te passen. Met het oog op een groot aantal nieuwbouwplannen is het van belang dat gegeven een goed grondprijzenbeleid de juiste uitgifteprijzen worden gevraagd. Op het moment van het opstellen van deze jaarrekening is het grondprijzenbeleid aangeboden ter besluitvorming door de raad. Voor het grondprijzenbeleid wordt derhalve verwezen naar de behandeling van dit grondprijzenbeleid.

Winst- en verliesneming

Bij de jaarrekening wordt de grondexploitatie per complex geactualiseerd en - indien van toepassing - worden de ramingen van de nog te verwachten lasten en baten bijgesteld. De geraamde verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. Er wordt dan per balansdatum een voorziening 'verlies' gevormd op basis van contante waarde. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties

wordt voor alle gemeenten bepaald op 2% zijnde het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone.

Conform de richtlijnen BBV dient de geraamde winst van een complex tussentijds te worden genomen op basis van het realiteitsbeginsel. Voor winstneming geldt de methode "Percentage of Completion". Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds winst genomen naar rato van de voortgang van de grondexploitatie. De tussentijdse winstneming is een waarde correctie die leidt tot een neerwaartse bijstelling van de waarde van het complex en wordt door toekomstige opbrengsten geëgaliseerd.

Tussentijdse winstneming is alleen aan de orde indien voldaan wordt aan de volgende drie randvoorwaarden, namelijk:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De opbrengsten zijn voldoende zeker;
3. De nog te maken kosten en risico's zijn goed in te schatten.

In de jaarrekening 2024 heeft dit geleid tot de volgende mutaties, te weten:

Complex	Naam complex	Bijstelling winstneming 2024 - POC	Winstneming t/m 2024 - POC	Mutatie in
P.370	Kerkwijk - Didam	128.086	841.913	Reserve grondexploitatie
P.500	Roncallischool - Zeddam	235.712	272.168	Reserve grondexploitatie
P.810	EBT	-115.316	4.032.577	Reserve grondexploitatie
P.840	DocksNLD	545.020	11.873.882	Reserve grondexploitatie/ Bijdrage A18 Bedrijvenpark *
Totaal resultaat / toevoeging reserve		793.501	17.020.540	

* De tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie DocksNLD, conform de voorgeschreven POC methodiek, bedraagt € 11.873.882 (totale winstneming t/m 2024). De winstneming wordt onder aftrek van een latente vennootschap belastingverplichting en bijdrage Amphion als verplichting opgenomen ter zake een bijdrage/verevening aan de grondexploitatie A18 Bedrijvenpark van de gemeente Doetinchem.

Mutatie voorziening in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling verlies in 2024*	Geraamd verlies t/m 2024
P.450	Mr. Vermeulenstraat Loerbeek	-5.277	33.427
P.615	VVL-terrein - 's-Heerenberg	43.922	326.994
P.625	De Hoevert - Didam	-94.216	1.109.658
P.705	vm. Brandweerkazerne - Didam	104.551	441.948
Totaal resultaat / mutatie voorziening		48.980	1.912.027

Voor een complex met een geraamd negatief resultaat wordt een voorziening 'verlies' gevormd om het verlies af te dekken.

Af te sluiten complexen (winst - verlies)

Hieronder staat één af te sluiten complex weergegeven waarbij sprake is van een complex met een verlies.

Complex	Naam complex	Bijstelling	Totale winst/verlies bij afsluiting
P.04	Vinkhof-Zeddam	verlies	-439.281
Totaal resultaat			-439.281

Weerstandsvormogen

Ten behoeve van de grondexploitaties is één reserve gevormd, zijnde:

- Reserve Grondexploitatie

De toevoeging aan de reserve vindt plaats door tussentijdse winstneming volgens de methode "Percentage of Completion" en bij het afsluiten van een complex (respectievelijk de winst of vrijval voorziening verliesgevend complex). Daarentegen vindt een onttrekking van de reserve plaats als gevolg van een dotatie aan de voorziening van een verliesgevend complex. De reserve kent een ondergrens van € 2 miljoen en een bovengrens van € 4 miljoen.

Binnen de algemene reserve zijn middelen geormerkt, die kunnen dienen als buffer voor het opvangen van risico's. De risico's in de grondexploitatie moeten, indien het saldo van de reserve grondexploitatie onvoldoende is, mede hieruit gedekt worden.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsakkoord 2023
- Nota Grondbeleid 2011
- Budgetkader College
- Nota reserves en voorzieningen
- De vigerende bestemmingsplannen

4. Doelstellingen

Het grondbeleid is geen doel op zich. Het is een instrument om andere gemeentelijke beleidsvelden (programma's) te ondersteunen. Binnen de kaders van het gemeentelijk grondbeleid moeten op economisch verantwoorde wijze onroerende zaken worden beheerd en (nieuwe) bouwlocaties worden (her)ontwikkeld. En wel op een zodanige manier dat ruimtelijk beleid en sectoraal beleid op het gebied van wonen, werken en recreëren kunnen worden gerealiseerd.

5. Ontwikkelingen

Economische situatie en meerjarenperspectief

Economische groei

De Nederlandse economie groeit in 2025 en 2026 met 1,5%. Maar wereldwijde geopolitieke spanningen zorgen voor veel onzekerheid en zijn in toenemende mate een bedreiging voor onze economie.

Inflatie

Na een recordhoogte van 11,6% in 2022, daalde de inflatie in 2024 naar 3,2%. We verwachten dat deze in 2025 ook op 3,2% uitkomt en in 2026 daalt naar 2,8%. De inflatie blijft in Nederland hiermee de komende jaren hoger dan in het eurogebied. Het verschil komt vooral door binnenlandse factoren: hoge vraag, hoge loongroei en stijging van huren. Ook de verhoging van belastingen op bijvoorbeeld tabak en hotelovernachtingen dragen bij aan de inflatie in Nederland.

Woningmarkt Nederland

Vanaf juli 2022 zijn de huizenprijzen een jaar lang gedaald. Dat kwam door een combinatie van de stijgende hypotheekrente en slechtere economische vooruitzichten. De daling kwam ten einde in de zomer van 2023, mede doordat de rente niet verder steeg en inkomens begonnen te stijgen. Met een hoger inkomen kunnen mensen meer lenen voor de aanschaf van een woning. Daarnaast worden er weinig nieuwe woningen opgeleverd en is er nog steeds een fors woningtekort. Daardoor stijgen de huizenprijzen; ze liggen alweer ruim boven de piek van juli 2022. In 2024 waren de huizenprijzen gemiddeld 8,7% hoger dan in 2023. Voor 2025 verwacht DNB een huizenprijsstijging van 7,5% en voor 2026 van 4% (bron: DNB).

Woningbouw Montferland

Het totaal aantal woningen binnen gemeentelijke woningbouwplannen bedroeg 11 stuks per 1-1-2024. Van deze 11 zijn er in 2024 10 verkocht. In de loop van 2024 zijn vijf nieuwe woningbouwplannen vastgesteld, zijnde:

- P.615 VVL-terrein - 's-Heerenberg – 67 woningen
- P.625 De Hoevert – Didam – 32 woningen
- P.705 vm. Brandweerkazerne – Didam – 15 woningen
- P.955 Meikamerlaan - Nieuw-Dijk – 4 woningen

- P.960 Meikever - Nieuw-Dijk – 13 woningen

Van deze vijf woningbouwplannen zijn vier woningbouwplannen onherroepelijk. Enkel bij het woningbouwplan VVL-terrein loopt een beroepsgang. Het woningbouwplan van de Hoevert is in zijn geheel in 2024 verkocht aan Plavei en omvat 32 woningen. De overige vier woningbouwplannen omvatten 99 woningen. De start van de uitgifte van deze woningen wordt in 2025 in gang gezet. Enkel bij het woningbouwplan van het VVL terrein in 's-Heerenberg is de start van de uitgifte afhankelijk van de uitkomst van de beroepsgang. Voor alle locaties is reeds of wordt ingezet op het bouwrijp maken zodat geen tijd verloren gaat.

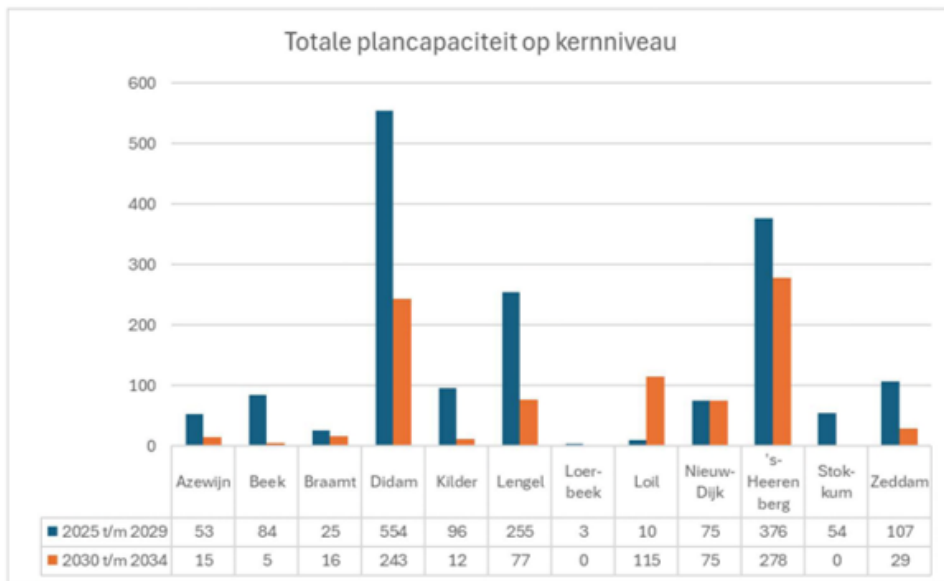
Gegeven het 'actieve grondbeleid' worden voorbereidingen getroffen om in de aankomende jaren de volgende plannen in ontwikkeling te nemen. Het gaat om de volgende plannen:

- P215 – Doetinchemsewg/Rozenpas Kilder – circa 88 woningen
- P425 – Sportveld Stokkum – circa 46 woningen
- P435 – St. Jansgildestraat Beek – circa 69 woningen
- P445 – Vinkwijkseweg Zeddam – 50 woningen
- P510 – Drieheuvelenpark 's-Heerenberg – circa 180/200 woningen
- P515 – De Bongerd 's-Heerenberg – circa 100 woningen plus overige functies
- P685 – Uitbreiding Loil zuidoost – circa 40/70 woningen
- P700 – Heeghstraat Didam – circa 143 woningen
- P710 – Flexwoningen Loilseveld – 30 woningen
- P715 – Didam noordoost – 300/400 woningen
- P930 – Didam Lakermaat Lengel – gemengde vorm gemeentelijk deel circa 35 woningen
- P950 – Bosstraat Nieuw-Dijk circa 75/150 woningen
- P945 – uitbreiding bedrijventerrein 's-Heerenberg – 5 ha MKB en 20 ha XXL logistiek met ondersteunende functies

Gegeven het 'facilitaire grondbeleid' worden voorbereidingen getroffen om de volgende woningbouw initiatieven van derden in de aankomende jaren in ontwikkeling te nemen. Het betreft de volgende grotere en meer concrete plannen (dus niet alle plannen):

- Geitenhouderij- Loil – circa 50 woningen
- Katjaterrein – 's-Heerenberg – circa 40 woningen
- Marssestraat Azewijn – circa 22 woningen
- Lakermaat Lengel – gemengde vorm ontwikkelaar ruim 300 woningen
- Heereboer Zeddam – circa 69 (zorg)wooneenheden

Hoog over zijn er op de kortere termijn woningbouwplannen met ruimte voor circa 100 woningen. In de aankomende jaren van 2025 tot en met 2029 zijn gemeentelijke woningbouwplannen (actief grondbeleid) in voorbereiding met ruimte voor circa 1.100 woningen met daarnaast in dezelfde periode woningbouwplannen van derden (facilitair grondbeleid) met ruimte voor circa 500 woningen. In de opvolgende periode van 2030 tot en met 2034 zijn woningbouwplannen in voorbereiding voor nog eens circa 800 woningen. In de gehele periode komt dat neer op een totaal van circa 2.500 woningen. In het overzicht hieronder (stand maart 2025) is dit in de aangegeven twee periodes per kern weergegeven. Het betreft een overzicht op hoofdlijnen waarbij gegeven tal van zaken zoals een rechtsgang bij de Raad van State, milieukundige aspecten, netcongestie etc. het overzicht kan wijzigen (planuitval). In de bijlage met de naam 'stand van zaken grondbeleid 2024' wordt nader ingegaan op een groot aantal plannen.

Bedrijventerreinen

Er is geen aanbod aan gemeentelijke bedrijfskavels. Er lopen nog wel twee grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Het bedrijventerrein DocksNLD is nagenoeg gereed. In 2025 volgen de laatste werkzaamheden zoals de aanplant van het afrondende groen. Op het bedrijventerrein Euregionaal Bedrijventerrein is nog één gemeentelijk perceel beschikbaar. Deze kavel is in beeld als locatie voor de huisvesting van arbeidsmigranten. In de 2025 wordt deze locatie in de markt gezet.

Meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG)

Een groot aantal woningbouwplannen en ook de uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg zijn in voorbereiding. In de nota grondbeleid, in lijn met het advies van de rekenkamer, wordt voorgesteld dat naast de standaard verantwoording in de P&C cyclus bij de begroting en jaarrekening er ook verantwoording wordt afgelegd over het grondbeleid met een zogeheten Meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG). Het MPG is een rapportage waarin informatie wordt gegeven over de (financiële) voortgang en risico's van de verschillende plannen (grondexploitaties). Doelstelling van het MPG is inzicht en overzicht te geven van alle plannen om zodoende de informatievoorziening richting de gemeenteraad te optimaliseren. In de aankomende P&C cyclus wordt het MPG voor het eerst aangeboden. Een MPG omvat meer (financiële) informatie dan dat nu uiteen is gezet in de bijlage met de naam 'stand van zaken grondbeleid 2024'.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Het resultaat van de totale grondexploitaties komt uit op een positief saldo van € 351.773 euro eindwaarde.

Voor de verlieslatende complexen dient een totale verliesvoorziening te worden getroffen t/m 2024 van € 2.398.015 euro. De genoemde bedragen zijn één op één afkomstig uit onderstaande tabel waarin het totaal overzicht is te zien van alle grondexploitaties.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

		Boekwaarde per 31-12-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitname	Boekwaarde per 31-12-2024	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-2024	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd resultaat (eind- waarde) *	Geraamd resultaat (netto contante waarde) *
	<u>Woningbouw</u>											
P.040	Vinkhof Zeddam	477.174	12.216	50.109		439.281	439.281	0				
P.370	Kerkwijk Didam	-551.837	67.707	339.604	128.086	-695.648		-695.648	662.011	0	-161.723	-152.410
P.450	Mr.Vermeulenstr. L'beek	110.929	2.243			113.172	33.427	79.745	6.782	85.860	34.093	33.427
P.500	Roncallischool Zeddam	62.967	3.333	497.893	235.712	-195.881		-195.881	51.365		-380.227	-372.797
P.615	VVL-terrein - 's-Heerenberg		219.366			219.366	326.994	-107.628	3.045.571	2.903.935	361.003	326.994
P.625	De Hoevert - Didam		1.181.574	714.975		466.599	1.109.658	-643.058	760.867	50.000	1.177.466	1.109.658
P.705	vm. Brandweerkazerne - Didam		577.832			577.832	441.948	135.885	195.622	304.500	468.954	441.948
P.955	Meikamerlaan - Nieuw-Dijk		56.068			56.068		56.068	111.746	626.063	-458.248	-440.490
P.960	Meikever - Nieuw-Dijk					0		0	414.237	655.180	-240.943	-227.068
	Subtotaal woningbouw	99.233	2.120.340	1.602.581	363.798	980.790	2.351.308	-1.370.517	5.248.201	4.625.537	800.375	719.262
	<u>Bedrijventerreinen</u>											
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.439.349	65.801		-115.316	1.389.834		1.389.834	152.584	2.002.600	-344.866	-331.501
P.840	DocksNLD	-1.530.652	387.524		545.020	-598.108		-598.108	335.845	0	-807.282	-775.955
	Subtotaal bedrijventerreinen	-91.303	453.325	0	429.704	791.725	0	791.725	488.430	2.002.600	-1.152.148	-1.107.456
	Totaal wonen en bedrijven	7.930	2.573.665	1.602.581	793.501	1.772.516	2.351.308	-578.792	5.736.631	6.628.137	-351.773	-388.195

* Verwacht resultaat exclusief bijstelling winstuitname 2024 waarbij een - bedrag een positief resultaat is.

Paragraaf G. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf geven we een overzicht van de lokale heffingen en woonlasten binnen de gemeente Montferland in 2024. De heffingen zijn onderverdeeld in:

- belastingen (algemeen dekkingsmiddel);
- rechten (vergoeding voor specifiek diensten);
- leges (vergoeding voor administratieve diensten).

De tarieven zijn extracomptabel berekend.

De overhead is op een consistente wijze berekend.

Opbrengst lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2024	Realisatie 2024
a. Belastingen		
Onroerende zaakbelastingen	8.502	8.514
Hondenbelasting	180	165
Toeristenbelasting	375	417
Reclamebelasting	42	43
Totaal belastingen	9.099	9.140
b. Rechten en leges		
Afvalstoffenheffing	4.292	4.254
Rioolheffing	4.840	4.593
Baatbelasting	1	1
Rechten begraafplaats	121	116
Marktgelden	29	25
Leges	2.296	2.866
Totaal rechten en leges	11.579	11.855

Belastingen

Onroerende zaakbelastingen / WOZ

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn algemene inkomsten. Als andere structurele inkomsten, inclusief bezuinigingen, niet genoeg zijn, kan deze belasting onafhankelijk worden verhoogd. Dit is

anders dan bij bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffenheffing, waarvan de opbrengst niet meer mag zijn dan de kosten.

De tarieven voor 2024 zijn berekend op basis van de nieuwe WOZ-waarde met waardepeildatum 1 januari 2023.

Tarieven voor 2024 (% van de WOZ-waarde):

Soort tarief	Woningen	Niet-woningen
Gebruikerstarief	n.v.t.	0,2054%
Eigenarentarief	0,1190%	0,2548%

Hondenbelasting

Deze belasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven op basis van het aantal honden dat iemand heeft. Het tarief voor de eerste hond is lager dan voor elke volgende hond in hetzelfde huishouden. Kennelhouders die geregistreerd zijn bij de Raad van beheer op kynologisch gebied betalen een vast tarief. Er is een vrijstelling voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij hun moeder verblijven.

Volgens motie 6 bij de programmabegroting 2023 wordt de hondenbelasting in 3 jaar afgeschaft. De tarieven voor 2024:

Eerste hond	€ 46,58
Tweede hond	€ 66,90
Kennel	€ 151,02

Toeristenbelasting

In de gemeente Montferland wordt toeristenbelasting geheven voor overnachtingen in recreatiebungalows, campings en hotels. Personen die niet in de gemeente staan ingeschreven en tegen betaling overnachten, moeten deze belasting betalen. Het tarief voor 2024 was € 1,25, met een totale opbrengst van €417.000.

Rechten en leges

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt berekend volgens het "Diftar-principe". Dit houdt in dat er naast een vast bedrag ook een bedrag per lediging wordt berekend.

Voor hoogbouw geldt dit systeem niet omdat er nog geen goed werkend systeem bestaat. Daarom betalen bewoners van hoogbouw een vast bedrag.

Tarieven 2024:

Basistarief 280 liter container	€ 219,00
Basistarief 180 liter container	€ 219,00
Bedrag per lediging 280 liter container	€ 9,00
Bedrag per lediging 180 liter container	€ 7,00
Hoogbouw eenpersoonshuishouden	€ 273,00
Hoogbouw meerpersoonshuishouden	€ 297,00

Rioolheffing

De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel dat is aangesloten op het gemeentelijke riool, gebaseerd op hun waterverbruik.

Het tarief voor 2024 was €2,68 per kubieke meter waterverbruik.

Marktgelden

In 's-Heerenberg is er een wekelijkse markt waarvoor de gemeente marktgelden vraagt. In Didam heeft de gemeente geen rol bij de wekelijkse markt. Hier worden alleen leges gevraagd voor de jaarmarkt. De tarieven zijn hetzelfde gebleven als in 2023. De opbrengsten van marktgelden zijn de afgelopen jaren gedaald.

Leges

Leges zijn kosten die de gemeente vraagt voor verleende diensten. De tarieven staan vermeld in de Legesverordening 2024 en de bijbehorende tarieventabel.

Bedrag x € 1.000

	Begroting 2024	Realisatie 2024
Reisdocumenten en rijbewijzen	1.060	1.161
Huwelijken en overige leges publieksbalie	95	153
Omgevingsvergunningen	1.000	1.354
Leges bestemmingsplan (wijziging/vrijstelling)	94	84
Leges overig	47	114
Totaal leges	2.296	2.866

Kwijtscheldingsbeleid

De inwoners van de gemeente Montferland met een periodieke WWB-, AOW-, WAO- of ANW-uitkering hebben tegelijk met de aanslag 2024 een brief ontvangen waarin vermeld stond dat zij in aanmerking kwamen voor kwijtschelding en derhalve het basisbedrag van de aanslag afvalstoffenheffing en de rioolheffing niet hoefden te betalen. In totaal zijn dit 371 huishoudens. In 2024 hebben 137 inwoners een toekenning ontvangen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding op basis van een aanvraag. In 2024 hebben 86 inwoners een afwijzing ontvangen op het kwijtscheldingsverzoek.

Paragraaf H. Sociaal Domein

Inleiding

Na de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007 volgden in 2015 nieuwe wetten zoals de Wmo 2015, de Jeugdwet en Participatiewet. Bij het uitvoeren van deze nieuwe taken moesten stevige bezuinigingen worden doorgevoerd. De budgetten voor deze taken zijn samengevoegd in één sociaal domein budget binnen de algemene uitkering. Uit dit budget betaalt de gemeente:

- re-integratie- en participatie-uitgaven voor burgers met een uitkering volgens de Participatiewet;
- uitgaven voor werknemers met een bestaand SW-dienstverband (instroom voor 1 januari 2015);
- uitgaven voor taken onder de Wmo 2015 (individuele begeleiding en groepsondersteuning);
- uitgaven voor de Jeugdwet (lokaal, (boven-)regionaal en landelijke ondersteuning/zorg).

Montferland koopt een aantal Wmo taken en jeugdhulp regionaal in via Sociaal Domein Achterhoek. In 2023 begonnen we met de voorbereidingen van een nieuwe aanbesteding. Aanbieders kunnen op lokale kavels inschrijven, zodat het aanbod beter aansluit op de lokale vraag. De nieuwe aanbesteding start per 2026.

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de eerdere bezuinigingsmaatregelen. Het blijkt lastig om precies te berekenen wat het effect van elke maatregel is. Sommige maatregelen hebben hetzelfde doel, waardoor het moeilijk is te zeggen welke maatregel welk effect heeft. Daarnaast verandert de omgeving steeds: wetgeving wijzigt, inkoop verandert en zaken als corona, inflatie en energiekosten hebben ook invloed op de resultaten.

Deze bezuinigingsronde is nu feitelijk afgerond. Om kosten te besparen, bespreken we continu hoe we slimmer en effectiever kunnen werken. Het pakket maatregelen uit 2017 is grotendeels gerealiseerd, met een realisatiegraad van 95% van de doelstelling. Dit is hoger dan we op basis van eerdere ervaringen konden verwachten.

Vanaf 2023 volgen we actief de uitgaven via dashboards, gecombineerd met trends en ontwikkelingen. Waar nodig passen we dingen aan om elke euro zo effectief mogelijk te benutten en maximaal rendement voor onze inwoners te behalen.

Deze werkwijze is in 2023 beëindigd. Vanaf 2024 werken we met dagelijks actuele informatie. De bezuinigingsdoelen zijn bereikt en afgerond. Met het oog op het ravijnjaar en de hervormingsagenda jeugd beoordelen we opnieuw welke besparingsmaatregelen binnen Maatschappelijke Ontwikkeling mogelijk zijn. In 2025 maken we hierover aanvullende keuzes.

Regionale samenwerking

De gemeenten in de Achterhoek werken intensief samen. In 2022 hebben we via een aanbesteding de Wmo en de Jeugdzorg opnieuw ingekocht. Hierbij zijn het aantal aanbieders flink verminderd. We zijn overgestapt van de "P x Q" systematiek naar een prijs per traject. In de aanbesteding die in 2026 ingaat, gaan we weer terug naar de "P x Q" systematiek.

Beschermde wonen is nog regionaal georganiseerd en komt op zijn vroegst in 2026 naar de gemeenten. De samenwerking binnen Sociaal Domein Achterhoek (SDA) is in 2022 geïntensiveerd. In 2023 en 2024 hebben we zowel de governance als de inkoop beoordeeld vanwege hoge prijsstijgingen voor jeugdhulp en Wmo. Vanwege landelijke wetgeving (het verbod op indiceren op resultaat) en de gekozen prijssystematiek in het contract, is de conclusie dat de aanbesteding opnieuw moet. Ook moet de governance (het besluitvormingsproces) verstrekt worden.

Jeugdwet

De transities binnen het sociaal domein begonnen met stevige bezuinigingen op het budget dat door het rijk werd verstrekt, vooral op Jeugdzorg. Daarnaast had Montferland nadelen als gemeente, wat resulteerde in een structureel tekort van ongeveer €2 miljoen. Dit tekort kan niet binnen de Jeugdzorg worden opgevangen, omdat het een openeinderegeling is en er de afgelopen jaren een flinke toename is geweest in zorgvraag en zorgwaarde.

Een blijvend probleem is dat veel verwijzingen naar Jeugdzorg buiten de gemeente om gedaan worden door rechters en huisartsen. Hierop kunnen we slechts beperkt sturen via praktijkondersteuner bij huisartsen.

De afgelopen jaren hebben we stappen gezet om de kosten te beperken. We hebben de kosten van Jeugdzorgtrajecten beoordeeld. Dit gaf een kleine daling van de gemiddelde kostprijs. Er zijn praktijkondersteuners bij huisartsen gestart en het sociaal team biedt kortdurend ambulante hulpverlening aan. Via Welcom worden veel preventieve activiteiten aangeboden voor jong én oud. De verordeningen zijn beoordeeld en de nieuwe aanbesteding heeft als doel de uitgaven onder controle te houden. Met stevige lokale en regionale monitoring (BI-tool/Initi8) proberen we onnodig gebruik van professionele (duurdere) jeugdhulp te voorkomen.

Participatiewet – WSW

In Montferland zijn we tevreden over het gebruik van de Meedoenregeling. We hebben het budget verhoogd en onze inwoners maken er goed gebruik van. En dat is precies het doel!

Wat de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) betreft, maakt onze gemeente deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Laborijn. Het aanwijzingsbesluit van Laborijn is gehandhaafd.

Paragraaf I. Wet open overheid (Woo)

Inleiding

Sinds 1 mei 2022 vervangt de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo benadrukt het recht voor iedereen op toegang tot overheidsinformatie. Overheidsinformatie is openbaar, tenzij er een goede reden is waarom dat niet kan. De belangrijke verplichtingen van de overheid volgens de Woo zijn:

1. Actief informatie openbaar maken: uit eigen beweging bepaalde overheidsinformatie openbaar maken;
2. Passief informatie openbaar maken: op verzoek overheidsinformatie openbaar maken;
3. Informatie goed beheren: overheidsinformatie duurzaam toegankelijk maken.

De grootste veranderingen ten opzichte van de Wob zijn dat nu informatie uit zeventien specifieke categorieën actief openbaar gemaakt moet worden. De informatie moet ook goed beheerd worden. Ook moet er een Woo-contactpersoon worden aangewezen. Deze persoon beantwoordt vragen over de Woo en geeft de juiste informatie.

Het goed beheren van informatie is de kern van de wet. Zonder goede bewaring en archivering kan informatie niet volledig openbaar gemaakt worden. Dit beïnvloedt de transparantie en het vertrouwen in de overheid. Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden zoals journalisten, moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid haar keuzes goed kan verantwoorden en volledige publieke informatie kan verstrekken.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking betekent dat overheidsinformatie op verzoek wordt verstrekt. De informatieverzoeken zelf zijn met de inwerkingtreding van de Woo niet veranderd. Wat wel nieuw is bij de Woo ten opzichte van de Wob, is de termijn voor het afhandeling van verzoeken. De afhandelingstermijn blijft vier weken, maar kan bij een omvangrijk of complex verzoek met maximaal twee weken worden verlengd. Onder de Wob kon de termijn met vier weken worden verlengd. Met de Woo is de verleningsperiode met twee weken verkort.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking betekent dat overheidsinformatie uit eigen beweging openbaar en toegankelijk wordt gemaakt, zonder dat er eerst een verzoek voor hoeft te worden ingediend. Dit is één van de belangrijkste doelen van de Woo.

De Woo verplicht overheden om zeventien soorten informatie automatisch openbaar te maken. Deze verplichting wordt echter niet in één keer ingevoerd, maar stap voor stap over de komende jaren.

Eerst zou dit via één landelijk platform plaatsvinden, namelijk het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Maar op advies van het Adviescollege ICT-toetsing heeft de minister van BZK besloten om een eenvoudiger en sneller te realiseren variant te maken. Dit wordt nu een verwijzindex en een zoekfunctie om de informatie toegankelijk te maken.

Hoewel het nog niet bekend is wanneer alle zeventien soorten informatie openbaar moet zijn moeten overheden nu al informatie actief openbaar maken op hun eigen website. Vanaf 1 november 2024 moesten de eerste vier categorieën informatie actief openbaar gemaakt worden.

Het gaat om de volgende informatiecategorieën:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
2. Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
3. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
4. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);
5. Vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, tweede lid, onderdeel b).

Voor gemeenten zijn alleen de eerste vier categorieën van toepassing. Wetten en algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking werden al openbaar gemaakt. Vanaf 1 november 2024 moesten ook organisatie en werkwijze en bereikbaarheidsgegevens actief openbaar zijn.

Naar verwachting moeten per 1 oktober 2025 de volgende zes informatiecategorieën actief openbaar zijn. We werken aan verdere voorbereidingen voor het openbaar maken van deze en andere informatie op de gemeentelijke website, zoals Woo-besluiten.

Er wordt gewerkt aan een nieuw platform voor publicatie, nu PLOOI niet doorgaat. Daarnaast is er een nieuwe applicatie geïntegreerd in het centrale documentbeheersysteem waarmee informatie goed geanonimiseerd kan worden voor publicatie.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht overheidsorganisaties om hun digitale informatiehuishouding binnen acht jaar (vanaf 1 mei 2022) op orde te brengen. Dit betekent dat bestuursorganen maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat digitale documenten duurzaam toegankelijk blijven, zodat de informatie openbaar kan worden gemaakt.

Om dit te starten, worden de middelen voor de Woo deels gebruikt om archiefachterstanden weg te werken. In 2024 hebben we hier hard aan gewerkt en veel achterstanden zijn weggewerkt. Vooral de archieven met bouwvergunningen. Deze documenten worden na bewerking openbaar gemaakt via de gemeentelijke archiefbewaarplaats.

Daarnaast hebben we twee nulmetingen uitgevoerd: één op ons centrale documentbeheersysteem en één naar de organisatie van onze informatievoorziening. De resultaten van deze nulmetingen geven de stappen aan die nodig zijn om onze informatiehuishouding op orde te brengen.

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2024

Balans per 31-12-2024 ACTIVA

toelichting

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
		Ultimo 2024	Ultimo 2023
1	Vaste activa		
1.1	<i>Immateriële vaste activa:</i>	149	199
1.1.1.	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
1.1.2.	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	-
1.1.3.	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	149	199
1.2.	<i>Materiële vaste activa:</i>	124.030	119.438
1.2.1.	Investerings met economisch nut	79.765	74.935
1.2.2.	Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	26.395	27.172
1.2.3.	Investerings met een maatschappelijk nut	17.870	17.330
1.3.	<i>Financiële vaste activa:</i>	9.735	10.301
1.3.1.	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	147	147
1.3.2.	Leningen aan bouwcorporaties	1.198	1.455
1.3.3.	Leningen aan deelnemingen	2.154	2.154
1.3.4.	Overige langlopende geldleningen	6.236	6.546
1.3.5.	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van een jaar of langer	-	-
	Totaal vaste activa	133.914	129.938
3	Vlottende activa		
3.1.	<i>Vorraden</i>	182	-457
3.1.1.	Grond- en hulpstoffen	-	-
3.1.2.	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	172	-467
3.1.3.	Gereed product en handelsgoederen	10	10
3.2.	<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:</i>	11.321	9.559
3.2.1.	Vorderingen op openbare lichamen	7.351	6.229
3.2.2.	Schatkistbankieren	1.843	863
3.2.3.	Overige vorderingen	2.127	2.467
3.3.	<i>Liquide middelen:</i>	463	109
3.3.1.	Kas-bank- en girosaldi	463	109
3.4.	<i>Overlopende activa:</i>	5.096	4.398
3.4.1.	Voorschotten overheidslichamen	983	604
3.4.2.	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.113	3.794
	Totaal vlottende activa	17.062	13.608
	TOTAAL ACTIVA	150.976	143.546

Balans per 31-12-2024 PASSIVA

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
		Ultimo 2024	Ultimo 2023
2	Vaste passiva		
2.1	<i>Eigen vermogen:</i>	51.999	55.560
2.1.1.	Algemene reserve	32.102	30.703
2.1.2.	Bestemmingsreserves	19.228	17.791
2.1.3.	Resultaat	670	7.066
2.2.	<i>Voorzieningen:</i>	8.424	7.837
2.2.1.	Voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.426	3.845
2.2.2.	Voor onderhoud/egalisatie	3.217	3.167
2.2.3.	Voor van derden geoormerkte gelden (voor specifieke besteding)	781	826
2.3.	<i>Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar</i>	49.984	56.726
2.3.1.	Onderhandse leningen	49.955	56.718
2.3.2.	Waarborgsommen	29	8
	Totaal vaste passiva	110.408	120.123
4	Vlottende passiva		
4.1.	<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>	20.537	6.732
4.1.1.	Banksaldi	-	-
4.1.1.	Overige schulden	9.537	6.732
4.1.1.	Kasgeldleningen	11.000	-
4.2.	<i>Overlopende passiva:</i>	20.031	16.692
4.2.1.	Nog te betalen bedragen (transitoria)	7.833	7.408
4.2.2.	Vooruit ontvangen bedragen	7	32
4.2.3.	Vooruit ontvangen voorschotten Rijk (art. 49)	7.620	6.095
4.2.4.	Vooruit ontvangen voorschotten overige overheid	4.571	3.156
	Totaal vlottende passiva	40.568	23.423
	TOTAAL PASSIVA	150.976	143.546

3.2 Overzicht van baten en lasten over 2024

Overzicht van baten en lasten 2024

(Bedragen x
€ 1.000)

	Begroting 2024 primair*			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Omschrijving programma									
Relatie inwoners en bestuur	4.989	871	-4.118	5.566	1.175	-4.391	5.886	1.329	-4.558
Ruimtelijke ontwikkeling	1.824	119	-1.705	5.128	306	-4.822	7.355	3.116	-4.240
Beheer leefomgeving	21.044	10.416	-10.628	23.338	12.621	-10.717	23.574	13.260	-10.314
Economie en toerisme	722	404	-318	864	404	-460	1.322	892	-430
Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	6.461	1.200	-5.261	6.726	1.617	-5.109	6.756	1.577	-5.179
Jeugd, onderwijs en cultuur	19.460	2.396	-17.064	24.093	2.357	-21.736	24.672	2.916	-21.755
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	19.649	374	-19.274	28.460	9.446	-19.014	29.355	9.630	-19.725
Werk en inkomen	17.814	7.238	-10.576	20.145	10.056	-10.088	20.398	10.648	-9.750
Sub-totaal programma's	91.963	23.019	- 68.944	114.322	37.984	- 76.338	119.318	43.367	-75.951
Algemene dekkingsmiddelen	2.253	86.997	84.744	2.060	90.962	88.903	2.378	91.291	88.913
Overhead en ondersteuning	13.940	647	-13.293	17.448	573	-16.875	17.190	653	-16.537
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	-13	0	13
Sub-totaal overig	16.193	87.644	71.451	19.508	91.535	72.027	19.554	91.944	72.390
Saldo van lasten en baten	108.157	110.663	2.506	133.829	129.519	-4.311	138.872	135.311	-3.561
Mutaties reserves									
Relatie inwoners en bestuur	0	0	0	436	686	250	436	701	265
Ruimtelijke ontwikkeling	24	107	84	89	3.502	3.414	898	3.816	2.918
Beheer leefomgeving	0	50	50	176	583	407	228	834	605
Economie en toerisme	0	300	300	75	340	265	101	340	239
Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	38	15	-23	38	244	206	98	202	105
Jeugd, onderwijs en cultuur	-101	2.309	2.411	4.548	5.476	928	4.665	5.550	885
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	6.285	2.030	-4.255	5.634	5.084	-550	5.800	6.203	403
Werk en inkomen	0	0	0	120	651	531	120	651	531
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	3.010	736	-2.275	3.010	736	-2.275
Overhead en ondersteuning	0	609	609	0	1.136	1.136	382	936	554
Sub-totaal mutaties reserves	6.245	5.421	-825	14.127	18.438	4.311	15.738	19.970	4.231

(Bedragen x
€ 1.000)

Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	114.402	116.083	1.682	147.956	147.956	0	154.611	155.281	670

* De cijfers in de kolommen "Begroting 2024 primair" sluiten aan met de gepresenteerde programmabegroting, met uitzondering van programma 1 Relatie inwoners en bestuur en programma 50 Overhead en ondersteuning (373K).

Tussen deze programma's heeft een technische verschuiving plaatsgevonden van een deel van de Overhead. De wijziging is in de loop van 2024 met terugwerkende kracht doorgevoerd.

3.3 Waarderingsgrondslagen

3.4 Waarderingsgrondslagen

Bij het samenstellen van de rekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. wettelijke bepalingen inzake jaarverslaglegging;
2. waarderingsgrondslagen;
3. grondslagen ter bepaling van het saldo c.q. resultaat.

De verschillen tussen de begroting 2024 en de jaarrekening 2024 zijn op de beleidstaken afzonderlijk toegelicht. De verschillen tussen de jaarrekening 2023 en de jaarrekening 2024 zijn op hoofdlijnen toegelicht.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding

De jaarrekening van de gemeente Montferland is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de paragraaf A Weerstandvermogen en risicobeheersing hebben we aangegeven dat er bij een gemeente per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsdoelstelling. Deze jaarstukken zijn opgesteld op basis van deze continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering

Algemeen

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in (im)materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten.

Op activa wordt conform de financiële verordening lineair afgeschreven. In afwijking hiervan worden nog enkele oude investeringen annuïtair afgeschreven. Indien om bijzondere redenen een andere afschrijvingsmethode dan lineair wordt gehanteerd bij nieuwe investeringen zal dit bij de kredietvoting worden aangegeven.

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde. De in de toelichting genoemde bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. De vergelijkende cijfers zijn daar waar nodig voor de vergelijkbaarheid aangepast.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij tot op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derde ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.

Er is onderscheid gemaakt tussen:

1. materiële vaste activa met economisch nut;;
2. materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven;
3. materiële vaste activa met een maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa met economisch nut zijn gevormd uit alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn en deze moeten worden geactiveerd.

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut worden ook geactiveerd.

De afschrijvingstermijnen zijn gehanteerd conform de "Financiële verordening Montferland 2023".

De afschrijving start in het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief gereed komt of verworven wordt. Bij de bepaling van de afschrijving houden we geen rekening met een eventuele restwaarde. Indien er toch een restwaarde is en het oude actief wordt verkocht betekent de verkoopopbrengst een incidentele baat die ten gunste van de exploitatie wordt gebracht.

Financiële vaste activa

De deelnemingen zijn opgenomen tegen de verkrijgingswaarde.

Langlopende leningen zijn uitstaande geldleningen gewaardeerd tegen nominale waarde en verminderd met ontvangen aflossingen. Tot zekerheid van de verstrekte geldleningen is hypotheek gevestigd.

Voorraden

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven exploitatieresultaten en gedane investeringen en verminderd met opbrengsten uit verkopen. Bij de waardering is rekening gehouden met de toekomstige uitgaven en resultaten op deze in exploitatie genomen gronden. Verwachte verliezen op grondexploitaties zijn direct genomen door het treffen van een voorziening die in mindering is gebracht op de balanswaardering. Winsten op grondexploitaties worden genomen volgens de POC-methode (Percentage of Completion).

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorziening voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze vlottende activa zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening Pensioen voor (gewezen) wethouders. Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en verminderd met gedane aflossingen. Deze schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende schulden en overlopende passiva

Deze passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording

De verantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024:

- De rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door de gemeenteraad is vastgesteld op 18 januari 2024;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid worden eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Wettelijke bepalingen inzake de jaarverslaglegging

De jaarstukken bestaan conform artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit:

1. het jaarverslag;
2. en de jaarrekening.

Het jaarverslag betreft de inhoudelijke verantwoording over hetgeen al dan niet is gerealiseerd. Bij de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële verantwoording.

Het jaarverslag bestaat ten minste uit:

- a. de programmaverantwoording;
- b. de paragrafen.

De jaarrekening bestaat uit:

- a. het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- b. de balans en de toelichting;
- c. de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- d. een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

3.4 Toelichting op de balans

Een balans bestaat zowel uit bezittingen, de activa, als uit het vermogen, de passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd. Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in (im)materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten.

Financiering heeft betrekking op de wijze waarop op de geld- en kapitaalmarkt, of via onderhandse leningen, in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.

Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen.

Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.

In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000 opgenomen. Voor een detailoverzicht verwijzen wij u naar de in de jaarrekening onder 4. Overige bijlagen opgenomen krediet- en projectoverzicht per 31-12-2024.

(Bedragen x € 1.000)

Door de afronding op veelvouden van € 1.000 kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

1. ACTIVA

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

1.1. Immateriële vaste activa (IMVA)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	199			50	149
Totaal	199			50	149

Deze subsidiebijdragen in activa van derden etc. zijn opgenomen in de Staat van activa en bestaan uit o.a. Riolering buitengebied en uitbreiding/aanpassing Liemers College en uitbreiding/renovatie De Boomgaard.

1.2. Materiële vaste activa (MVA)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Investerings met een economisch nut:		
1.2.1. Overige investeringen met een economisch nut	74.935	79.765
1.2.2. Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	27.172	26.395
1.2.3. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	17.330	17.870
Totaal	119.438	124.030

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut.

1.2.1 Investerings met economisch nut								
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal NIEUW 2024
Aanschafwaarde	22.637	120	68.465	2.721	1.057	11.598	2.822	109.421
Cumulatieve afschrijving	396	103	23.167	1.177	965	7.062	1.619	34.488
Boekwaarde 1-1-2024	22.241	16	45.298	1.545	92	4.537	1.204	74.932
Correctie afschrijving						-	-	0
Investerings 2024	12.069	-	404	-	245	728	4	13.451
Desinvesterings; verkoop boerderij Netterden	3.628	-	-	-	-	-	-	3.628
Afschrijvingen	119	3	1.956	172	33	784	291	3.357
Afname boekwaarde; 4 complexen grondexploitatie naar voorraad gronden	1.633							1.633
Bijdragen van derden	-							0
Afwaarderingen								0
Boekwaarde 31-12-2024	28.930	13	43.747	1.373	304	4.481	917	79.765

Eigendom bedrijfsgebouwen

Wanneer de gemeente wel het economisch eigendom, maar niet het juridisch eigendom van een materieel vast actief heeft, moet het materieel vast actief op de balans van de gemeente worden opgenomen en wordt in de toelichting de eigendomssituatie toegelicht.

Uitgangspunt van de onderwijswetgeving is dat het eigendom van het schoolgebouw ligt bij het schoolbestuur. Dit eigendom wordt als zodanig vastgelegd in het kadaster via een notariële akte. In het spraakgebruik wordt bij de schoolgebouwen onderscheid gemaakt tussen het juridisch eigendom (schoolbestuur) en het economisch eigendom (claimrecht). De schoolgebouwen in onze gemeente staan onder de bedrijfsgebouwen met economisch nut op de balans.

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut)

Gronden en terreinen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Aankoop gronden Vinkebroeksestraat Zeddam (Ruilvergronden)	2.734
Aankoop gronden en boerderij Op den Dam 10 Azewijn (Ruilvergronden)	4.651
Grondexploitatie Sportveld Stokkum (P425) 2021	114
Grondexploitatie Kilder, Rozenpas (P215) 2022	53
Grondexploitatie Beek, St jansgildestraat (P435) 2022	60
Grondexploitatie Zeddam, Vinkwijkseweg (P445) 2022	108
Grondexploitatie Didam, Heeghstraat (P700) 2022	106
Grondexploitatie Industrierrein 's-Heerenberg (P845) 2022	232
Grondexploitatie Lengel, Lakemaat (P930) 2023	75
Grondexploitatie Nieuw Dijk, Bosstraat (P950) 2023	24
Grondexploitatie Didam, Noord Oost (P715) 2024	2.906
Grondexploitatie 's-Heerenberg, Drieheuvelenpark (P510) 2024	204
Grondexploitatie 's-Heerenberg, De Bongerd (P515) 2024	134
Grondexploitatie Loil, Herontwikkeling Centrum (P685) 2024	571
Grondexploitatie Didam, De Els (P710) 2024	2
Subtotaal investeringen gronden toekomstige grondexploitaties - ruilvergronden	11.971
Aankoop Bos nabij Smallestraat NW Dijk	58
2000 meer bomen 2024	41
Subtotaal investeringen overige gronden en terreinen	98
Woonruimten	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Bedrijfsgebouwen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
IKC 's-Heerenberg 2022, bouw onderwijs	313
IKC 's-Heerenberg 2022, bouw Kinderdagverblijf en bibliotheek	75
Bouwkundige aanpassingen gemeentewerf 2023	16
Subtotaal investeringen bedrijfsgebouwen	404
Grond- weg- en water-bouwkundige werken	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Vervoermiddelen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Iveco Daily 50C 05-BZP-4 2024	82
Iveco Daily 50C 86-BZP-3 2024	82
Iveco Daily 50C 84-BZP-3 2024	82
Subtotaal investeringen vervoersmiddelen	245
Machines, apparaten en installaties	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Vervanging 5 strooiers Stratos	171
Multimedia etc. voor de raadzaal 2023	239
Installaties gemeentewerf 2023	68
Grondtumper 2023	55
Pekelwatertank 2024	62
automatisering; server, switches en vergaderruimten	99
zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg afronding	6
Landmeetkundige GPS 2024	28
Subtotaal investeringen machines, apparaten en installaties	728
Overige materiele vaste activa	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>

Gronden en terreinen	Investerings
Meubilair gemeentewerf 2023	4
Subtotaal investeringen overige materiele vaste activa	4
Totaal investeringen economisch nut	13.451

Verloop boekwaarde van de investeringen met economisch nut, met heffing

1.2.2. Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven								
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woonruimten	Bedrijfsgebouwen	Grond- en waterbouwkundige werken	Vervoermiddelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	-	-	-	39.638	-	-	-	39.638
Cumulatieve afschrijving	-	-	-	12.465	-	-	-	12.465
Boekwaarde 1-1-2024	-	-	-	27.174	-	-	-	27.174
Investerings 2024	-	-	-	202	-	-	-	202
Desinvesteringen	-	-	-	0	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	-	981	-	-	-	981
Bijdragen van derden	-	-	-	-	-	-	-	-
Afwaarderingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2024	-	-	-	26.395	-	-	-	26.395

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut, met heffing)

Gronden en terreinen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Woonruimten	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Bedrijfsgebouwen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Grond- weg- en water-bouwkundige werken	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Afkoppelen, blauwe aders en meeliftten 2024	94
Vervanging riolering Zeddam Zuid 2024	60
Vervanging riolering Goudsbloemstraat 2024	18
Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2024	26
Wateroverlast, klimaatadaptie 2024	4
Subtotaal investeringen grond- weg- en water-bouwkundige werken	202
Vervoermiddelen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Machines, apparaten en installaties	Investerings > 50.000
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Overige materiele vaste activa	Investerings > 50.000
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Totaal investeringen economisch nut met heffingen	202

Verloop boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

1.2.3. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsge-bouwen	Grond- weg- en water-bouw-kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	-	-	18.569	-	-	18.569
Cumulatieve afschrijving	-	-	1.239	-	-	1.239
Boekwaarde 1-1-2024	-	-	17.330	-	-	17.330
Investerings 2024	-	-	1.598	-	-	1.598
Desinvesterings	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	887	-	-	887
Bijdragen van derden	-	-	171	-	-	171
Afwaarderingen	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2024	-	-	17.870	-	-	17.870

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Gronden en terreinen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Woonruimten	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Bedrijfsgebouwen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Grond- weg- en water-bouwkundige werken	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Bloemenbuurt Didam 2019	54
Centrumplan Didam 2020-2023	181
Aanschaf ANWB bewegwijzeringsborden 2024	29
Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	177
Vervangingen straatmateriaal 2021+2022+2024	80
Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	958
Herinrichting openbare ruimte dorpskern Azewijn 2024	36
Vervanging straatmateriaal Zeddam (diverse wegen) 2024	32
Stillewaldweg (wegen), Loerbeek	3
Herinrichting Hoofdstraat, Kilder 2024	49
Subtotaal investeringen grond- weg en water-bouwkundige werken	1.598
Vervoermiddelen	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Machines, apparaten en installaties	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Overige materiele vaste activa	Investerings
<i>omschrijving investering</i>	<i>bedrag</i>
Geen mutaties 2024	
Totaal investeringen grond- weg en water-bouwkundige werken	1.598

1.3. Financiële vaste activa (FVA)

1.3. Financiële vaste activa:					
Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Leningen aan:			Totaal
		Woningbouwcorporaties	Deelnemingen	Overige langlopende leningen u/g	
Verstrekt	153	2.980	2.154	6.929	12.215
Cumulatieve aflossingen	6	1.525	-	383	1.914
Boekwaarde 1-1-2024	147	1.455	2.154	6.546	10.301
Leningen 2024	-	-	-	290	290
Aflossing 2024	-	256	-	599	855
Boekwaarde 31-12-2024	147	1.198	2.154	6.237	9.736

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van aandelen van:

Vitens	34.716	aandelen
Alliander	491.120	aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	19.756	aandelen
Agem Gemeentelijke Energie B.V.	38	aandelen
LeIsurelands B.V.	1.225	aandelen
N.V. Cultureel Centrum Amphion	22	aandelen

1.3.2. Leningen aan Woningbouwcorporaties

Het betreft twee vaste geldleningen verstrekt in de jaren 1993 en 1995 aan woningbouwcorporatie Plavei. Onze gemeente heeft hiervoor zelf ook twee vaste geldleningen aangetrokken en tegen dezelfde leningsvoorwaarden verstrekt. Het schuldrestant op 31-12-2024 bedraagt € 1.198.106

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

In 2021 is tot het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. overgegaan door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 2.154.114. Om de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken te verdubbelen zijn grootschalige investeringen noodzakelijk. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, was versterking van het eigen vermogen van Alliander nodig. De aandeelhouders hebben naar rato van hun aandelenbelang deelgenomen. De gemeente Montferland is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,36% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig:

- de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op het beleid van Alliander;
- de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat.

Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen, welke in plaats van rente een dividendopbrengst zal opleveren.

Het rentepercentage voor genoemde obligatielening is 2,075.

1.3.4. De overige langlopende leningen bestaan uit:

a. Toelichting hypothecaire geldleningen personeel

Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheek te verstrekken aan het personeel. In 2024 is 1 lening volledig afgelost. Op 31-12-2024 resteren nog 3 hypothecaire geldleningen met een schuldrestant van € 81.589.

b. Toelichting leningen aan dorpshuizen

In 2024 zijn de verstrekte leningen volledig afgelost.

c. Toelichting leningen verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN):

De SVN verstrekt namens de gemeente onderstaande leningen aan de inwoners op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen waarin o.a. de voorwaarden zijn opgenomen. De gemeente stort hiervoor gelden in een revolverend fonds bij de SVN. In een revolverend fonds komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.

Leningen voor het verwijderen van asbest

Bij raadsbesluit van 16 februari 2023 is de Verordening Asbestverwijdering ingetrokken. Op 31-12-2024 resteren nog 14 leningen met een restantbedrag van in totaal € 176.048. In 2024 is 1 lening volledig afgelost. Naast het restantbedrag aan leningen is per 31-12-2024 het bedrag in rekening courant bij de SVN € 17.808. Het betreft ontvangen rente en aflossingen voor verstrekte leningen die de SVN heeft ontvangen die nog niet met de gemeente zijn afgerekend. Dit bedrag zal in 2025 worden overgeheveld naar het budget voor het verstrekken van leningen op basis van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Montferland.

Verstrekte startersleningen

Bij raadsbesluit van 5 oktober 2023 is de Verordening Starterslening 2022, gemeente Montferland gewijzigd waarbij de maximale aankoop prijs voor een nieuwbouwwoning vast staat op € 300.000, inclusief meerwerk. In 2024 zijn in totaal 12 leningen verstrekt met een totaalbedrag van € 332.650. Per 31-12-2024 is het schuldrestant van de 73 Combinatieleningen € 75.953 en van de 74 startersleningen € 1.751.265. Naast het restantbedrag van in totaal van € 1.827.217 aan leningen per 31-12-2024 bedraagt het bedrag in rekening courant bij de SVN € 153.536. Het betreft ontvangen rente en aflossingen voor verstrekte leningen die de SVN heeft ontvangen die nog niet met de gemeente zijn afgerekend.

Verstrekte duurzaamheidsleningen

Bij raadsbesluit van 16 februari 2023 zijn de Verordeningen Duurzaamheidslening Montferland en Verordening Blijvers-lening Montferland ingetrokken. Hiervoor in plaats zijn de verordeningen

Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Montferland en Toekomstbestendig Wonen Vve's (Verenigingen van Eigenaren) gekomen. In 2024 zijn 31 leningen afgelost en resteert per 31-12-2024 in totaal 511 leningen met een schuldrestant van € 2.603.770. Naast het restantbedrag aan leningen is per 31-12-2024 het bedrag in rekening courant bij de SVN € 250.809. Het betreft ontvangen rente en aflossingen voor verstrekte leningen die de SVN heeft ontvangen die nog niet met de gemeente zijn afgerekend. Dit bedrag zal in 2025 worden overgeheveld naar het budget voor het verstrekken van leningen op basis van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Montferland.

Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland

Bij raadsbesluit van 16 februari 2023 zijn de Verordeningen Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Montferland en Toekomstbestendig Wonen Vve's (Verenigingen van Eigenaren) vastgesteld en is een krediet beschikbaar gesteld van € 2,3 miljoen. Een Toekomstbestendig Wonen Lening is een stimuleringslening die consumptief of hypothecair wordt verstrekt voor de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van de verbeteringsmaatregelen zoals bijv. asbestsanering, funderingsherstel en de energietransitie in geval van complex gewijze aanpak, een proeftuin aanpak en bedraagt minimaal € 2.500 en maximaal € 50.000. In 2024 zijn in totaal € 40 leningen verstrekt met een totaalbedrag van € 478.132 en zijn 2 lening afgelost. Per 31-12-2024 resteren 82 leningen met een totaalbedrag van € 739.727. Naast het restantbedrag per 31-12-2024 bedraagt het bedrag in rekening courant bij de SVN € 245.366. Het betreft ontvangen rente en aflossingen voor verstrekte leningen die de SVN heeft ontvangen die nog niet met de gemeente zijn afgerekend.

d. Toelichting lening energiepark Braamt

Voor de aankoop van Zonnepark Braamt is op 9 maart 2023 een vaste geldlening verstrekt aan Agem (Achterhoekse Groene Energiemaatschappij) te Wehl van € 149.435 met een looptijd van 16 jaar tegen een rentepercentage van 3,75. Op 31-12-2024 bedraagt het restant van de verstrekte lening € 140.095.

De overige langlopende leningen bestaan per 31-12-2024 uit: (Bedragen x € 1.000)	
a. Hypothecaire geldleningen personeel	82
b. Leningen aan dorpshuizen	-
c. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Nederland (SVN):	
1. Leningen voor verwijderen asbest	194
2. Verstrekte startersleningen	1.981
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	2.854
4. Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	985
Subtotaal leningen via SVN	6.014
d. Lening energiepark Braamt	140
Boekwaarde per 31 december 2024	6.236

3.1. Voorraden

Omschrijving voorraden	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	8	1.773
AF: voorziening verlies diverse projecten	-475	-1.601
Subtotaal	-467	172
Gereed product en handelsgoederen (diesel BOR en eigen verklaringen PZ)	10	10
Totaal	-457	182

Gronden in exploitatie

Gronden in exploitatie												
Com- plex nr	Omschrijving complex	Boekwaarde 1-1-2024	Voorziening (NCW) 1-1- 2024	Balanswaarde 1-1-2024	Lasten 2024	Baten 2024	Bijstelling winstneming 2024 (POC)	Vrijval voorziening	Boekwaarde 31-12-2024	Bijstelling voorziening 2024 (NCW)	Voorziening (NCW) 31- 12-2024	Balanswaarde 31-12-2024
	Woningbouw											
P.040	Vinkhof Zeddam	477	436	41	12	50	-		439	3	439	-0
P.370	Kerkwijk Didam	-552	-	-552	68	340	128		-696		-	-696
P.450	Mr.Vermeulenstr. L'beek	111	39	72	2				113	-5	33	80
P.500	Roncallischool Zeddam	63	-	63	3	498	236		-196	-	-	-196
	in 2024 ovb MVA gronden:											
P.615	VVL-terrein - Lengel *			0	219				219	219	219	-
P.625	De Hoevert - Didam *			0	1.182	715			467	467	467	-0
P.705	vm Brandweer-werf Didam			0	578				578	442	442	136
P.955	Meikamerlaan- Nieuw-Dijk			0	56				56		-	56
P.960	Meikever - Nieuw- Dijk	-	-	0					-	-	-	-
	subtotaal Woningbouw	99	475	-375	2.120	1.603	364	-	981	1.126	1.601	-620
	Bedrijventerrein											
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.439	-	1.439	66	-	-115	-	1.390	-	-	1.390
P.840	DocksNLD	-1.531	-	-1.531	388	-	545	-	-598	-	-	-598
	subtotaal Bedrijventerrein	-91	-	-91	453	-	430	-	792	-	-	792
	Totaal wonen en bedrijven *	8	475	-467	2.574	1.603	794	-	1.773	1.126	1.601	172

* De bedragen boven
de boekwaarde 31-
12-2024 van de
voorziening (NCW)

Gronden in exploitatie

P.615 VVL terrein;
107

en P.625 De
Hoevert ; 643
worden verantwoord
onder de passivazijde
(cf. vereisten BBV)

Voor de presentatie
van de verwachte
resultaten op
eindwaarde zie de
tabel op pagina 88;
paragraaf
grondbeleid

3.2. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Saldo per 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo	
			1-1-2024	31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	7.351	-	6.229	7.351
Overige vorderingen	3.591	1.464	2.466	2.127
Totaal	10.942	1.464	8.696	9.478

Deposito schatkistbankieren

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Deposito schatkistbankieren	863	1.843
Totaal	863	1.843

3.2.2. Schatkistbankieren

In 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden en is elke gemeente verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Voor onze gemeente is deze drempel voor 2024 berekend op € 2,2 miljoen (2% van het begrotingstotaal). Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) roomt dagelijks voor de schatkist, bij een een positief saldo van onze gemeente van boven de € 450.000, automatisch af. Bij de debetstand (schuld aan bank) van onze gemeente bij de BNG vult de BNG ten laste van het bankrekening bij de schatkist het saldo aan tot een positief bedrag van € 100.000.

Overige vorderingen

Omschrijving	Gecorrigeerde Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening voor oninbaarheid 31-12-2024	Gecorrigeerde Boekwaarde 31-12-2024
Debiteuren algemeen	1.623	1.174	55	1.119
Debiteuren belastingen	227	433	84	349
Debiteuren sociale zaken	616	1.983	1.324	659
Totaal	2.466	3.591	1.464	2.127

3.3. Liquide middelen

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Banksaldi	107	462
Kassaldo	2	1
Totaal	109	463

3.3.1 Kas-bank- en girosaldi

Het positieve saldo van de bankrekeningnummers bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) op 31-12-2024 van de gemeente bedraagt € 451.315. Bij de Rabobank op 31-12-2024 € 5.756 en op de VISA card € 3.518. Daarnaast is het saldo op 31-12-2024 van de kruisposten banken € 1.018 en voorschotten diverse afdelingen € 1.008.

3.4. Overlopende activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Van overheid nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel	604	983
Overige nog te ontvangen bedragen	2.836	2.517
Vooruitbetaalde bedragen	958	1.596
Totaal	4.398	5.096

Nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel

Omschrijving	Saldo 1-1-2024	toevoegingen	vrijgevalen bedragen	Saldo per 31-12-2024
Min BZK 2023-12 Alg. en div. uitkeringen S8	382	0	382	-
Min van Justitie en Veiligheid opvang ontheemden Oekraïne	56	22	56	22
COA opvang asielzoekers Ambachtstraat 2		388		388
Min Financien SPUK kindertoeslagenproblematiek B2		150		150
Belastingdienst VPB aanslag 2022		13		13
Provincie Gelderland vergoeding gladheidsbestijding	4	-	4	-
Provincie Gelderland subsidie MKB deal	20	-	20	-
Beschermd Wonen Subsidie gemeenschappelijke regeling	119	-		119
VNOG demarcatievergoeding 2023	17	-	17	-
Provincie Gelderland Subsidie monumenten	6		6	-
Provincie Gelderland Steengoed Benutten Nieuw-Dijk		100		100
Gemeente Doetinchem VWS H35B SPUK IZA vanuit SDA		161		161
BVO Arnhem-Nijmegen Wmo vervoersvoorziening		31		31
Totaal	604	864	485	983

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
Stg Eigendom de Braempt betalingsregeling 2025-2032	58
Creditfacturen 2024 diverse crediteuren ontvangst in 2025	83
Afrekening rioolheffing 2024	257
Afvalstoffenheffing afrekening DIFTAR 2024	729
Toeristenbelasting 2024	416
Afrekening afval Verpact PDM en GFT afval 2024	218
Afrekening technische installaties energie 2024 scholen BSN-BSZ	67
Rente SKB	19
Personeelszaken UBW - LKS	85
Afrekening woningontruimingen	5
Eigenbijdrage Ontheemden dec 2024	9
Exploitatiebijdrahe Lakermat	122
Laco Montferland meerkosten SPUK MEOZ energie 2023	253
Afdracht legeskas publiekszaken	22
Voorschotten-Inhoudingen SOZA en Jeugdwet	35
Afrekening derden Lumpsum 2024 Jeugd	139
Totaal	2.517

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	bedrag
Automatisering service- onderhouds- en leasecontracten 2025 ev	400
Lidmaatschappen, abonnementen en contributies 2025	75
Onderhouds- dienstverlening contracten 2025	138
Pensioenpremie v.m. wethouders 2025	71
Verplichtingen personeelszaken 2025	13
Doelgroepenvervoer Arnhem-Nijmegen voorschot 1eKW 2025	143
Voorschotten energie Agem 2025	200
Huur panden-parkeerplaats 2025-01	111
Voorschot aankoop grond bedrijventerrein	400
Waarborgsommen panden ontheemden	44
Totaal	1.596

2. PASSIVA

De passivazijde van de balans van onze gemeente kent de volgende volgende onderverdeling:
Vaste passiva te weten: Eigen vermogen, voorzieningen en vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva te weten: Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar en overlopende passiva.

2.1. Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

naam reserve	Saldo 1-1-2024	Resultaat vorig boekjaar	Rente- toevoeging	Overige vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Saldo 31-12- 2024
Algemene reserves						
Algemene Reserve	11.838	1.347		5.011	2.453	15.743
Grondexploitatie	3.803	-		835	2.591	2.047
Verkoop aandelen NUON	15.062	-		-	750	14.312
Totaal Algemene reserves	30.703	1.347		5.846	5.794	32.102
Bestemmingsreserves						
<i>Bestedingsfunctie</i>						
Reserve saldo rekening van baten en lasten	8.035	-		-	8.035	-
Resultaatbestemming	475	907		796	1.382	796
Klimaatmiddelen	414	-		-	-	414
<i>Egalisatiefunctie</i>						
Reserve Oekraïne	3.384	3.894		377	5.170	2.484
Kwaliteitsimpuls gem. organisatie	364	-		818	382	800
Decentralisaties Sociaal Domein	4.690	1.887		3.355	4.858	5.074
Speellocaties	200	-		-	119	81
Egalisatiereserve Degeneratiekosten	-			52	-	52
Kunstgrasvelden	350	-		50	-	400
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	738	-		-	247	491
Openbaar groen	300	-		-	-	300
<i>Dekkingsreserve kapitaallasten</i>						
Onderwijshuisvesting	2.895	-	72	4.302	1.840	5.429
Centrum Didam	940	-	23	-	50	913
Sportcomplex Montferland (SCM)	512	-	9	-	127	394
(Zwem) sportvoorziening	1.561	-	39	-	-	1.600
Totaal bestemmingsreserves	24.858	6.688	143	9.750	22.210	19.228
Gerealiseerd resultaat						
Bestemming resultaat 2023	-	-				
Resultaat jaarrekening 2024	-	-		670	-	670
Totaal gerealiseerde resultaat	-	-		670	-	670
Totaal eigen vermogen	55.561	8.035	143	16.266	28.004	52.000

Specificatie van de mutaties > 50.000 op:				
	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2024
Algemene reserves				
<i>Algemene reserve</i>				
Saldo jaarekening 2023		1.347		
Toevoeging tussentijdse resultaten 2024		3.011		
Tussentijdse rapportage en begroting tekort			736	
Uit reserve Oekraïne		2.000		
Incidentele frictiekosten Plavei			100	
Energie besparen door te ontzorgen			50	

2.1 Eigen vermogen

Visie 's Heerenberg Oost			158	
Aanv. budget Visie 's-Heerenberg Oost & Lengel			96	
Plan aanpak Energiearmoede			224	
Extra capaciteit voor handhaving			223	
Aanvulling reserve kwaliteitsimpuls			436	
Aanvulling tekort Grondexploitatie			372	
Verdelig loonkosten kapitaallasten			54	
Bedragen < 50.000			4	
Totaal Algemene reserve	11.838	6.358	2.453	15.743
<i>Grondexploitaties</i>				
Reserve Onderwijshuisvesting voor kap.lstn IKC			157	
Kwaliteitsimpuls woningbouw voor de jaren 2021 - 2025			159	
Verliesvoorziening grex Didam, Kerkstraat eo			1.204	
Verliesvoorziening grex v.m. brandweerkazerne Didam			442	
Verliesvoorziening grex VVL terrein P615			327	
Toename verliesvoorziening P040			3	
Extra afschrijving Hagelcruis			119	
Afname winstneming POC P810			115	
Bedragen < 50.000			65	
Winstneming POC P500 en P370		364		
Afname verliesvoorziening P625 en P450		99		
Anavulling tekort uit AR obv Nota reserves		372		
Totaal grondexploitaties	3.803	835	2.591	2.047
<i>Verkoop aandelen NUON</i>				
Bijdrage dorpsvoorziening Nieuw Dijk			250	
Bijdrage dorpsvoorziening Loil			250	
Bijdrage dorpsvoorziening Stokkum			250	
Totaal verkoop aandelen NUON	15.062	-	750	14.312
Bestemmingsreserves				
<i>Reserve saldo rekening van baten en lasten</i>				
Best. tussentijdse resultaten 2023			969	
Bestemming resultaat 2023			7.066	
Totaal Reserve saldo rekening van baten en lasten	8.035	-	8.035	-
<i>Resultaatbestemming</i>				
Energietoeslag en invoering omgevingswet			907	
Uitvoering IVP			100	
Bodemsanering Meursweg			60	
Wegenbeheersplan			100	
Openbare Verlichting			60	

2.1 Eigen vermogen

Bedragen < 50.000			155	
Herijking economische visie		50		
Budget doorstroming ouderen		65		
Budget inhuur Sociaal Team		104		
Budget voor gratis BSO (buitenschoolse opvang)		106		
Budget plan van aanpak Energiecompensatie		120		
Budget maatschappelijke opvang		150		
Invoeringskosten Omgevingswet		176		
Bestemming rekeningsaldo 2023		907		
Bedragen < 50.000		25		
Totaal Resultaatbestemming	475	1.703	1.382	796
<i>Klimaatmiddelen</i>				
Geen mutaties				
Totaal Klimaatmiddelen	414	-	-	414
<i>Reserve Oekraïne</i>				
Reserve Onderwijshuisvesting voor kap.lstn IKC			1.954	
Naar de Algemene Reserve			2.000	
Huisvesting 2024		377		
Overschot gelden 2023		3.894		
Afrek huisvesting en uren 2024			1.216	
Totaal Reserve Oekraïne	3.384	4.271	5.170	2.485
<i>Kwaliteitsimpuls gem. organisatie</i>				
Onderzoekstraject Openbare Werken			69	
Bedragen < 50.000			49	
Kosten in het kader van de bedrijfsvoering			217	
Berekening jaarrekening 2024			47	
Aanvulling AR ivm 1e tussentijdse rapportage		818		
Totaal Kwaliteitsimpuls gem. organisatie	364	818	382	800
<i>Egalisatiereserve decentralisties Sociaal Domein</i>				
Voor dienstverlening 1.0 fte			75	
Aansturing sociaal team en kosten POH			90	
Versterken eigen toegang (ambulant)			75	
Op basis van resultaten 2024 Soc. Domein			478	
Lump Sum (prijsaanp. en kostenstijgingen)			1.784	
Dekking tekort 2024			1.300	
Invoering huishoudelijke Hulp Middelen protocol			400	
Hogere uitgaven Jeugd en WMO begeleiding			398	
Correctie bezuiniging			201	
Reservering voor incidentele compensatie jeugdzorg		1.222		

2.1 Eigen vermogen

Voordelige saldi van de BUIG en Participatiewet in 2024		1.087		
Saldo IU voogdij/18+		814		
Verhogingen vanuit de AU gemeentefonds		1.055		
Voor verwachte prijsstijgingen voor Jeugd		400		
Voor verwachte prijsstijgingen WMO		400		
Loon-en prijscompensatie Jeugdzorg		98		
Verhoging integratie-uitkering Voogdij/18+		79		
Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg uit dec.circulaire		65		
Bedragen < 50.000		22	57	
Totaal Egalisatiereserve decentralisties Sociaal Domein	4.690	5.242	4.858	5.074
<i>Reserve Speellocaties</i>				
Tekort 2024 op speelterreinen			119	
Totaal Reserve Speellocaties	200	-	119	81
<i>Egalisatiereserve Degeneratiekosten</i>				
Overschot degeneratie 2024		52		
Totaal Egalisatiereserve Degeneratiekosten	-	52	-	52
<i>Reserve kunstgrasvelden</i>				
Voor toekomstige vervanging toplaag		50		
Totaal Reserve kunstgrasvelden	350	50	-	400
<i>Onderhoud riolering en rioolrenovaties</i>				
Kostendekking riolering 2024 (lagere opbrengst)			247	
Totaal Onderhoud riolering en rioolrenovaties	738	-	247	491
<i>Openbaar groen</i>				
Geen mutaties				
Totaal Openbaar groen	300	-	-	300
<i>Onderwijshuisvesting</i>				
Uit reserve Oekraïne voor IKC kap.Istn		1.954		
Uit reserve grondexploitatie voor IKC kap.Istn		157		
Toevoeging bespaarde rente 2024		72		
Toevoeging 2024 obv berekening 2024		2.191		
Onttrekking obv berekening 2024			1.840	
Totaal Onderwijshuisvesting	2.895	4.374	1.840	5.429
<i>Centrumplan Didam</i>				
Dekking kapitaallasten CP Didam			50	
Toevoeging bespaarde rente 2024		23		
Totaal Centrumplan Didam	940	23	50	913

2.1 Eigen vermogen

Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)				
Toevoeging bespaarde rente 2024		9		
Kapitaallasten sportcomplex Montferland			127	
Totaal Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)	512	9	127	394
Reserve (zwem)sportvoorziening Didam				
Toevoeging bespaarde rente 2024		39		
Totaal Reserve (zwem)sportvoorziening Didam	1.561	39	-	1.600
TOTAAL	55.561	23.774	28.004	51.331
Bestemming resultaat 2023				0

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:

- 2.1.1. Algemene reserve;
- 2.1.2. Bestemmingsreserves;
- 2.1.3. Het resultaat.

2.1.1. Toelichting algemene reserves**Algemene reserve**

De algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de algemene reserve.

Grondexploitatie

Deze reserve fungeert als buffer voor de risico's van de grondexploitatie. De reserve wordt gevoed door voordelige resultaten op grondexploitaties. Voor deze reserve is bij de Nota Reserves en Voorzieningen 2023 een minimaal gewenste omvang van € 2 miljoen vastgesteld en een maximale omvang van € 4 miljoen.

Verkoop aandelen NUON

Deze reserve is gevormd uit verkoop van de aandelen Nuon in 2009.

2.1.2. Toelichting doelstelling bestemmingsreserves met bestedingsfunctie**Afwikkeling resultaat bestemming**

Budgetten die bij de kwartaalrapportages zijn doorgeschoven naar 2025 zijn in 2024 aan deze reserve toegevoegd. In 2025 zullen ze weer aan deze reserve worden onttrokken en aan de betreffende budgetten worden toegevoegd. Op deze manier heeft de overheveling naar 2025 geen budgettaire effecten. De reserve wordt dus gebruikt voor de overheveling van budgetten.

Klimaatmiddelen

In 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden op de reserve klimaatmiddelen.

Toelichting doelstelling bestemmingsreserves met egaliseringsfunctie**Oekraïne**

Deze reserve is gevormd voor de noodopvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie

De reserve is gevormd ter bekostiging van de aanpak van knelpunten bij de verbetering van de gemeentelijke organisatie. Beschikbaar voor maatwerk aanpassingen en dekking van aanvullende stortingen in de voorziening verplichtingen personeel.

Decentralisaties Sociaal Domein

Deze reserve dient om fluctuaties in de uitgaven op het sociaal domein op te vangen.

Speellocaties

Bij de vaststelling van het beleidsplan "Spelen in Montferland" op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van de jaarrekening 2015 een bestemmingsreserve (met egaliseringsfunctie) voor speellocaties te vormen. De overschotten op rekeningbasis worden aan deze reserve toegevoegd. Conform het beleidsplan wordt sinds 2019 actief ingestoken op de aanleg van nieuwe kansen. De extra lasten kunnen dan worden gedekt middels een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

Egaliseringsreserve Degeneratiekosten

De gemeente ontvangt jaarlijks geld (degeneratiegelden) van bedrijven voor het openbreken van wegen en straten voor aanleg bekabeling onder de grond. Het overschot ten opzichte van de kosten in 2024 bedraagt € 52.265 en is toegevoegd aan deze egalisatiereserve.

Kunstgrasvelden

Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan de voetbalverenigingen DVC'26 in Didam en S.V. Loil ter vervanging van drie niet gemeentelijke kunstgrasvelden.

Onderhoud riolering en rioolrenovaties

In 2021 is het Gemeentelijk Water & Rioleringsplan Montferland (GWRP) vastgesteld. Alle kosten van onderhoud en vervanging van riolering zijn hierin opgenomen over een periode van 60 jaar. Op basis van de nota Lokale Heffingen dienen de volgende resultaten riolering aan de reserve te worden toegevoegd: aanbestedingsresultaten, efficiëncyvoordelen of een hoger gerealiseerde capaciteit (meer aansluitingen of een hoger waterverbruik dan geraamd).

Openbaar Groen

Met ingang van de jaarrekening 2021 is een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor openbaar groen gevormd. Het voordeel op rekeningbasis is aan deze reserve toegevoegd conform het vastgestelde groenbeheersplan.

Toelichting doelstelling dekkingsreserves voor de kapitaallasten van genoemde investeringen

Onderwijshuisvesting

Deze reserve is bedoeld om uitgaven inzake onderwijshuisvesting gelijkmatig over de verschillende jaren te verdelen. Het saldo van baten en lasten op onderwijshuisvesting wordt verrekend met deze reserve. De uitgaven betreffen met name kapitaallasten.

Centrumplan Didam

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam.

Kapitaallasten Sportcomplex Montferland (SCM)

Deze reserve is bestemd voor dekking van de optredende kapitaallasten van het Sportcomplex Montferland in 's-Heerenberg.

(Zwem)sportvoorziening Didam

Bij de behandeling van de begroting 2023 op 10 november 2022 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen om een nieuwe reserve (zwem)sportvoorziening te vormen ten laste van de algemene reserve.

2.1.3. Resultaat

Het gerealiseerde resultaat van deze jaarrekening bedraagt € 670.059.

Toelichting reserves

5edragen x € 1.000

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de algemene reserve. Het saldo van de algemene reserve voor bestemming bedraagt per 31 december 2024 € 15.743.132 positief. Dit bedrag is exclusief het saldo van de jaarrekening 2024.

Wij verwachten voor de komende jaren de volgende toevoegingen en onttrekkingen:

Toevoegingen

- n.v.t.

Onttrekkingen

- Extra capaciteit handhaving : € 240.000
- Bouw extra kleedruimte VV Montferland: € 93.500
- Restant ICT-beveiligingsplan: € 30.000
- Begrotingstekorten: € 500.000 jaarlijks
- Doorgeschoven posten 's-Heerenberg-Oost: € 145.000
- Energie besparen door te ontzorgen: € 115.000
- Nieuw beleid begroting 2025 en volgende jaren: € 91.000 per jaar

2.2. Voorzieningen

2.2. Voorzieningen

naam voorziening	Saldo 1-1-2024	Vermeerderingen	Aanwending	Vrijval	Saldo 31-12- 2024
<i>Risicovoorzieningen</i>					
Verplichtingen personeel	194	20	64	-	150
Voorziening verlofsparen	104	131	-	-	235
Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	314	-	36	141	137
Verplichtingen pensioenen wethouders	2.349	541	136	-	2.754
Voorziening wachtgeld voormalig bestuur	594	75	385		284
Voorziening juridische procedures	290	-	175	-	115
voorziening verlies Grex P615 VVL Lengel		108			108
voorziening verlies Grex P625 De Hoevert		643			643
Totaal Risicovoorzieningen	3.845	1.518	796	141	4.426
<i>Egalisatievoorzieningen</i>					
Openbare ruimte	1.097	1.003	988	-	1.112
Onderhoud gebouwen en accommodaties	2.003	421	268	75	2.081
Groot onderhoud sportcomplex	66	85	126	-	25
Totaal Egalisatievoorzieningen	3.166	1.509	1.382	75	3.218
<i>Voorz. van derden verkregen middelen met specifieke besteding</i>					
Riolering (art. 44, lid 2; BBV)	826		467		359
Totaal Voorz van derden verkregen middelen	826	-	467	-	359
<i>Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven</i>					
Riolering (art. 44, lid 1; BBV Vervangingsinvesteringen)	0	1.296	874		422
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	-	1.296	874	-	422
Totaal voorzieningen	7.837	4.323	3.519	216	8.425

Specificatie van de mutaties > 50.000 op:				
	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2024
Risicovoorzieningen				
<i>Verplichtingen personeel</i>				
Voor voormalig personeel 2024			64	
Dotatie voor voormalig personeel		20		
Totaal verplichtingen personeel	194	20	64	150
<i>Voorziening verlofsparen</i>				
Dotatie 2024		131		
Totaal voorziening verlofsparen	104	131	0	235
<i>Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)</i>				
Vrijval van voorziening 2024			141	
Onttrekking 2024			36	
Totaal voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	314	0	177	137
<i>Verplichtingen pensioenen wethouders</i>				
Pensioenen 2024			136	
Dotatie aan voorziening		541		
Totaal verplichtingen pensioenen wethouders	2.349	541	136	2.754

2.2. Voorzieningen

Wachtgeld voormalig bestuur				
Dotatie aan voorziening		75		
Wachtgeld en uitkeringen 2024			385	
Totaal wachtgeld voormalig bestuur	594	75	385	284
Voorziening juridische procedures				
Schadevergoedingen bouwkavels			165	
Schadeaansprakelijkheid in overeenkomst			10	
Totaal voorziening juridische procedures	290	0	175	115
Voorziening verlies Grex				
voorziening verlies Grex P615 VVL Lengel		108		
voorziening verlies Grex P625 De Hoevert		643		
Totaal voorziening verlies Grex P615 en P625	-	751	0	751
Totaal Risicovoorzieningen	3.845	1.518	937	4.426
Egalisatievoorzieningen				
Openbare ruimte				
Reguliere storting begroting 2024		1.003		
Uitgaven op basis van van de beheers- en beleidsplannen			988	
Totaal openbare ruimte	1.097	1003	988	1.112
Onderhoud gebouwen en accommodaties				
Reguliere storting conform onderhoudsplanningen		421		
Vrijval van voorziening 2024			75	
Uitvoering groot onderhoud 2024			268	
Totaal onderhoud gebouwen en accommodaties	2.003	421	343	2.081
Groot onderhoud sportcomplex				
Reguliere storting conform onderhoudsplanningen		85		
Uitvoering groot onderhoud 2024			126	
Totaal onderhoud sportcomplex	66	85	126	25
Totaal Egalisatievoorzieningen	3.166	1.509	1.457	3.218
Voorz. van derden verkregen middelen met specifieke besteding				
Riolering (art. 44, lid 2; BBV)				
Reguliere storting conform gem.rioleringsplan (GRP)				
Onttrekking conform GRP			467	
Totaal Riolering (art. 44, lid 2; vervangingsinv.)	826	-	467	359
Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven				
Riolering (art. 44, lid 1; BBV Vervangingsinvesteringen)	0	1.296	874	422
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	-	1.296	874	422
Eindtotaal voorzieningen	7.837	4.323	3.735	8.425

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per

balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2024 wordt hieronder weergegeven.

Toelichting voorzieningen

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2024 wordt hieronder weergegeven.

RISICOVOORZIENINGEN

Verplichtingen personeel

Deze voorziening is gevormd ter oplossing van personele problemen waarvan de financiële omvang bekend is. Op basis van berekening van de verwachte uitgaven wordt de voorziening gevoed, waarna in de volgende jaren de afwikkeling plaatsvindt. In 2024 was de dotatie € 19.693 en is een totaalbedrag van € 63.645 verstrekt.

Voorziening verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. De financiële omvang is bekend. Voor oplossing van personele problemen schrijft de BBV voor hier een voorziening voor te vormen. De storting in 2024 is € 130.960.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

De RVU heeft als doel om te voorzien in een of meer uitkeringen of verstrekkingen ter overbrugging van de tijd tot de pensioeningangsdatum of de AOW. In 2024 is een nieuwe berekening gemaakt voor de hoogte van deze voorziening en is een bedrag van € 140.633 vrijgefallen en in totaal een bedrag € 36.108 verstrekt.

Verplichtingen pensioenen wethouders

Voor de gemeentelijke verplichtingen voor het pensioen van de wethouders is deze voorziening gevormd. Op basis van de geactualiseerde berekeningen van het benodigde doelvermogen van de pensioenvoorziening per 1-1-2025, waarbij de zogenaamde rekenrente van belang belang is, was in 2024 een storting van € 541.031 noodzakelijk. Deze rekenrente is voor 2024 vastgesteld op 2,325%. Een totaal bedrag van € 135.651 is onttrokken.

Voorziening wachtgeld voormalig bestuur

Wie als burgemeester of wethouder stopt en niet meteen een nieuwe baan heeft, krijgt vaak wachtgeld mee: een uitkering om de periode tot een een nieuwe baan te kunnen overbruggen. Na een herberekening van de verwachte wachtgeldten is een bedrag van € 74.880 in 2024 toegevoegd aan deze voorziening. Het totaal aan betaalde wachtgeldten in 2024 bedraagt € 384.961

Voorziening juridische procedures en schadeloosstellingen

Deze voorziening is gevormd op basis van de reeds bekende kosten van de schadeloosstellingen juridische kosten. Het saldo per 1-1-2024 van deze voorziening bestaan uit: Schadeloosstellingen € 260.000 en juridische kosten € 30.000. In 2024 is aan schadevergoedingen voor bouw kavels € 165.000 verstrekt en € 10.000 voor een schade aansprakelijkheid op grond van een vaststellingsovereenkomst.

EGALISATIEVOORZIENINGEN

Openbare Ruimte

Deze voorziening bestaat onderliggend uit de volgende voorzieningen: groot onderhoud wegen, vervanging lichtmasten en groot onderhoud civiele kunstwerken. Deze voorziening is gevormd om de betreffende kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden.

Onderhoud gebouwen en accommodaties

Deze voorziening is gevormd om kosten van groot onderhoud van gemeentelijke accommodaties gelijkmatig over de jaren te spreiden. De onderliggende onderhoudsplannen zijn actueel.

Groot onderhoud sportcomplex

Deze voorziening is gevormd om de kosten van groot onderhoud van het Sportcentrum Montferland gelijkmatig over de jaren te spreiden.

VOORZIENING VOOR VAN DERDEN VERKREGEN MIDDELEN DIE SPECIFIEK BESTEED MOETEN WORDEN

Onderhoud riolering (artikel 44 lid 2 BBV)

Op grond van het BBV komen opgehaalde gelden (ontvangen rioolheffingen) die per balansdatum nog niet zijn besteed als gevolg van later investeren en/of uitvoeren dan voorzien in een voorziening.

BIJDRAGEN AAN TOEKOMSTIGE VERVANGINGSINVESTERINGEN, WAARVOOR EEN HEFFING WORDT GEHEVEN.

Riolering (kapitaallasten)

Op basis van artikel 44, lid 1 BBV mag een voorziening worden gevormd door bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen riolering. Deze voorziening is gevormd conform het GWRP 2021-2026 uit de ontvangen rioolheffingen en dient om de kapitaallasten voor de riolering op de langere termijn te drukken. Conform het vastgestelde GWRP zijn de stortingen in 2024 direct aan de voorziening onttrokken en ten gunste van diverse investeringen in 2024 gebracht.

2.3. Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Omschrijving	boekwaarde 1-1-2024	Vermeerderingen	Aflossingen	boekwaarde 31-12-2024
<i>Onderhandse leningen:</i>				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	42.468		6.012	36.456
Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.	14.250		750	13.500
Waarborgsommen	8	25	4	29
Totaal	56.726	25	6.766	49.985

De onderverdeling van de in de balans vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar. Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

- obligatieleningen;
- onderhandse leningen;
- door derden belegde gelden;
- waarborgsommen.

a. Onze gemeente heeft geen obligatieleningen en door derden belegde gelden.

b. Het overzicht van onderhandse geldleningen en waarborgsommen.

De totale rentelast voor het jaar 2024 bedraagt € 1.349 inclusief op grond van het stelsel van baten en lasten voor 2024 ten laste komende rentelasten uit transitorische posten.

Het totaal aan waarborgsommen betreft 4 waarborgsommen voor bouw kavels van € 1.000 en 1 waarborgsom van € 25.000 voor een project Woningbouw binnen het plangebied inclusief het bouw- en woonrijp maken en daaruit volgend de aanleg en inrichting van het Openbare gebied.

4. Vlottende passiva

Omschrijving	boekwaarde 1-1-2024	boekwaarde 31-12-2024
Schulden < 1 jaar	6.732	20.537
Banksaldi	-	-
Overlopende passiva	16.692	20.031
Totaal	23.423	40.568

Vlottende passiva

Vlottende passiva kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva;
- Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva.

Hieronder vallen:

- a. banksaldi;
- b. overige schulden;
- c. kasgeldleningen.

a. banksaldi

Het totaal van onze bankrekeningnummers bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten en de Rabobank was per saldo positief. Zie de activazijde van de balans de liquide middelen onder de vlottende activa.

b. overige schulden

Het saldo op 31-12-2024 van de crediteuren bedraagt € 9.368.686.

c. kasgeldleningen

Op 31-12-2024 was het saldo bij de Bank voor Nederlandse gemeenten voor een afgesloten kasgeldlening € 11 miljoen.

4.1. Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	boekwaarde 1-1-2024	boekwaarde 31-12-2024
Overige kasgeldleningen	-	11.000
Overige schulden	82	78
Overige schulden; crediteuren	6.650	9.459
Overige schulden; crediteurenlijst debetbedragen		
Totaal	6.732	20.537

4.2. Overlopende passiva

Omschrijving	boekwaarde 1-1-2024	boekwaarde 31-12-2024
Nog te betalen bedragen	7.408	7.833
Vooruit ontvangen bedragen	32	7
Ontvangen voorschotten Rijk (art.49)	6.095	7.620
Ontvangen voorschotten overige overheid	3.156	4.571
Totaal	16.691	20.031

Overlopende passiva zijn:

- a. de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede, voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;

- b. verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (transitoria);
- c. vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren.

4.2.b Specificatie nog te betalen bedragen

Omschrijving	bedrag
Transitorische rente	292
Personeel van derden ca.	239
Afrekening energiekosten div locaties	163
Adviezen, diensten, werken derden	519
gemeenschappelijke regelingen	834
Diverse bijdragen en (exploitatie) subsidies	137
Bijdrage HRT en VPB DocksNLD	3.648
Kosten WMO	452
Kosten Jeugdzorg	765
Verplichtingen personeelszaken	310
VPB bouwgrondexploitatie	474
Totaal	7.833

Transitoria zijn opbrengsten en kosten waarvan de daadwerkelijke facturatie niet plaatsvindt in de periode waarop de lasten en baten betrekking hebben. Door het afsluiten van het digitale factuurproces half januari 2025 zijn er meer posten (kosten) opgenomen als "transitoria" en minder via crediteuren. Volgens de richtlijnen van de belastingdienst moeten voor de BTW de facturen met een datum in 2025 verwerkt worden in de administratie van 2025 ook al betreft het 2024. Echter volgens de BBV (conform ste4lssel van baten en lasten) horen baten en lasten thuis in het jaar waarop de posten betrekking hebben. We maken hier onderscheid tussen nog te betalen lasten (4.2.b) en vooruitontvangen baten (4.2.c).

Specificatie vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
	-
Directeuren Netwerk Achterhoek saldo 2024 naar 2025	7
Totaal	7

Specificatie ontvangen voorschotten Rijk (art.49)

omschrijving	Saldo 1-1-2024	Toevoe- gingen	Aanwending	Saldo 31-12-2024
SU: min VWS H4 Specifieke Uitkering Sport	41	148	137	53
SU: min IenW E20 Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2020-2021	710		128	581
SU: min IenW E84 Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2022-2023	183	24	6	202
SU: min SZW G4 TOZO uitkering 2023	67	66	67	66
SU: min SZW G3 BBZ bedrijfskredieten vs 2021, 2022, 2023	36	-19	-30	46
SU: min FIN B2 toeslagenproblematiek	2		2	-
min JenV A7 Corona controle toegangsbewijzen 2022	113		113	-
SU: min KGG K28 vh RVO F28 CDOKE klimaat en energiebeleid	470	758	379	849
SU: min OCW D8 OAB Onderwijs Achterstanden Beleid	1322	99	1.143	278
SU: min OCW D14 OAB Onderwijs vertragingen 0108-311221 Covid-19	140		97	43
SU: min VRO J55 vh BZK C55 Energiearmoede	834		363	471
SU: min SZW G10 wet Inburgering 2022 2023	410	741	434	717
SU: min VWS H12 Preventieakkoord	42			42
SU: min SZW G13 Onderwijsroute 2023	29	75	104	0
SU: min VWS H21 versterking clientondersteuning 2023	26			26
SU: min VWS H30 Brede Spuk	133	739	628	244
min VWS H32 MEOZ	290		37	253
SU: min BZK C92 IDO informatiepunten	17	37	45	8
SU: min VRO J94 vh BZK C94 RVO isolatie verduurzaming slecht geïsoleerde won.	804	3.013	156	3.661
SU: min OCW D22 opvang educatie ontheemde peuters	45			45
Min BZK 2023-12 Alg. en div. Uitkeringen S8 creditfactuur	382		382	-
RVO subsidie duurzaam maatschappelijk vastgoed DUMAVA		34		34
Totaal	6.095	5.716	4.190	7.620

De ontvangen voorschotten overige overheid kunnen als volgt worden gespecificeerd:

omschrijving	Saldo 1-1-2024	Toevoe- gingen	Aanwending	Saldo 31- 12-2024
Bijdrage Provincie Gelderland subsidie gezonde jeugd	17			17
Bijdrage Provincie Gelderland herontwikkeling centrum Loil	300			300
Bijdrage Provincie Gelderland biodiversiteit	8			8
Bijdrage gem Aalten (prov) Koele Kernen Lengelse-/s-Heerenbergseweg	72		72	-
Bijdrage gem Aalten ; min IenW E44B Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027		435		435
Bijdrage Provincie Gelderland bodemtaken omgevingswet	46		25	21
Bijdrage Provincie Gelderland proeftuinen Warmtenet Bloemenbuurt Didam	2.713	980		3.693
Bijdrage Provincie Gelderland subsidie VVL terrein Lengel P615 sociale woningbouw		96		96
Totaal	3.156	1.512	97	4.571

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Naam leverancier	Omschrijving	Verplichting	Looptijd contract
BCT B.V.	Migratie Corsa / Liber	142.367	2027
PinkRocade Local Government B.V.	Belastingen, kadaster en debiteurenbeheer	347.256	2027
Stichting Dierencentrum Achterhoek	Opvang zwerfdieren	202.800	2030
PinkRocade Local Government B.V.	iBurgerzaken	336.537	2027
XIXO B.V.	Vervanging Storage Omgeving	167.750	2027
Van Gelder Verkeerstechniek B.V.	Raamovereenkomst Onderhoud Openbare Verlichting 2020-2023	428.571	2027
E2-Energy B.V.	Overeenkomst Zonnepanelen plaatsen sporthal de Muizenberg en tafeltennisshal brede school noord	191.667	2036
Rusch Asphalt B.V.	Raamovereenkomst onderhoud asfaltverhardingen	314.754	2026
Tjoink B.V.	Onderhoudsovereenkomst Bermen en watergangen	135.748	2026
Gebra Infra B.V.	Raamovereenkomst onderhoud asfaltverhardingen	156.606	2025
Infranology B.V.	Raamovereenkomst beheer en onderhoud onverharde en halfverharde wegen	194.569	2026
De Groenmakers B.V.	Onderhoudsovereenkomst gazon en onkruidbeheersing op verhardingen is opnieuw aanbesteed en word niet meer verlengd	363.594	2028
Domo Sports Grass	Onderhoudsovereenkomst performante kunstgrassystemen 1 veld DVC'26	403.333	2033
THOOV B.V.	Overeenkomst Beveiliging opvanglocaties vluchtelingen	400.000	2025
Nysingh advocaten - notarissen N.V.	Raamovereenkomst juridische dienstverlening	200.000	2025
Dimensio Verpakkingen B.V.	Overeenkomst Levering PMD Zakken	1.650.000	2025
Van Dorp installaties B.V.	Onderhoud gebouw gebonden installaties brede scholen noord en zuid	178.750	2028
Fidato Multimedia B.V.	Levering, implementatie en onderhoudsovereenkomst -Audiovisuele middelen t.b.v. de Raadzaal	152.000	2027
Wolterinck B.V.	Overeenkomst onkruidbeheersing op verhardingen	262.500	2026
Dusseldorp Infra, Sloop en Milieutechniek B.V.	Inschrijvingsstaat bouw en woonrijpmaken van de Hoevert Didam	187.500	2025
Donkergroen Hoofdkantoor Sneek B.V.	Onderhoudsovereenkomst grasvelden	339.200	2026
Munckhof Taxi B.V.	Vervoersovereenkomst Leerlingen - Jeugdzorgvervoer	6.875.000	2029
De Vier Gewesten B.V.	Wachtkamerovereenkomst Leerlingen-Jeugdzorgvervoer	687.500	2029
Beeckk, adviseurs voor ruimtelijke ontwikkeling B	Inhuur adviseurs	145.600	2025
Maatschap Stolkijk Kelderman	Uitvoering Accountantscontrole 2024-2027	250.000	2027
Remmits GWW	Wachtkamerovereenkomst Raamovereenkomst asfaltonderhoud Montferland 2024-2028	2.000.000	2025
Gebr. Van Kessel Wegenbouw B.V.	Raamovereenkomst asfaltonderhoud Montferland 2024-2028	5.142.857	2026
BUHA B.V.	Raamovereenkomst onderhoud openbare verlichting gemeente Brummen, Doesburg, Montferland en Oude IJsselstreek	791.667	2026
Studytube B.V.	Dienstovereenkomst online leeromgeving Montferland	107.472	2027
Te Kloeze Riooltechniek B.V.	Bel en herstel huis- en kolkaansluitingen (vrij verval riolering)	133.333	2025
Gebra Infra B.V.	Bel en herstel huis- en kolkaansluitingen (vrij verval riolering)	133.333	2025
Aebi Schmidt Nederland B.V.	Huur van een straatveegwagen	122.000	2025
Boot & Dart Boomkwekerijen B.V.	Raamovereenkomst "Leverantie Heesters"	198.250	2026

Naam leverancier	Omschrijving	Verplichting	Looptijd contract
NTP B.V.	Raamovereenkomst "Klein asfaltonderhoud Montferland 2024-208"	218.750	2026
Boomkwekerij Ebben B.V.	Raamovereenkomst "Leverantie Heester"	186.250	2026
Achterhoek in beweging	Regionaal sport en beweeg akkoord	210.000	2030
Huurovereenkomst Zeddam	Milia C.V.	794.970	2026
Huurovereenkomst Gouden Handen	Varenheuvelen C.V.	1.124.244	2038
Totaal		25.876.729	

Sportcomplex

Voor sportcomplex Montferland bestaat een exploitatieovereenkomst. De overeenkomst loopt door tot 2030.

Didam arrest

Ultimo 2024 is nog niet bekend welke gevolgen de uitspraak in het Didam arrest voor de gemeente zal hebben.

Vakantiedagen

Eind 2024 bedraagt het saldo verlofuren 25.893.

Dit vertegenwoordigt een bedrag van € 768.663 op basis van werkelijk uurloon ultimo 2024. Voor € 235.370 is er een voorziening Spaarverlof.

WMO - Eigen bijdrage

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. Voor ons betekent dit een onzekerheid in de jaarrekening van € 371.000.

Opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen

Excel-tabel

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag Hoofdsom	Percentage toerekening en Borgstelling	Restant 1-1- 2024	Restant 31-12- 2024	waarvan door gemeente gewaarborgd
Sportverenigingen	uitbr./bouw park/clubgeb.	1.122	100%	548	396	396
Sportverenigingen	sportleningen 50% SWS	502	50%	338	304	146
Stg Huis Bergh	instandh. kasteel Huis Bergh	173	100%	42	36	36
Stg Plavei	vervolg BNG lening 68857	1.743	100%	1.743	1.743	1.743
Overige leningen		3.540		2.671	2.479	2.321
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	108.627	100%; <1-8-21 50% borg	104.962	96.000	48.000
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	51.762	87,1% >1-8-21	51.762	173.198	154.146
Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	11.013	100%; <1-8-21 50% borg	8.719	8.459	4.229
Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	359.725	0,3% > 1-8-21	353.921	494.423	1.583
De Woonplaats	woningb.achtervang WSW	184.771	0,3% > 1-8-21	184.771	299.101	923
Stg Mooiland	woningb.achtervang WSW	45.685	0,1% > 1-8-21	45.685	108.884	107
WSW geborgde leningen		761.583		749.820	1.180.065	208.989
Gewaarborgde leningen		765.123		752.491	1.182.544	211.310

Ontwikkelingen na balansdatum

Niet van toepassing.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar 2024			
Drempelbedrag	2.163			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	277	430	183	259
Ruimte onder het drempelbedrag	1.886	1.733	1.980	1.904
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Begrotingstotaal verslagjaar	108.156			
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	108.156			
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Drempelbedrag	2.163			
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	25.220	39.140	16.815	23.857
Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	277	430	183	259

2%

Decentrale overheden waaronder de gemeenten zijn verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor onze gemeente is deze drempel voor 2024 berekend op € 2,210 miljoen (2% van het begrotingstotaal van € 110,5 miljoen)

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn in artikel 52c regels opgenomen over het rapporteren over het gebruik van het drempelbedrag in de toelichting op de balans. In bovenstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

3.5 Programma's analyse 3e w-vraag

01. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-4.989	-5.566	-5.886
Baten	871	1.175	1.329
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.118	-4.391	-4.558
Onttrekkingen	0	686	701
Stortingen	0	-436	-436
Mutaties reserves	0	250	265
Gerealiseerd resultaat	-4.118	-4.141	-4.293

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
College van B&W		
- De toevoeging aan de voorziening pensioenen wethouders en de wachtgeldvoorziening is € 500.000 hoger dan geraamd. Dit nadeel is ontstaan als gevolg van daling van de rekenrente. - Daarnaast waren er diverse kleine verschillen van € 28.000.	-472	N
Burgerzaken		
- Er is een voordeel op de leges (paspoortpiek) bij de Basisregistratie personen t.o.v. de begroting, voordeel is € 169.000. - Daarnaast is er een voordeel bij de Burgerlijke stand door met name meer ontvangen leges, voordeel is € 37.000.	206	V
Diverse producten		
Overige diverse kleine verschillen, als volgt opgebouwd: Kadaster, adressen en topografie € 33.000 voordelig, Communicatie en voorlichting € 22.000 voordelig, Bestuurlijke samenwerking € 25.000 voordelig, Ondersteuning bestuur € 19.000 voordelig.	99	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren etc.	0	
Saldo van lasten en baten	-167	N

02. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-1.824	-5.128	-7.355
Baten	119	306	3.116
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.705	-4.822	-4.239
Onttrekkingen	107	3.502	3.816
Stortingen	-24	-89	-898
Mutaties reserves	84	3.414	2.918
Gerealiseerd resultaat	-1.622	-1.409	-1.321

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Grondexploitatie (woningen)		
Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie.	504	V
Stads- dorpsvernieuwing		
De uitgaven voor de ontwikkeling van de dorpsvisies zijn € 63.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat uit het eenmalig (voor meerdere jaren) beschikbaar gestelde voorbereidingsbudget voor ondersteuning in advisering aan de dorpskernen een bedrag	239	V

van € 43.000 over is gebleven. Dit voorbereidingsbudget zal via de 1e tussenrapportage in 2025 weer beschikbaar worden gesteld. Het overige levert een voordeel van € 20.000 op. - Bij de programmakosten voor 's-Heerenberg-Oost Kijkt Vooruit is een totaal voordeel te zien van € 178.000. De uitgaven worden onttrokken aan de algemene reserve, derhalve budgettair neutraal voor de jaarrekening. Reden van de onderbesteding is vertraging van bijvoorbeeld het vergroeningsproject (€ 100.000), funding onderzoek voor subsidies (€ 15.000), overeenkomst centrumgebied Bongerd (€ 10.000) en kosten van het Trempunt (€ 20.000). De benodigde budgetten voor deze zaken (€ 145.000) worden doorgeschoven naar 2025. Daarnaast heeft het eenmalig inregelen van de programmaorganisatie minder tijd gekost dan verwacht en zijn meer kosten toegerekend aan voorbereidingskosten, wat een voordeel oplevert van € 33.000. - Het overige levert een nadeel op van € 2.000.		
Diverse producten		
Overig	45	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren, etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft de ureninzet voor grondexploitaties. Deze worden verrekend met de reserve grondexploitatie, dus budgettair neutraal voor de jaarrekening.	-206	N
Saldo van lasten en baten	582	V

03. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-21.044	-23.338	-23.574
Baten	10.416	12.621	13.260
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.628	-10.717	-10.314
Onttrekkingen	50	583	834
Stortingen	0	-176	-228
Mutaties reserves	50	407	605
Gerealiseerd resultaat	-10.578	-10.310	-9.708

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Milieu algemeen		
Het nadeel op dit taakveld bedraagt € 247.000. Dit nadeel bestaat uit de volgende onderdelen: - De afrekening van de ODA (Omgevingsdienst Achterhoek) is € 148.000 hoger dan geraamd. Een bedrag van € 53.000 heeft betrekking op een tweetal handhavingssaken (waaronder een drugsclub). Een bedrag van € 95.000 heeft betrekking op vergunningverlening omdat in 2024 meer aanvragen zijn behandeld dan van tevoren begroot. Een deel van de overschrijding op het onderdeel vergunningverlening wordt gecompenseerd door de hogere opbrengst van de leges omgevingswet. - Op het onderdeel duurzaamheid bedraagt het nadeel € 84.000. De uitgaven voor Energie besparen door te ontzorgen zijn € 115.000 lager dan begroot. Deze uitgaven vinden in 2025 nog plaats. Omdat de uitgaven worden gedekt middels een onttrekking aan de algemene reserve verloopt dit voor deze jaarrekening budgettair neutraal. Daarnaast levert de SPUK CDOKE (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid) een nadeel op van € 210.000 omdat de inkomsten hier wel zijn geraamd en de lasten op programma 50 (bedrijfsvoering), op rekeningbasis wordt hier wel rekening gehouden met deze lasten. Per saldo voor de jaarrekening eveneens budgettair neutraal. De overige verschillen op dit onderdeel zijn € 11.000 nadelig. - Tenslotte zijn de uitgaven voor bodemsanering € 16.000 hoger dan geraamd, dit betreft met name de bodemsanering van de Meursweg. - Overig voordeel € 1.000.	-247	N

Openbaar Groen en Natuur		
- Ten opzichte van de begroting 2024 bedraagt het voordeel € 143.000. Dit voordeel is ontstaan als gevolg van onderbesteding op het gebied van bomen (€ 115.000) doordat eerst een inventarisatie van de huidige situatie en benodigd onderhoud moest worden gedaan. Daarnaast zijn er lagere advieskosten voor natuur-en landschapsontwikkeling (€ 41.000). Tot slot is er een overig nadeel (€ 13.000). - De reserve Openbaar Groen heeft de maximale omvang van € 300.000 bereikt conform de nota Reserves en voorzieningen. Om die reden kan geen nieuwe toevoeging worden gedaan.	143	V
Riolering		
- Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 133.000. Zoals bekend loopt het onderdeel riolering budgettair neutraal door de jaarrekening omdat het nadeel wordt verrekend met de reserve riolering c.q. de voorziening riolering (artikel 44 lid 2). - Het nadeel door lagere opbrengst vanuit rioolheffing (€ 247.000) is verrekend met de reserve. De lagere opbrengst is met name het gevolg van een natte zomer. - Het nadeel door hogere uitgaven (€ 467.000) is verrekend met de voorziening (van derden verkregen middelen).	133	V
Wegen, straten en pleinen		
- Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 61.000. Dat heeft meerdere oorzaken: - In 2024 was het minder nodig om te strooien voor gladheidsbestrijding. Dit levert een voordeel op van € 24.000. - Door een faillissement bij een leverancier is de aanschaf van slimme prullenbakken vertraagd. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 36.000 in 2024. Dit budget is in 2025 alsnog nodig en zal bij de tussenrapportage van 2025 opnieuw beschikbaar worden gesteld. - De vergoeding voor ontgravingen in gemeentegrond is € 52.000 hoger dan geraamd. De uitgaven volgen in de komende jaren. Om die reden is bij de 2e tussenrapportage 2024 een egaliseringsreserve Degeneratiekosten gevormd. Het voordeel van € 52.000 wordt aan deze reserve toegevoegd. - Het budget voor de advisering over het beheerplan bermen, sloten en wadi's is door een gebrek aan capaciteit in 2024 niet gebruikt. De werkzaamheden worden in 2025 alsnog uitgevoerd. Het budget wordt in 2025 dus opnieuw aangevraagd in de tussenrapportage. - Het onderdeel openbare verlichting kent een nadeel van € 66.000. Er is meer geïnvesteerd in vervanging van lichtmasten en armaturen ten laste van de voorziening, gezien de geplande vervangingsopgave. De voorziening was uitgeput, waardoor een extra bijdrage nodig was vanuit het budget.	61	V
Omgevingswet		
De leges omgevingswet zijn € 355.000 hoger dan geraamd. Bij de tweede tussenrapportage zijn we uitgegaan van de aanvragen die op dat moment zeker waren om te vergunnen. Enkele onzekere (grote) projecten zijn toen nog niet meegenomen maar hebben uiteindelijk toch geleid in een vergunning. Dit verklaart het uiteindelijke verschil. Daarnaast zijn de uitgaven € 12.000 lager dan begroot (met name advieskosten).	367	V
Diverse producten		
Overig	-37	N
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft de ureninzet voor het project "Verduurzaming Gelderse Proeftuinen Bloemenbuurt, die niet is geraamd.	-17	N
Saldo van lasten en baten	403	V

04. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-722	-864	-1.322
Baten	404	404	892
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-318	-460	-430
Onttrekkingen	300	340	340
Stortingen	0	-75	-101
Mutaties reserves	300	265	239
Gerealiseerd resultaat	-18	-195	-191

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaande beleid:		
Grondexploitatie industrieterreinen		
Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie.	136	V
Toerisme en Recreatie		
De gerealiseerde opbrengsten voor de toeristenbelasting zijn € 42.000 hoger dan begroot. Daarnaast zijn de uitgaven op het gebied van Toerisme en Recreatie € 100.000 lager dan begroot. Voor het onderwerp Toerisme en Recreatie was 2024 een overgangsjaar door het opstellen van nieuw beleid. Hierdoor zijn minder plannen uitgevoerd en minder subsidies verstrekt.	142	V
Diverse producten		
Overig	4	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren, etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft de ureninzet voor grondexploitatie voor industrieterreinen, die niet is geraamd. Deze worden verrekend met de reserve grondexploitatie, dus budgettair neutraal voor de jaarrekening.	-252	N
Saldo van lasten en baten	30	V

05. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-6.461	-6.726	-6.756
Baten	1.200	1.617	1.577
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.261	-5.109	-5.179
Onttrekkingen	15	244	202
Stortingen	-38	-38	-98
Mutaties reserves	-23	206	105
Gerealiseerd resultaat	-5.284	-4.903	-5.074

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Gezondheidszorg		
Bij de ramingen 2024 zien we dat deze hoger zijn dan de werkelijke uitgaven. Dit heeft te maken met extra ontvangsten vanuit de Brede SPUK, waarbij bestaande facturen ten laste zijn gekomen van het budget vanuit de Brede SPUK in plaats van de reguliere budgetten. Bij de jeugdgezondheidszorg is een algemene raming van incidentele subsidies. Deze is minder aangesproken dan gedacht. Totaal levert dit een voordeel van € 94.000 op.	94	V
Speelvoorzieningen		

In 2024 is onderhoud gepleegd op diverse speelvoorzieningen. Daardoor ontstaat een nadeel ten opzichte van de begroting van € 119.000. Dit wordt onttrokken uit de reserve Speellocaties conform de Nota reserves en voorzieningen. Voor de jaarrekening verloopt dit dus budgettair neutraal.	-119	N
Overig		
Overig	-7	N
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren, etc.	-38	N
Saldo van lasten en baten	-70	N

06. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-19.460	-24.093	-24.672
Baten	2.396	2.357	2.916
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17.064	-21.736	-21.755
Onttrekkingen	2.309	5.476	5.550
Stortingen	101	-4.548	-4.665
Mutaties reserves	2.411	928	885
Gerealiseerd resultaat	-14.653	-20.808	-20.870

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Jeugd - Overige zorg		
Dit betreft een openeinde regeling waarbij bepaalde trajecten duurder zijn uitgevallen dan aan de voorkant werd verwacht.	-118	N
Jeugdzorg - (L)VB		
Dit betreffen zeer dure zorgtrajecten. Dit wordt gefinancierd d.m.v. LumpSum. Totaal is er voor ca € 93.000 meer uitgegeven dan dat in de initiële raming was gedacht. Dit nadeel wordt veroorzaakt door de prijsaanpassingen die in 2024 wederom zijn doorgevoerd. Daarnaast zien we dat bij sommige trajecten individuele overeenkomsten worden gesloten welke verantwoord binnen andere budgetten in de jaarrekening.	-93	N
Jeugdbescherming/-reclassering		
In totaal is er ca € 56.000 meer uitgegeven dan begroot. Het blijft elk jaar erg lastig om in te schatten wat de uitnutting van Ondertoezichtstelling en Voogdij gaat worden. Hier heeft de gemeente Montferland geen invloed op.	-56	N
Kinderopvang		
Al met al is dit voordeel ontstaan doordat meer inkomsten zijn ontvangen van het Rijk, dan wij op voorhand hadden voorzien. Daarnaast vond er in 2024 een verrekening plaats van het begrotingsprogramma ROAB. Ook hebben wij een terugbetaling ontvangen voor de jaren 2019-2022 vanuit DUO onderwijsachterstand. Tot slot zijn meer middelen via de SPUK onderwijs zijn middelen ontvangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs die niet waren voorzien en geraamd wat een totaal voordeel opleverde van € 518.000.	518	V
Onderwijshuisvesting		

Tegenover het voordeel op accommodatiebeheer staat een nadeel van € 106.000 op onderwijshuisvesting. Dit betreft een administratieve correctie, per saldo neutraal verlopen.	-106	N
Accommodatiebeheer		
Ten opzichte van de raming in 2024 zien we een voordeel ontstaan van € 159.000 voor het beheer op diverse gebouwen waaronder Albertusgebouw Didam, Willem van den Berghcentrum, Jongreencentrum Finally, BSZ Kinderopvang IKC, Zozijn zorg en BSN Kinderopvang Puck & Co. Dit betreft een administratieve correctie, per saldo neutraal verlopen met Onderwijshuisvesting.	159	V
Overige onderwijs		
Ten opzichte van de ramingen in 2024 zien we een voordeel van € 122.000. Dit voordeel is voornamelijk ontstaan doordat voor Digivaardige Achterhoekers nog niet de inzet is gepleegd die verwacht werd en werden de kosten hiervoor dan ook nog niet volledig gemaakt. Vandaar dat € 126.000 in 2025 opnieuw beschikbaar wordt gesteld. Doordat deze bedragen ook niet zijn onttrokken aan de Reserve Sociaal Domein is dit budgetneutraal voor de jaarrekening.	122	V
Specialistische jeugdzorg (I&O)		
De kosten voor specialistische Jeugdhulp zijn hoger uitgevallen dan geraamd (€ 495.000 nadeel). Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat er een aantal dure trajecten bij cliënten (middels individuele overeenkomsten) zijn gestart waardoor de meer kosten zijn gemaakt dan voorzien.	-542	N
De nadelen binnen Jeugd zijn in hoofdlijnen bij de tussenrapportages al verrekend met de reserve sociaal domein en worden in deze jaarrekening daadwerkelijk onttrokken.		
Diverse producten		
Overig	-34	N
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren, etc.	131	V
Saldo van lasten en baten	-19	N

07. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-19.649	-28.460	-29.355
Baten	374	9.446	9.630
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-19.274	-19.014	-19.725
Onttrekkingen	2.030	5.084	6.203
Stortingen	-6.285	-5.634	-5.800
Mutaties reserves	-4.255	-550	403
Gerealiseerd resultaat	-23.529	-19.564	-19.322

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Noodopvang vluchtelingen		
Sinds februari 2022 worden we geconfronteerd met de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne. Vanuit het rijk hebben wij afgerond €8 miljoen ontvangen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De uitgaven hiervoor zijn €7,9 miljoen. Bij de eerste tussenrapportage 2024 is een voorgesteld € 2 miljoen te onttrekken uit de	-928	N

bestemmingsreserve en toe te voegen aan de algemene reserve. Dit is als voorschot meegenomen. Hierdoor is een nadeel van €1.261 miljoen ontstaan op verschillende kostenplaatsen die betrekking hebben op de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast is er een bedrag van €96.000 ingezet voor maatschappelijke ondersteuning van Oekraïense vluchtelingen (mutaties reserves programma 50). Dit bedrag verlaagt het totale tekort, waardoor het uiteindelijke onttrokken bedrag uit de reserve voor Oekraïne uitkomt op €1,16 miljoen. Na de onttrekking van €1.16 miljoen blijft er een bedrag van €2,5 miljoen over in de bestemmingsreserve Oekraïne. Zonder uren toerekening betreft het totaal nadeel hierop €928.000.		
Veiligheid		
Er is een voordeel van € 76.000 en is ontstaan door de vrijval van voorziening groot onderhoud oude brandweerkazerne Didam. Resterend deel betreffen overige kleine mutaties ter hoogte van € 12.000.	88	V
Sociaal cultureel werk		
- Op deze kostenplaats is een nadeel van € 132.000 ontstaan, doordat geen rekening was gehouden met de terugdraaiing van de bezuiniging op de subsidie van Welcom. Dit betrof een taakstelling van € 160.000. - Daarnaast is er een klein voordeel van in totaal € 28.000 op jeugd- en jongerenwerk en welzijnswerk voor ouderen.	-132	N
Wmo-Nieuwe taken		
Een groot deel van dit overschot komt voort uit de lumpsum binnen de Wmo, waarbij de ondersteuning voor dagbesteding en begeleiding is ingekocht via bevoorschotting en nog moet worden afgerekend. Hierdoor lijkt er nu een financieel voordeel te ontstaan, de daadwerkelijke afrekening vindt in juni/juli 2025 plaats.	123	V
Wmo-Voorziening mensen met beperking		
Er zijn minder trapliften geplaatst dan vooraf verwacht, wat een totaal voordeel oplevert van € 108.000. Echter, onderhoudscontracten over 2024 kunnen nog later gefactureerd worden.	108	V
Wmo - Beleid en toeleiding		
Het overschot is ontstaan door hogere inkomsten vanuit het Rijk. Dit komt onder andere door een terugbetaling van de gemeente Doetinchem voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang over 2023. Daarnaast hebben we meer ontvangen uit de SPUK-IZA-middelen (eveneens vanuit de gemeente Doetinchem) dan vooraf verwacht. Totaal levert dit een voordeel op van € 321.000.	321	V
De voordelen binnen WMO zijn in hoofdlijnen bij de tussenrapportages al verrekend met de reserve sociaal domein en worden in deze jaarrekening daadwerkelijk toegevoegd.		
Diverse producten		
Overig	49	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren, etc.	-341	N
Saldo van lasten en baten	-712	N

08. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-17.814	-20.145	-20.398
Baten	7.238	10.056	10.648
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.576	-10.088	-9.750
Onttrekkingen	0	651	651
Stortingen	0	-120	-120
Mutaties reserves	0	531	531
Gerealiseerd resultaat	-10.576	-9.557	-9.219

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Inkomensregeling		
Aan armoede en schuldenbeleid is in 2024 is ca € 412.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit komt onder andere door hogere inkomsten vanuit het Rijk ter hoogte van € 152.000 voor gemeentelijke hulp kindertoeslagenproblematiek. De kosten die hiertegen over stonden vielen voor 2024 lager uit dan wij ontvangen hebben. Daarnaast zien we dat alle regelingen qua inkomensregelingen, waaronder: bijzondere bijstand, collectieve zorgverzekering en de meedoen-regeling, feitelijk open-einde regelingen zijn waardoor gebruik en raming lastig in evenwicht te brengen is. In de Tussenrapportages is rekening gehouden met hogere uitgave op het participatiebudget, waardoor op de inkomensregelingen uiteindelijk minder aanvraag is gedaan en dus minder op uitgegeven. Totaal levert dit een voordeel t.o.v. gewijzigde begroting op van € 387.000.	387	V
Diverse producten		
Overig	-48	N
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren etc.	0	
Saldo van lasten en baten	339	V

40. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-2.253	-2.060	-2.378
Baten	86.997	90.962	91.291
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	84.744	88.903	88.913
Onttrekkingen	0	736	736
Stortingen	0	-3.010	-3.010
Mutaties reserves	0	-2.275	-2.275
Gerealiseerd resultaat	84.744	86.628	86.639

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bestaand beleid:		
Gemeentefonds		
Het nadeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 130.000. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld een bedrag van € 100.000 over te hevelen naar 2025. Dit betreffen de budgetten voor natuurbrandpreventie en-mitigatie (€ 90.000) en voor het invoeren van het register externe veiligheidsrisico's (€ 10.000). Derhalve bedraagt het netto nadeel € 229.000. Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een neerwaartse bijstelling van diverse maatstaven over de jaren 2022 tot en met 2024.	-130	N
Treasury		

Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel ruim € 96.000. De rente op het schatkistbankieren was € 75.000 hoger dan geraamd. Daarnaast levert de doorbelaste rente aan de (grond)exploitatie nog een voordeel op van € 21.000.	96	V
Diverse producten		
Overig	45	V
Diverse producten bedrijfsvoering		
Doorbelasting uren etc.	0	V
Saldo van lasten en baten	11	V

50. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	-13.940	-17.448	-17.190
Baten	647	573	653
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-13.293	-16.875	-16.537
Onttrekkingen	609	1.136	936
Stortingen	0	0	-382
Mutaties reserves	609	1.136	554
Gerealiseerd resultaat	-12.684	-15.740	-15.983

Verschillenanalyse

belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Bedrijfsvoering afdelingen		
- Het voordeel ten opzichte van de gewijzigde begroting bestaat voor € 175.000 uit een hogere toerekening aan investeringen, grondexploitaties en kostenplaatsen die worden verrekend met reserves - Daarnaast is er een voordeel van € 395.000 (3,5%) op de personele lasten in de diverse teams.	570	V
Huisvesting		
Ten opzichte van de begroting 2024 bedraagt het nadeel € 194.000. Dit wordt veroorzaakt door hogere lasten beheer gemeentehuis (€ 137.000), hogere lasten beheer Gouden Handen (€ 67.000) en diverse kleine verschillen (voordeel € 10.000).	-194	N
Informatie en automatisering		
Het nadeel t.o.v. de begroting bedraagt € 232.000. Dit heeft diverse oorzaken. In 2024 is het personeelsbestand gestegen. Hierdoor zijn de licentiekosten, de hardware kosten en de telefoniekosten gestegen. Daarnaast is de livegang van het nieuwe telefooncontract een aantal maanden vertraagd, waardoor het duurdere abonnement een langere looptijd had. Aanvullend moest de indoeckking van het signaal worden aangepast om intern goed met elkaar te kunnen bellen. Verder zijn de lasten hoger in verband met naderk vanuit het project Hybride werken en zijn de indexaties gemiddeld hoger dan begroot.	-232	N
Personeel en organisatie		
- Het voordeel t.o.v. de begroting 2024 bestaat voor € 235.000 aan personele lasten als gevolg van HR21 welke gerealiseerd zijn bij Bedrijfsvoering afdelingen - Daarnaast is er voordeel van € 114.000 op de onkostenvergoedingen personeel. De hier begrote lasten zijn gerealiseerd zijn bij Bedrijfsvoering afdelingen - Verder is er een nadeel van de niet geraamde toevoeging van € 131.000 aan de Voorziening Spaarverlof - Daarnaast diverse kleine verschillen van € 34.000 voordeel.	252	V
Diverse producten		

• Overig	-58	N
Saldo van lasten en baten	338	V

60. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2024
Lasten	0	0	13
Gerealiseerd resultaat	0	0	13

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. begroting 2024	V/N
Vennootschapsbelasting (Vpb)		
• Dit bedrag betreft een nog te ontvangen afrekening Vpb over het jaar 2022.	13	V
Saldo van baten en lasten	13	V

3.6 Toelichting overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de incidentele baten en lasten. Dit overzicht is voorgeschreven in de BBV en geeft inzicht in hoeverre ons begrotingsbeeld wordt beïnvloed door incidentele ontwikkelingen. Op grond van artikel 28 van het BBV moet een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma worden opgenomen, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen.

Het BBV stelt dat reservemutaties in principe incidenteel van aard zijn. Als uitzondering worden bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten genoemd die structureel van aard kunnen zijn. Deze zijn opgenomen in 3.7 structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Daarom zijn alle incidentele reservemutaties opgenomen in het overzicht van incidentele lasten van baten (gesaldeerd per programma) en daar waar op het programma sprake is van een structurele reservemutatie is een correctie toegepast. Voor een toelichting op deze reservemutaties verwijzen wij u naar de toelichting op de balans (onderdeel reserves). De overige incidentele lasten en baten worden hieronder toegelicht.

(Bedragen x €1.000)

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
1. Bestuur		
<i>Lasten</i>		
Motie 5.3.2 Kadernota 2024 Ondersteunen Dorpshuizen Montferland	-50	-11
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-250	-265
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 1	250	265
2. Wonen		
<i>Lasten</i>		
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-3.463	-2.968
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 2	3.463	2.968

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
3. Beheer leefomgeving		
<i>Lasten</i>		
Energie besparen door te ontzorgen (uitvoering motie M13 begroting 2022)	-165	-50
Overige lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-242	-555
<i>Baten</i>		
Onttrekking aan de algemene reserve (uitvoering motie Energie besparen door te ontzorgen)	165	50
Verkoop groenstroken	250	250
Overige Mutatie reserves per saldo programma 3	242	555
4. Economie en toerisme		
<i>Lasten</i>		
Kwaliteitsimpuls woningbouw en bedrijfsterreinen (Motie M6 bij Kadernota 2022)	-300	-159
Amendement Kadernota 2024 5.2.1 R&T economisch speerpunt in Montferland	-190	-189
Overige lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	35	-55
<i>Baten</i>		
Onttrekking aan de reserve grondexploitatie kwaliteitsimpuls woningbouw en bedrijfsterreinen	300	159
Mutatie reserve per saldo programma 4	-35	55
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl		
<i>Lasten</i>		
Toevoeging aan de reserve kunstgrasvelden	-50	-50
Overige lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves (exclusief de structurele mutaties reserves)	-79	22
<i>Baten</i>		
Mutatie reserve per saldo programma 5	79	-22
6. Jeugd, Onderwijs & Cultuur		
<i>Lasten</i>		
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-928	-885
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 6	928	885
7. Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid		
<i>Lasten</i>		
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	550	-403
<i>Baten</i>		
Mutatie reserve per saldo programma 7	-550	403
8. Werk en inkomen		
<i>Lasten</i>		
Lasten gedekt middels onttrekkingen aan reserves	-531	-531
<i>Baten</i>		
Mutatie reserves per saldo programma 8	531	531
40. Algemene dekkingsmiddelen		
<i>Lasten</i>		
Mutatie reserves programma 40	-2.275	-2.275
<i>Baten</i>		
Baten die worden toegevoegd aan reserves	2.275	2.275

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
50. Overhead en ondersteuning		
<i>Lasten</i>		
Maatschappelijke ondersteuning Oekraïners	-96	-96
Restant uitgaven voor ICT beveiligingsplan	-30	0
Aanvullende capaciteit voor klimaat en duurzaamheid	-153	0
Mutatie reserve per saldo programma 50	-857	-457
<i>Baten</i>		
Onttrekking reserve Oekraïne voor maatschappelijke ondersteuning	96	96
Onttrekking algemene reserve voor restant uitgaven ICT beveiligingsplan	30	0
Onttrekking reserve Klimaatmiddelen i.v.m. aanvullende capaciteit	153	0
Onttrekking aan de algemene reserve i.v.m. extra capaciteit handhaving	240	223
Mutaties diverse budgetten	857	457
Totaal	200	223

Toelichting

Programma 1 Bestuur

Bij de vaststelling van de Kadernota 2024 is besloten om een bedrag van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de ondersteuning van dorpshuizen. De werkelijke uitgaven bedroegen in 2024 € 11.000.

Programma 3 Beheer leefomgeving

Energie besparen door te ontzorgen: in de primitieve begroting is een last van € 50.000 geraamd. Hieraan zijn toegevoegd het restant budget uit de jaarstukken 2023 (€ 63.000) en het bedrag uit de begroting 2025 (€ 52.000). Op rekeningbasis is € 50.000 uitgegeven. Het resterende bedrag van € 115.000 zal worden doorgeschoven naar 2025. De uitgaven worden gedekt middels een onttrekking aan de algemene reserve.

Verkoop groenstroken: een bezit kun je maar één keer verkopen, daarom valt deze post onder de incidentele baten.

Programma 4 Economie en toerisme

Bij de vaststelling van de Kadernota 2024 is besloten om een bedrag van € 190.000 beschikbaar te stellen voor het speerpunt Recreatie en toerisme met als dekking een onttrekking aan de algemene reserve.

Bij de vaststelling van de begroting 2022 is besloten voor de periode 2022 tot en met 2025 jaarlijks € 300.000 beschikbaar te stellen voor een kwaliteitsimpuls Woningbouw en bedrijfsterreinen. Deze bedragen worden gedekt door een onttrekking aan de reserve grondexploitatie. De werkelijke uitgaven bedroegen in 2024 € 159.000.

Programma 5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

Bijdragen voor vervanging van 3 niet-gemeentelijke sportvelden (2 DVC en 1 SV Loil). Eenmalig een bijdrage van € 200.000 voor DVC en € 200.000 voor SV Loil in 2025. Daarna is vervanging sportvelden naar rekening van de sportverenigingen zelf. De bijdrage wordt gedekt via een onttrekking aan de reserve kunstgrasvelden. Tot en met 2024 is jaarlijks € 50.000 aan deze reserve toegevoegd zodat in 2025 de stand van € 400.000 is bereikt. In 2024 heeft voor het laatst een toevoeging aan deze reserve plaatsgevonden, vandaar een incidentele last.

Programma 50 Overhead en ondersteuning

De incidentele lasten en baten genoemd in de programmabegroting 2024 worden hieronder toegelicht:

Maatschappelijke ondersteuning Oekraïners: deze toerekening van interne uren worden via dit programma onttrokken aan de bestemmingsreserve Oekraïne.

Restant uitgaven voor ICT-beveiligingsplan: in 2024 hebben geen uitgaven meer plaatsgevonden in dit kader, derhalve geen onttrekking aan de algemene reserve.

Aanvullende capaciteit voor klimaat en duurzaamheid: op begrotingsbasis is de raming van € 153.000 onttrokken aan de reserve Klimaatmiddelen. Op rekeningbasis kunnen deze bedragen worden verrekend met de bijbehorende rijksvergoeding zodat er geen onttrekking aan de reserve hoeft plaats te vinden.

3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
2. Wonen			
<i>Baten</i>			
Onttrekking reserve Centrumplan Didam (deel kapitaallasten centrumplan)	50	50	50
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
<i>Baten</i>			
Onttrekking reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM (dekking kapitaallasten SCM)	127	127	127
Totaal (saldo toevoegingen en onttrekkingen)	177	177	177

Toelichting

Beide reserves betreffen bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam.

De reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM is bestemd voor volledige dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van het sportcomplex Montferland. Deze reserve is hiervoor toereikend.

3.8 Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing op de gemeente Montferland. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 (Algemeen Bezoldigingsmaximum)

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2024 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen in dienstbetrekking.

Functiegegevens	Gemeentesecretaris M.J.J. Wagener	Griffier A.A. Meijer	Gemeentesecretaris B.F.M. Booltink
Aanvang en einde functievervulling in 2024		01/01 - 30/09	01/01-31/12
Deeltijdfactor in fte		1,0	1,0
Dienstbetrekking		ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 87.048	€ 85.462
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 12.376	€ 13.753
<i>Subtotaal</i>		€ 99.424	€ 99.215

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 174.750	€233.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging		€ 99.424	€ 99.215
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023			
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 30/04	01/01-31/12	01/11-31/12
Deeltijdfactor 2023 in fte	1,0	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 38.862	€97.163	€ 14.171
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.566	€15.691	€ 1.869
Totale bezoldiging 2023	€ 45.428	€ 112.854	€ 15.860

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2024 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

Bedragen x € 1	H.M. van 't Westeinde	
Functiegegevens	Interim-griffier	
Kalenderjaar	2024	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1/10-31/12	Nvt
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	Nvt
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	340 uur	nvt
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221	
Maxima op basis van de normbedragen per maand	92.400	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1-0 t/m 12	75.140	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja, namelijk € 130	
Bezoldiging in de betreffende periode	44.200	
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 10 t/m 12	44.200	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	44.200	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

3.9 Specifieke uitkeringen Sisa

Specifieke uitkering Sisa

OCW

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05		
			9	9	Ja	Ja	Nee		
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)		Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)

OCW

			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			<i>Aard controle R Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>
			€64.520	€ 64.520			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>
			€3.519	€21.759	€32.121	€32.121	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24</i>	
			€49.392	€61.392	€0	€ 0	€149.552	
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	

OCW

			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 44.863	€ 1.172	2	157	152	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 652.643	€ 502.357	€ 40	-€ 12.118	€ 509.221	€ 277.961
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
				Bedrag		Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10		

OCW

		1					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>		
			€ 81.050	€ 1.428	€ 16.065		
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>	
			€ 0	€ 141.940	€ 43.397	Nee	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11	
		1					
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04	
			€ 256.229	€ 518.206	€ 259.103	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08	
		1	101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Ja	62.840		
		2	108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja	5		
		3	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden aantal in st	Ja	5	In 2024 is de Dijksestraat in Didam heringericht tot een volwaardige 30 km weg. Hierbij zijn een voetpad ,	

OCW

						een plateau, korte drempels en een voetgangersoversteekplaats aangelegd			
			4	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Ja	500			
			5	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden aantal in st	Ja	8			
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
				Indicator: E44B/01	Indicator: E44B/02	Indicator: E44B/03	Indicator: E44B/04	Indicator: E44B/05	Indicator: E44B/06
			1	060197 Gemeente Aalten	zaaknummer 31196566 en nummer 5000006671	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09	
		1	060197 Gemeente Aalten	zaaknummer 31196566 en nummer 5000006671	Nee	
		2	Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13
		1	060197 Gemeente Aalten	zaaknummer 31196566 en nummer 5000006671	Nvt	Nee
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregel en 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E84/01 € 12.172 Naam/nummer per maatregel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02 € 61.111 Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E84/03 € 30.556 De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04 Nee Eventuele toelichting, mits noodzakelijk

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
		1	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone aantal in Stuks	Nee	2	Herinrichting Lengelseweg, oostelijk deel		
		2	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h aantal in Stuks	Nee	4			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01 € 6.420.787 Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02 € 125.011 Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03 € 198.602 Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04 € 4.785 Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05 € 42.443 Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06 € 0 Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in

OCW

			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	(jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 42.127	€ 4.318	€ 0	€ 1.101.754	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekkings	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

OCW

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 44.786	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

OCW

		gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 4.044	€ 33.627	€ 1.477
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.560	€ 157
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 18.224	€ 488
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.729	€ 52
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.796	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 4.044	€ 59.936	€ 2.174
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		

OCW

			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			6	Totaal	0	0	N.v.t.	
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de	Kapitaalverstrekking en - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking en Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie	

OCW

					hersteloperatie kinderopvangtoesl agaffaire	kinderopvangtoeslag affaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	Gemeente <i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
			€ 433.918	€ 0	Ja		

ocw

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i> € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i> € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i> Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i> € 103.788	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i> € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i> € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i> € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i> Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				

OCW

		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 188.998	€ 136.929				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
1		1.2 Renovatie (de Muizenberg)	€ 804	€ 804	€ 804	€ 0	€ 0	
2		1.2 Groot onderhoud (gymlok. Azewijn)	€ 5.918	€ 5.918	€ 5.918	€ 0	€ 0	
3		1.2 Groot onderhoud (de Muizenberg)	€ 10.468	€ 10.468	€ 10.468	€ 0	€ 0	
4		1.2 Groot onderhoud (gymlok. Raland)	€ 7.445	€ 7.445	€ 7.445	€ 0	€ 0	
5		1.3 Onderhoud (de Muizenberg)	€ 24.032	€ 24.032	€ 24.032	€ 0	€ 0	
6		1.3 Onderhoud ('t Raland)	€ 17.016	€ 17.016	€ 17.016	€ 0	€ 0	
7		1.3 Onderhoud (BSN Relax)	€ 929	€ 929	€ 929	€ 0	€ 0	
8		1.3 Onderhoud (gymlok. Kilder)	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	€ 0	€ 0	
9		1.3 Onderhoud (gymlok. Azewijn)	€ 471	€ 471	€ 471	€ 0	€ 0	

OCW

			10	1.3 Onderhoud (buitensportaccom.)	€ 54.521	€ 54.521	€ 0	€ 0	
			11	2.2 - Dienstverlening door derden (combinatiefuncties)	€ 13.542	€ 0	€ 13.542	€ 0	
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: H12/01</i>	<i>Indicator: H12/02</i>	<i>Indicator: H12/03</i>				
			€ 0	€ 20.000	Nee				
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
			<i>Indicator: H21/01</i>	<i>Indicator: H21/02</i>	<i>Indicator: H21/03</i>	<i>Indicator: H21/04</i>	<i>Indicator: H21/05</i>		
			Nee	In 2024 geen capaciteit. Wordt weer opgepakt in 2025	€ 0	€ 23.244	Nee		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	

OCW

			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: H30/01	Indicator: H30/02	Indicator: H30/03	Indicator: H30/04	Indicator: H30/05	Indicator: H30/06
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 32.498	€ 20.000	€ 51.197	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 222.486	€ 196.385	€ 411.165	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 49.998	€ 46.280	€ 46.280	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 39.998	€ 46.560	€ 118.013	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 12.500	€ 30.000	€ 30.000	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 43.747	€ 17.091	€ 43.476	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 118.743	€ 65.231	€ 104.331	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 24.998	€ 19.990	€ 43.988	Ja	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.249	€ 6.000	€ 8.462	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 89.995	€ 86.390	€ 173.982	Ja	Ja
		11	Mantelzorg	€ 24.998	€ 23.970	€ 47.968	Ja	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 24.998	€ 23.104	€ 47.102	Ja	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 23.748	€ 22.797	€ 35.996	Ja	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.249	€ 5.999	€ 11.998	Ja	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 18.248	€ 18.249	€ 39.607	Ja	Ja
	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)							

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07					
			Nee					
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
		1	060222 Gemeente Doetinchem	€ 205.556				
VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01	Aard controle R Indicator: J32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03	Aard controle D2 Indicator: J32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06
		1	SUVIS21-2-02192755	€ 576.296	€ 576.296	Ja		Ja
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			

OCW

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/07</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/09</i>			
			1 SUVIS21-2-02192755	Ja				
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/01</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/03</i>	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/04</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/05</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/06</i>
			102	€ 133.216	€ 260.406	30	€ 111.859	€ 188.431
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

OCW

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/09</i>			
			132	€ 117.977	€ 203.761			
		Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/15</i>	
		721	389	18	102	0	0	
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/06</i>	
		1 LAI23-03498402	€ 143.908	44	0	€ 12.235	€ 0	
		2 LAI24-03736207	€ 0	0	0	€ 0	€ 0	

OCW

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07 1 € 90.013	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08 2 € 0	Eindverantwoording (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09 Nee			
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: K28/01 € 164.125 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07 Nee	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: K28/02 € 135.865	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: K28/03 € 76.800	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04 € 546.045	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: K28/05 € 2.561	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06 € 2.561

ocw

AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepal ing (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepal ing (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoefte van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 6.177.653			€ 1.497.134	€ 40.002	€ 274.217
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/ 08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11	
			€ 0	€ 5.704	€ 9.345	€ 7.985.365	€ 20.982.372	

3.10 Taakvelden

Overzicht van baten en lasten per taakveld

**Overzicht baten en lasten per
taakveld**

(Bedragen x €
1.000)

Hoofdtak	Taakveld naam	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur en ondersteuning				
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	79.544	0	79.544
	Beheer overige gebouwen en gronden	22	-438	-416
	Belastingen overig	244	-94	150
	Bestuur	0	-3.730	-3.730
	Burgerzaken	1.329	-1.824	-496
	Mutaties reserves	19.970	-15.738	4.231
	Overhead	635	-16.994	-16.360
	Overige baten en lasten	215	-179	36
	OZB niet-woningen	2.814	-164	2.650
	OZB woningen	5.700	-309	5.391
	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
	Treasury	2.774	-1.632	1.143
	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	13	13
Totaal Bestuur en ondersteuning		113.245	-41.089	72.156
Economie				
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	25	-24	1
	Economische ontwikkeling	-4	-252	-256
	Economische promotie	417	-477	-60
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	453	-569	-115
Totaal Economie		892	-1.322	-430
Onderwijs				
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.503	-2.110	-607
	Onderwijshuisvesting	748	-2.292	-1.544
Totaal Onderwijs		2.251	-4.402	-2.151
Sociaal domein				
	Arbeidsparticipatie	31	-3.261	-3.230
	Begeleide participatie	0	0	0
	Geëscaleerde zorg 18-	0	-982	-982
	Geëscaleerde zorg 18+	0	-73	-73
	Inkomensregelingen	9.091	-10.391	-1.300
	Maatwerkdienstverlening 18-	0	-14.256	-14.256
	Maatwerkdienstverlening 18+	368	-11.011	-10.643
	Maatwerkvoorziening (WMO)	92	-2.668	-2.575
	Samenkracht en burgerparticipatie	10.236	-13.518	-3.282
	Wijkteams	0	0	0
	WSW en beschut werk	0	-4.881	-4.881
	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	889	-4.422	-3.534
Totaal Sociaal domein		20.707	-65.462	-44.755
Sport, cultuur en recreatie				
	Cultureel erfgoed	16	-143	-127
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	19	-637	-618
	Media	116	-981	-865
	Musea	0	-189	-189
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	335	-3.768	-3.433
	Sportaccommodaties	1.081	-3.222	-2.141

Overzicht baten en lasten per taakveld

	Sportbeleid en activering	268	-967	-699
Totaal Sport, cultuur en recreatie		1.836	-9.907	-8.071
Veiligheid				
	Crisisbeheersing en brandweer	62	-2.457	-2.394
	Openbare orde en veiligheid	29	-1.081	-1.051
Totaal Veiligheid		92	-3.537	-3.445
Vervoer				
	Openbaar vervoer	0	0	0
	Verkeer en vervoer	520	-6.259	-5.739
Totaal Vervoer		520	-6.259	-5.739
Volksgezondheid en milieu				
	Afval	4.863	-3.549	1.314
	Begraafplaatsen en crematoria	116	-203	-87
	Milieubeheer	1.034	-3.264	-2.229
	Riolering	5.053	-4.460	592
	Volksgezondheid	215	-2.226	-2.011
Totaal Volksgezondheid en milieu		11.280	-13.701	-2.421
Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing				
	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.345	-4.552	-2.207
	Ruimtelijke ordening	0	0	0
	Wonen en bouwen	1.871	-3.758	-1.886
	Ruimte en leefomgeving	242	-621	-379
Totaal Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing		4.458	-8.930	-4.472
Totaal		155.281	-	670
			154.611	

3.11 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2024

Openstaande kredieten vanuit 2023

	Krediet wordt afgesloten
	Realisatie verloopt volgens plan
	Overschrijding budget en/of planning

Omschrijving	L/B	Begroting			Werkelijk			Restant	Toelichting
		Primaire	1e tussenrapport	2e tussenrapport	t/m 2023	2024	Totaal		
Aanschaf computerapparatuur raad/college 2022-2025	L	35			12	0	12	23	Incidenteel kan er nog apparatuur aangeschaft worden
Regionaal energiefonds 2019	L	500			0	0	0	500	Bij succes fonds en cofunding Rijk mogelijk (eerder) inzet rest van de middelen.
Deelname Warmtebedrijf Didam B.V. (Bloemenbuurt)	L	350			50	0	50	300	Voortgang project is afhankelijk van ontwikkeling wet- en regelgeving en andere externe ontwikkelingen.
Lening toekomstbestendig Wonen SVn 2023	L	2.000			0	234	234	1766	Lopend project.
Reconstructie Drieheuvelenweg	L	1.104			1.112	0	1.112	-8	Project is afgerond
Bloemenbuurt Didam Openbare ruimte 2019	B	-625			-508	0	-508	-117	Nog te ontvangen € 105.000 subsidie prov.
Bloemenbuurt Didam Openbare ruimte 2019	L	2.774			2.636	54	2.690	84	De uitgaven voor de Bloemenbuurt zijn afgerond.
Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2023	L	279			87	0	87	192	Lopend project. Bij de bestuursrapportage 2025 zal worden voorgesteld het restant over te hevelen naar het raamkrediet 2025.
Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2023	B	-87			-87	0	-87	0	Afgerond.
Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	L	1.250			1.080	177	1.257	-7	Na evaluatie en eventuele aanpassing van de uitvoering wordt het project dit jaar afgerond
Vervangingen straatmateriaal 2021	L	304			6	78	84	220	Restant via interne BW overboeken naar krediet 2024 en vervolgens krediet afsluiten.
Vervangingen straatmateriaal 2022	L	585			5	1	6	579	Overgeheveld via interne BW. Na overheveling nummer afsluiten.

Vervangingen straatmateriaal 2023	L	126			0	0	0	126	Restant overgehevelnd naar krediet voor 2024.
Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	B	-114			-24	-96	-120	6	Krediet is in 2024 afgerond.
Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	L	1.737			802	958	1.760	-23	Afgerond
Dorpsplan Nieuw Dijk (openbare ruimte) 2022	L	225			0	0	0	225	Het bedrag van 225.000 euro welke in de dorpsvisie is omschreven als "Bijdrage gemeente t.b.v. goede ruimtelijke inrichting" wordt overgemaakt aan de werkgroep. Er zijn afspraken gemaakt over de werkzaamheden die zij hiervoor gaan uitvoeren.
Wateroverlast, klimaatadaptie 2023	B	-14			0	-14	-14	0	Afgerond
Wateroverlast, klimaatadaptie 2023	L	50			27	14	41	9	Afgerond
Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2023	L	902			633	272	905	-3	Afgerond
Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2023	B	-905			-632	-273	-905	0	Afgerond
Installaties gemeentewerf 2023	L	122			92	68	160	-38	afgerond
Zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg 2021	L	344			343	6	349	-5	Afgerond
Computerapparatuur (alle PC's) 2023	L	25			0	0	0	25	Vervanging beeldschermen moet nog worden afgerond.
Vervanging Oracle server 2023	L	50			0	29	29	21	Afronding in 2025
DAF FAN CF75 00-BBV-3 vrachtwagen kipper 2023	L	330			0	0	0	330	Aankoop verwacht in 2025
Stratos B11-24 S2B37255 strooier 2023	L	34			0	24	24	10	Afgerond.
Grondddumper 2023	L	55			0	55	55	0	Afgerond.
Afkoppelen, ombouwen vgs 2023	L	80					0	80	Dit krediet wordt betrokken bij de afwikkeling van het project Zeddam-Zuid.
Rioolvervanging en -relining 2023	B	-129			-129		-129	0	Betreft bijdrage van voorziening riolering kapitaallasten.
Rioolvervanging en -relining 2023	L	219			129		129	90	Lopend project.
Bouwkundige aanpassingen gemeentewerf 2023	L	82			106	16	122	-40	Afgerond.
Meubilair gemeentewerf 2023	L	67			91	4	95	-28	Afgerond.
Aanvullende modules Corsa 2022	L	44			13		13	31	Betreft aanvullende koppelingen

									Corsa, restant volgt.
		11.799	0	0	5.844	1.607	7.451	4.348	

Bijgestelde kredieten en kredieten 2024

	Krediet wordt afgesloten
	Realisatie verloopt volgens plan
	Overschrijding budget en/of planning

Nr	Omschrijving	L/B	Begroting			Werkelijk			Restant	Toelichting
			Primair	1e tussenrapport	2e tussenrapport	t/m 2023	2024	Totaal		
I75523097	Automatisering vergaderruimten 2023	L	83		20	70	23	93	10	Project afgerond binnen krediet
I70019619	Rioolvervanging Prins Bernhardstr. 2019	L	116	-116		0	0	0	0	Aframen.
I70019620	Rioolverv. Korte Spruit/Julianastr. 2019	L	141	-141		0	0	0	0	Aframen.
I70021039	Maatregelen Hogenendseweg en Parallelweg 2021	L	76	-76		0	0	0	0	Aframen.
I77024096	Pekelwatertank 2024	L	0	61			62	62	-1	Aankoop afgerond
I71024083	Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2024	L	150	120			94	94	176	Betreft project in Zeddam, uitvoering volgt.
I79024085	Aankoop Bos nabij Smallestraat NW Dijk	L	0	58			58	58	0	Aankoop afgerond
I75523096	Multimedia etc. voor de raadzaal 2023	L	110	210		20	239	259	61	Project is afgesloten. Aanbesteding viel heel gunstig uit.
I77024097	Update gemeentehuis 2024	L	0	320			0	0	320	Start van de werkzaamheden in de tweede helft 2025, afronding in 2026.
I77021041	Strooier Stratos 2021	L	34	-10		0	24	24	0	Aankoop afgerond
I77022057	Verv. Strooier Stratos 2022	L	35	-11		0	24	24	0	Aankoop afgerond
I77022058	Verv. Kipwagen en hefinrichting 2022	L	32	6		0	0	0	38	Vervanging kan nog even worden uitgesteld.
I77022060	Verv. Vorkheftruck TFG 425 2022	L	30	6		0	0	0	36	Vervanging kan nog even worden uitgesteld.
I77022061	Verv. Stratos B40-36 PCLN-490 2022	L	40	11		0	51	51	0	Aankoop afgerond
I77022062	Verv. Snippermachine van Daele 2022	L	24	6		0	0	0	30	Vervanging kan nog even worden uitgesteld.
I77023081	Fiat Doblo Cargo VD-151-T vd Born opbouw 2023	L	39	11		0	0	0	50	Vervanging kan nog even worden uitgesteld.
I77023083	Iveco Daily 50C15ZD VD-453-P 2023	L	69	12		0	82	82	-1	Afgerond.
I77023084	Iveco Daily 50C15ZD VD-452-P 2023	L	64	17		0	82	82	-1	Afgerond.

I77023085	Iveco Daily 50C15ZD VD-454-P 2023	L	64	17		0	82	82	-1	Afgerond.
I77023086	Fiat Doblo Cargo VD-984-S vd Born opbouw 2023	L	39	11		0	0	0	50	Vervanging kan nog even worden uitgesteld.
I77023087	Fiat Doblo Cargo VD-577-S vd Born opbouw 2023	L	34	16		0	0	0	50	Vervanging kan nog even worden uitgesteld.
I77023089	Stratos B11-24 S2B37256 strooier 2023	L	34	14		0	48	48	0	Afgerond.
I71024084	Herinrichting openbare ruimte dorpskern Azewijn 2024	L	2500	-25			36	36	2439	Voorbereiding loopt, uitvoering start in 2025 en loopt door in 2026
I70024096	Aanschaf ANWB bewegwijzeringsbord en 2024	L	70				29	29	41	Project is afgerond
I77024095	John Deere trekker 5080 GF 2024	L	80	20				0	100	Aanbesteding loopt
I77024094	John Deere trekker 6230 2024	L	100	20				0	120	Aanbesteding loopt
I71024081	Wateroverlast, klimaatadaptie 2024	L	120				4	4	116	Maakt deel uit van project Zeddam Zuid, tzt plan in voorbereiding.
I71024082	Afkoppelen, ombouwen vgs 2024	L	50					0	50	Uitvoering volgt.
I70024097	Aanpassen retentie Matjeskolk 2024	L	25					0	25	Vervangen kunststof beschoeiing, uitvoering volgt.
I70024098	Renovatie (mini)gemalen en IBA's 2024	L	279				26	26	253	Bij de bestuursrapportage zal worden voorgesteld dit krediet over te hevelen naar raamkrediet 2025
I70024099	Programmatuur Midoffice 2024	L	100					0	100	Uitvoering volgt.
I75524098	Vervanging I-Phones 2024	L	145					0	145	Bij de bestuursrapportage 2025 zal extra krediet worden gevraagd (meer personeel).
I75524099	Vervanging I-pads 2024	L	48					0	48	Vervanging is afhankelijk van gebruik. Wel uitbreiding aantal iPads buitendienst. Ook voor headsets
I75524100	Switches 2024	L	60				47	47	13	Afronding in 2025
I70024100	Aanschaf landmeetkundige GPS 2024	L	25				28	28	-3	Afgerond.
I70019525	Rioolvervanging Meursweg	L	683			613	0	613	70	Rest nog de afwerking van groen en

										aansluitende infra.
I71024087	Vervanging riolering Domela Nieuwenhuisstraat 2024		30					0	30	Voorbereiding nader te bepalen
I71024089	Vervanging riolering Goudsbloemstraat 2024	L	180				18	18	162	In uitvoering.
I71024088	Vervanging riolering Zeddam Zuid 2024	B	-435			-435		-435	0	Betreft bate vanuit de tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie.
I71024088	Vervanging riolering Zeddam Zuid 2024	L	1185				61	61	1124	Voorbereiding in 2025. Start werkzaamheden verwacht in 2026.
I71024091	Vervanging straatmateriaal Zeddam (diverse wegen) 2024	L	600				32	32	568	Voorbereiding in 2025. Start werkzaamheden verwacht in 2026.
I71024085	Rioolvervanging en -relining 2024	L	505					0	505	Projecten in voorbereiding. Uitvoering verwacht in 2025.
I71024086	Vervangingen straatmateriaal 2024	L	925				1	1	924	Projecten in voorbereiding. Uitvoering verwacht in 2025.
I71024090	Vervanging straatmateriaal Bosstraat Didam 2024	L	404					0	404	Zijn nu bezig met voorbereiding t.b.v. uitvoering
I71024095	Wateroverlast, Lengelseweg 2024	B	-21				-21	-21	0	Bijdrage voorziening kapitaallasten
I71024095	Wateroverlast, Lengelseweg 2024	L	50				21	21	29	Verdere uitvoering in de eerste helft van 2025.
I70024110	Verduurzaming Gemeentewerf 2024	B	0				-7	-7	7	Ontvangen rijkssubsidie duurzaam maatschappelijk vastgoed.
I70024110	Verduurzaming Gemeentewerf 2024	L	242				7	7	235	2025 PV panelen afronden. In 2026 Gedeelte LED verlichting binnen/buiten. Uiteindelijke afronding na 2027
I70024117	Verduurzaming Aanbiedingsstation 2024	L	102					0	102	Afronding PV panelen in 2025. In 2026 LED verlichting. Restant na 2027
I72024032	2000 meer bomen 2024	L			834		41	41	793	Lopend project. Geschikte locaties zijn inmiddels gevonden.
I71024094	Herinrichting Hoofdstraat, Kilder 2024	L	1.925				49	49	1876	Nu in voorbereiding, 2de helft 2025 in uitvoering.

										Aanleg/aanpassing riolering nu in onderzoek.
I71024093	Dorpsplan Azewijn riolering 2024	L	100					0	100	Voorbereiding loopt.
I70024119	Riolering Bosstraat 2024	B	-19					0	-19	Afwikkeling na de uitvoering.
I70024119	Riolering Bosstraat 2024	L	100					0	100	Voorbereiding loopt.
			11.372	557	854	268	1.241	1.509	11.274	

Projectoverzicht jaarrekening 31-12-2024

**Presentatie
projecten rek2024**

	Project wordt afgesloten
	Realisatie verloopt volgens plan
	Overschrijding budget en/of planning

Omschrijving	L/ B	Begroting			Werkelijk			Restan t	Toelichting
		Begroting	1e tussenrap port	2e tussenrap port	Realisatie	2024	Totaal		
Centrumplan Didam	L	9.221			7.045	178	7.223	1.998	Lopend project. Hierover wordt u periodiek geïnformeerd. De deelplannen die voor 2023 zijn afgesloten zijn niet meegenomen in de totale begroting en realisatie.
IKC 's-Heerenberg	L	31.408			4.900	389	5.289	26.119	Betreft aankoop pand en voorbereidingskosten. September 2025 begint bouw (gedurende 15 maanden)
Geld. Proeftuin Bloemenbuurt	L	7.084			265		265	6.819	Project tot en met 2027. Mogelijk uitstel. Loopt budgettair neutraal voor gemeente, exclusief eigen inbreng. Provinciale vergoeding is reeds vooruit ontvangen.
Geld. Proeftuin Bloemenbuurt	B	-6.913			-1.633		-1.633	-5.280	Project tot en met 2027. Mogelijk uitstel. Loopt budgettair neutraal voor gemeente, exclusief eigen inbreng. Provinciale vergoeding is reeds vooruit ontvangen.
Stille Waldweg (wegen), Loerbeek	L	0		25		3	3	22	Is in voorbereiding
		40.800	0	25	10.577	570	11.147	29.678	

**aankoop gronden ,
toekomstige
bouwgrondexploitatie
es rek2024**

Omschrijving	L/ B	Begroting			Werkelijk			Restan t	Toelichting
		Begroting	1e tussenrap port	2e tussenrap port	Realisatie	2024	Totaal		
Aankoop gronden Vinkebroeksestraat Zeddam (Ruiggronden) 2024	L	2.726				2734	2734	-8	ruiggrond
Aankoop gronden en boerderij Op den Dam	L	4.649				4651	4651	-2	aankoop grond t.b.v. toekomstige

									Project wordt afgesloten
10 Azewijn (Ruilgronden) 2024									bouwgrondexploitatie P845 industrieterrein 's-Heerenberg
Aankoop gronden en boerderij Papenkampseweg 15 Netterden (Ruilgronden) 2022	L	5.500			5524		5524	-24	ruilgrond; deels geruild met Op den Dam 10 Azewijn; deels t.b.v. toekomstige bouwgrondexploitatie P845, zie baten
Grondexploitatie Sportveld Stokkum (P425) 2021	L	0			128	114	242	-242	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Kilder, Rozenpas (P215) 2022	L	555			605	53	658	-103	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Beek, St jansgildestraat (P435) 2022	L	862			513	60	573	289	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Zeddam, Vinkwijkseweg (P445) 2022	L	1.205			867	108	975	230	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Didam, Heeghstraat (P700) 2022	L	1.429			1599	106	1705	-276	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Industrierrein 's-Heerenberg (P845) 2022	L	0			490	232	722	-722	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Lengel, Lakermaat (P930) 2023	L	0			31	75	105	-105	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Nieuw Dijk, Bosstraat (P950) 2023	L	1.477			738	24	762	716	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Didam, Noord Oost (P715) 2024	L	3.055			0	2906	2906	148	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie 's-Heerenberg, Drieheuvelenpark (P510) 2024	L	0			0	204	204	-204	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie 's-Heerenberg, De Bongerd (P515) 2024	L	0			0	134	134	-134	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Loil, Herontwikkeling Centrum (P685) 2024	L	1.042			0	571	571	471	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
Grondexploitatie Didam, De Els (P710) 2024	L	0			0	2	2	-2	geactiveerde kosten toekomstige bouwgrondexploitatie
		22.499	0	0	10.496	11.971	22.466	33	

	Project wordt afgesloten
--	--------------------------

Aankoop gronden en boerderij Papenkampseweg 15 Netterden (Ruilgronden) 2022	B	-3.778				-3.628	-3.628	-150	ruilgrond; deels geruild met Op den Dam 10 Azewijn; saldo 150 nog te verkopen windmolen, zie lasten
		-3.778	0	0	0	-3.628	-3.628	-150	

Totalen

	Begroot	1e tussenrap	2e tussenrap	t/m 2023	2024
Kredieten 2023	11.799	0	0	5.844	1.607
Bijgestelde kredieten en 2024	11.372	557	854	268	1.241
Presentatie projecten rek2024	40.800	0	25	10.577	570
Gronden, toek. grondexpl 2024 lasten	22.499	0	0	10.496	11.971
Gronden, toek. grondexpl 2024 baten	-3.778	0	0	0	-3.628
	82.692	557	879	27.185	11.761

3.12 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 12 december 2024 vastgestelde normenkader van relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1,546 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 7,569 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1,546 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 5,314 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Bedragen x € 1.000

1. Begrotingscriterium	
A. Overschrijding lasten programma's	€ 5.314
B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 1.089

C.	Ongeautoriseerde reservemutaties	€ -
D.	Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting / gemeld aan raad	€ -
Totaal begrotingsonrechtmatigheden *		€ 6.403
E.	Acceptabel deel overschrijdingen A en B volgens financiële verordening 2023 / raadsbesluit Normenkader 2024	€ 5.314
2. Voorwaardencriterium		
A.	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (zie toelichting)	€ 1.166
B.	Subsidieverstreking	€ 0
Totaal voorwaardencriterium		€ 1.166
3. M&O criterium		
	Geen bevindingen	-
Totaal onrechtmatigheden		€ 7.569
Waarvan acceptabel (onderdeel E)		€ 5.314
Waarvan niet-acceptabel		€ 2.255

* In het hoofdstuk "Begrotingsrechtmatigheid" en in de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college van burgemeester en wethouders ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting onderdeel 2A.

Voor een zevental inkoopopdrachten is niet de Europese aanbestedingsrichtlijnen gevolgd. Voor twee daarvan zijn de opdrachten reeds in voorgaande jaren verstrekt en gold de onrechtmatigheid ook in 2023. In de paragraaf Bedrijfsvoering vindt verdere toelichting plaats.

Er zijn geen onduidelijkheden.

3.13 Begrotingscriterium

Met de gemeenteraad is afgesproken (rbs 12 december 2024) dat onderschrijdingen van lasten en baten en overschrijdingen van baten met het vaststellen van de jaarrekening als "tijdig" moet worden gezien. Deze afspraak met de gemeenteraad is voor het verslagjaar 2025 vastgelegd in de nieuwe Financiële verordening 2025. Overigens betreft dit nadelen en met name voordelen die voortvloeien uit open-einde regelingen en rijksontvangsten (vaak voor meerdere jaren), waarbij we nog niet in de gelegenheid zijn geweest om de middelen volledig te besteden. Dit geldt des te meer voor (aanvullende) rijksmiddelen die pas aan het einde van het jaar worden ontvangen (decembercirculaire Algemene uitkering, enkele SiSa-regelingen)

De volgende tabel laat de afwijkingen ("Begroting 2024 na wijziging" versus "Realisatie 2024") in de lasten op programmaniveau zien.

Bedragen x € 1.000

	Begroting lasten	Werkelijk lasten	Overschrijding
1. Relatie inwoners en bestuur	5.566	5.886	320
2. Ruimtelijke ontwikkeling	5.128	7.355	2.227
3. Beheer leefomgeving	23.338	23.574	236
4. Economie en toerisme	864	1.322	458
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	6.726	6.756	29
6. Jeugd, onderwijs en cultuur	24.093	24.672	578
7. Maatschappelijk ondersteuning en veiligheid	28.460	29.355	895
8. Werk en inkomen	20.145	20.398	253
Algemene dekkingsmiddelen	2.060	2.378	318
Overhead en ondersteuning	17.448	17.190	-

Vennootschapsbelasting	0	- 13	-
Saldo afwijking op programma's	133.829	138.872	5.314
Investeringskredieten			159
Kredieten grondaankopen toekomstige bouwgrondexploitaties			930
Totale afwijking op kredieten			1.089
Totaal onrechtmatigheid begrotingscriterium			6.403

De hogere lasten zijn onrechtmatig en staan ook vermeld in de rechtmatigheidsverantwoording . De overschrijdingen op de programma's vloeien voort uit bestaand beleid, zijn het gevolg van open-einde regelingen en/of worden gecompenseerd door (hogere) baten. Hiermee zijn deze begrotingsonrechtmatigheden "acceptabel". Voor een toelichting wordt verwezen naar de tabel hieronder. De overschrijding op de kredieten zijn volgens de wetgeving per definitie "niet-acceptabel" en worden in de tabel ook toegelicht

Toelichting afwijkingen > € 150.000

	Toelichting
1. Relatie inwoners en bestuur	Bestuurskosten, mn indexerings pensioenen (bestaand beleid € - 472k)
2. Ruimtelijke ontwikkeling	- Verrekeningen Grex woningbouw € 2.229k (activering lasten / toevoeging voorziening). - Bijdragen dorpsvisies € 412k (bijdrage Provincie). - Diverse kleinere voor-/nadelen (bestaand beleid per saldo voordeel € 320k)
3. Beheer leefomgeving	Overschrijdingen op meer beleidsterreinen. Deze blijven alle onder de rapportagrens van € 150k. Overigens vloeien ze alle voort uit bestaand beleid, zijn het open-einde regelingen en/of worden ze gedekt uit (hogere) baten
4. Economie en toerisme	Grex bedrijven € 543k (o.a. uren en werken derden (compensatie grondverkoop)
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	Overschrijdingen op meer beleidsterreinen. Deze blijven alle onder de rapportagrens van € 150k. Overigens vloeien ze alle voort uit bestaand beleid, zijn het open-einde regelingen en/of worden ze gedekt uit (hogere) baten
6. Jeugd, onderwijs en cultuur	- Jeugdzorg uitgaven € 876k (open einde) - Onderwijshuisvesting (bestaand beleid maar dekking compensatie reserve, inkomsten) € 157k
7. Maatschappelijk ondersteuning en veiligheid	Noodopvang vluchtelingen 1.248k (compensatie SPUK, reserve)
8. Werk en inkomen	Burgerparticipatie ivm statushouders en COA opvanglocaties € 316k (rijksbijdrage)
Algemene dekkingsmiddelen	- Overige baten en lasten € 169k (oa vm personeel, WW, bijstelling dubieuze debiteuren, bestaand beleid). - Treasury € 153k (compensatie hogere baten)
Overhead en ondersteuning	-
Vennootschapsbelasting	-
Investeringskredieten	Totaal worden dertien kredieten overschreden (€ 159k) - Drie kredieten betreffen aanpassingen gemeentewerf (afrondding in 2024) waarvan de totale overschrijding € 106k betreft . Voor een deel (€ 38k) vloeit dit voort uit onvoorziene meerkosten . Voor het overige (€ 68k) worden de meerkosten opgevangen uit de budgetten voor groot onderhoud - Tien kredieten zijn afgerond in 2024 en laten lichte overschrijdingen zien voor een totaal van € 53k, m.n. door de sterk gestegen prijzen. In deze opzet wordt niet vermeld dat diverse kredieten een onderbesteding laten zien, die de overschrijdingen deels compenseren. Voor aankoop van gronden t.b.v. toekomstige planexploitaties heeft de raad de afgelopen jaren kredieten beschikbaar gesteld. Hierin waren niet meegenomen de bijkomende kosten,

	m.n. de voorbereidende kosten, zoals taxaties . Totaal gaat het om € 930k. Hierbij wel de nuancering dat in de Financiële verordening is bepaald (art. 5.5) dat het college van B&W bevoegd is om op jaarbasis voor € 500k aan voorbereidingskosten te maken t.b.v. aankoop gronden voor toekomstige planexploitaties. Ten onrechte is hiervan echter achteraf geen melding gedaan aan de raad. Alle gemaakte kosten worden te zijner tijd ingebracht in de vast te stellen planexploitatie.
--	--

4. Overige bijlagen

4.1 Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is separaat bijgevoegd.

4.2 Subsidieregister

Programma	Subsidiebedragen 2024
1 - Relatie inwoners en bestuur	13.200
wijk en dorpsraden	13.200
2 - Ruimtelijke Ontwikkeling	47.195
instandhouding monumenten	47.195
3 - Beheer leefomgeving	644.175
aanpassen particuliere buitenruimte	6.981
energietransitie	637.194
4 - Economie en toerisme	285.114
evenementen en vieringen	21.750
verbetering positieve naamsbekendheid gemeente	263.364
5 - Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	1.134.330
EHBO	5.500
jeugd en jongeren	895.260
kwetsbare volwassen inwoners	70.240
ondersteuning	1.000
Sportactiviteiten in verenigingsverband	162.330
6 - Jeugd, onderwijs en cultuur	2.230.533
bibliotheekwerk	788.748
dansante activiteiten	7.470
evenementen en vieringen	14.400
historisch besef	5.200
jeugd en jongeren	965.302
muziekbeoefening	71.290
muziekonderwijs	340.194
Talentontwikkeling	12.039
toneel	13.940
zangkunst	11.950
7 - Maatsch. Ondersteuning en veiligheid	2.931.794
huisvesting	482.495
jeugd en jongeren	31.750
kwetsbare volwassen inwoners	22.799
lokale media	1.000
ondersteuning	1.134.601
Ontmoeting en ontplooiing voor vrouwen en senioren	31.780
Samenlevingsopbouw	461.444
Talentontwikkeling	450.699
Veiligheid	284.137
Vrijwillig jeugdwerk	31.088
Eindtotaal	7.286.342

4.3 Verplichte Beleidsindicatoren

Overzicht verplichte beleidsindicatoren

In deze bijlage zijn de verplichte indicatoren opgenomen zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen (directe) relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zo als de vergelijking met gemeenten met een inwoneraantal tussen de 25-000 en 50.000. De eerste vijf indicatoren komen uit de eigen begroting.

TAAKVELD	Naam indicator	Eenheid	Montferland	Montferland	Montferland	Gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners
			2022	2023	2024	2024
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	8,5	9,4	9,4*	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8	8,6	8,6*	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	783	952	952*	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	14%	16%	16%*	geen data
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	11%	13%	13%*	geen data
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	80	50	70	90
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,6	0,3	0,4	1,3
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,3	2,4	2,2	3,1
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,2	0,5	0,8	1,1
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,7	3,5	3,1	4,1
3. Economie	Funciemenging	%	50,8%	51,1%	51,1%*	50,6%*
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	141,7	148	148*	174,2*
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,4	1,8	1,8*	6,0*
4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	12	16	16*	23*
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,6%	2,7%	2,7%*	2,1%*
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	46,9%	geen data	geen data	geen data
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	733,6	741	741*	738,4*
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1%	1%	1%*	1%*
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4%	4%	4%*	4%*
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	71,3%	72,1%	71,3%	73,5%
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	1	1*	1*
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	174,8	172,2	178,5	232,1
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	220,7	geen data	geen data	geen data

TAAKVELD	Naam indicator	Eenheid	Montferland	Montferland	Montferland	Gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	14%	13,3%	11,2%	11,5%
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,2%	1,2%	0,8%	0,9%
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,2%	0,2%	0,2%*	0,3%
6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	840	840	780	637
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	97	102	102*	119*
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	34,2%	geen data	geen data	geen data
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	253	282	295	376
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	9,9	8.4	8.4*	8,4*
8. Vhrosv	Demografische druk	%	77,1%	76,8%	77%	79,5%
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	703	790	847	867*
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	953	962	1022	949*

* Gebaseerd op 2023, 2024 nog niet bekend